

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Rembrandt: Krisztus Emmausban (részlet)

2000. április

XI. évf. 4. sz.

Tartalom

Tanulmány

Sebestyén Jenő: A feltámadás a református keresztyénség tanítása szerint	147
--	-----

Vasárnapi prédikációk

Bustya Dezső: Keresztyénnek lenni. Apostolok Cselekedetei 26,19b és Galaták 1,15–16.....	150
Gede Mátyás: Tamás húsvétja. János 20,27–29	153
Sógor Árpád: Az Úrnak áldozd. Bírák 13,1–25.....	155

Virágvasárnapi prédikációk

Kovács Ferenc: Üdv a Királynak! Máté 21,15–17	157
Orbán János: Találkozás Jézussal. Ézsaiás 26,6–9a	159

Nagyheti prédikációk

Visky János: Jézus hét szava a kereszten.....	162
Atyám, bocsásd meg nekik! Lukács 23,34	162
Ma velem leszel. Lukács 23,39–43	165
Asszony, ímhol a te fiad! János 19,26–27.....	168
Én Istenem, miért hagytál el? Máté 27,45–47.....	170
Szomjúhozom. János 19,28–29.....	173
Elvégeztetett! János 19,30.....	175
Atyám, a te kezedbe teszem le az én lelkemet! Lukács 23,46	176

Nagypénteki prédikáció

Lőrincz Konrád A.: Íme, Isten Fia, az ember. János 19,4–6.....	180
--	-----

Húsvéti prédikációk

Adorjáni Zoltán: Szükséges! 1Korinthus 15,35–49.....	182
Bogya Kis Ferenc: Csoda Emmausban: Lukács 24,30–31	187
Csiha Kálmán: Az emmausi tanítványok. Lukács 24,13–35.....	189
Pásztori-Kupán István Gergely: Feltámadott – feltámadunk! 1Korinthus 15,12–20	193
Székely József: Jézus feltámadott, én is feltámadok. 1Korinthus 15,12–22	196

A Genezáret partján

Gyökössy Endre: „Keresztmeditáció”.....	199
---	-----

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Sándor Endre: Nagy félelemmel félték az Urat. Jónás 1,15–16.....	201
--	-----

Temetési prédikáció

Székely József: Feltámadunk! Márk 16,1–7.....	202
---	-----

Versék konfirmációra

Válogatás Túrmezei Erzsébet verseiből és műfordításaiából.....	205
--	-----

A lapot alapította: D. dr. Csiba Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Olvasószerkesztő: Sztranyiczki Mihály
Számítógépes szedés, tördelés: Czirmay Ágnes
ISSN 0254-4458

Tanulmány

Sebestyén Jenő

A feltámadás a református keresztyénség tanítása szerint

Húsvét a feltámadás ünnepe. De nem csak Krisztus feltámadásáé, hanem mindazoké is, akik Ő benne öröktől fogva kiválasztottak.

A feltámadás kérdését többféle szempontból tárgyalhatjuk. Lehet ugyanis szó Krisztus feltámadásáról, a test feltámadásáról általában, aztán a hívők s végül a hitetlenek feltámadásáról. Mi ez alkalommal főleg a hívők, tehát a Jézusban elaludtak feltámadásának kérdését fogjuk rövid összefoglalásban ismertetni.

Bevezetésül azonban meg kell emlékeznünk arról, hogy a halál után való állapottal általában nagyon keveset foglalkozik a mai világ, és ha foglalkozik, rendesen helytelen formában teszi. Sőt, a modern hitetlen világ a túlvilági életben egyáltalában nem is hisz, a keresztyén tömegek pedig csak annyit képzelnek vagy hisznek róla, hogy a halál után a hívő lelke a mennybe jut, ahol örök boldogságban lesz része, a test pedig örökre megsemmisül, tehát nincs értelme annak, hogy a testtel s annak sorsával tovább is törődjék.

Ezzel szemben azonban a *Szentírás*, a *Hiszkegy*, a *Heidelbergi Káté* s általában a komoly keresztyénség mást tanít. Hangsúlyozzák ugyanis először is azt, hogy az ember *lényegéhez* nem csak a *lélek*, hanem a *test* is hozzátartozik. Ha tehát azok a halál által egymástól elszakadnak, valami módon újra találkozniuk kell. S ez történik meg a test feltámadása által.

A feltámadásban tehát két nagy dolgot kell megkülönböztetnünk. Az első az, hogy van egyetemes vagy *általános feltámadás*, amelyben hívőknek és hitetleneknek egyaránt részük van. Ez Krisztus eljövetele nélkül is elkövetkezett volna, mert az emberiségnek Krisztus nélkül is Isten ítélőszéke elé kellett volna állani. S ennek célja csak az, hogy a bűn miatt az emberiségre szakadt időleges halál miatt elválni kényszerült testet és lelket újraegyesítvén, az embert Isten ítélőszéke elé állítsa.

Erről az egyetemes vagy általánosnak nevezett feltámadásról azonban a *Szentírás* nagyon keveset beszél, mert számára nem ez a fontos és üdvtörténeti jelentőségű, hanem a kiválasztottak, a Jézusban elaludtak feltámadása, amelyet a *Heidelbergi Káté* „*dicsőséges feltámadás*”-nak nevez. (XVII. úrnapja.) Ez az *igazi feltámadás*, mert ezt Krisztus egyenesen az övéi számára szerette, s ez nem csak a test és lélek újraegyesülésében áll, hanem oly dicsőséges megújulásban és újjáteremtésben, amelyben nem csak a lélek, hanem a test is megdicsőül s általunk ma még elképzelhetetlenül csodálatos és tökéletes formában éli újra az életét, a lélekkel való új és romolhatatlan egységben. A feltámadás nem a lélekben való továbbélésben áll az ember számára, hanem a test tényleges feltámadásában. Azonban éppen ez a mély jelentőségű tétele a *Hiszkegynek* az, amely az emberek lelkében a kételkedést felébreszti. Pedig egészen bizonyos, hogy a legtöbb embernek csak azért vannak nehézségei a feltámadás dogmájával, mert arról soha mélyen, komolyan és bibliai alapon nem gondolkozott, és érdekes, hogy a *Szentírás* ezt a misztériumot sokkal bővebben tárgyalja, mint bármely másikat. Pál apostol különösen a Korintusi első levélben gyönyörűen, csodálatos mélységekben gazdag szavakkal magyarázza meg azt, hogy egyfelől hogyan kell a test feltámadását helyesen hinni és érteni, másfelől pedig hogy hogyan nem szabad azt magyarázni.

És az első nagy igazság, amit a Szentírás hangsúlyoz, az, hogy a feltámadt test a meghalt testtel *azonos*, de csak lényegében, anélkül, hogy a két test (ti. a meghalt és feltámadt) egymással minőségileg, szóval kvalitatíve is azonos lenne. Mert a Szentírás valójában nem a hús feltámadását hirdeti, hanem a testét, úgy, ahogy azt Pál apostol is illusztrálja az 1Kor 15,36 s következő versekben. És azt is tudjuk, hogy test és vér nem örökölhetik az Isten országát, sem a romlandóság a romolhatatlanságot.

Milyen lesz tehát az a test, amely föltámad? Lényegében azonos lesz a régivel, azaz a megholttal, de még sem lesz olyan, mint az volt; azaz nem lesz gyenge, romlandó, gyálázatos, érzéki, erőtelen és halandó, hanem mindennek a legdicsőségesebb ellentéte, azaz romolhatatlan, erővel teljes, dicsőséges és lélekkel teljes (Kor 15,42–44).

A meghalt test tehát csak *magja* a feltámadottnak (1Kor 15,35–38). A feltámadt testet tehát nem a mennyből hozzák az üdvözültek magukkal s nem mennyei, lelki elemekből van az összetéve, hanem a meghalt földi test romolhatatlan magvából és lényegéből származik, de úgy, hogy annyira lelkivé lesz, hogy nem romlandó húsból és vérből fog állani, hanem lelkivé vált a testből, amely lényegében, azaz szubsztanciájában azonos ugyan a régivel, de mégis más, mert dicsőséges, csodálatos és romolhatatlan. „És amikor eljő az óra, akkor Jézus megszentelti és átváltoztatja meghalt testünk eme romolhatatlan csíráját s azt cselekszi, hogy újra kihajt és kivirágzik, mint ahogy a jácinthagyma újra kihajt és kivirágzik, ha a télnek álma elmúlt fölötte. És így nyerjük el azt a sokkal dicsőségesebb testet, amelyben lélek és test újra egyesül...”

„És az a misztérium, hogy mi, testünk e csírájából vagy magváról sem fogantatásunk, sem földi életünk alkalmával fogalmat nem alkothatunk és még kevésbé a halál után, amikor testünk többi része feloszlik és elmúlik, s testünknek csak az a titkos magva marad meg, amelyet Isten őriz századokon át mindaddig, amíg Jézus újra vissza nem jön...” (Kuyper).

A feltámadás magyarázatánál tehát sem emberi bölcselkedésre nem szabad támaszkodnunk, sem pedig feljebb nem szabad bölcselkednünk, mint ahogy a Szentírás tanít. És aki így vizsgálja e kérdést, homályos látása megszűnik, s hívő bizonyosság ömlik el lelkén, amelyet Isten adott.

A komoly bibliai keresztyénség nemcsak a lélek test nélküli halhatatlanságát tanítja, mint például a platoni gondolatok hatása alatt álló filozófia, hanem a test feltámadását is. Éspedig azét a testét, amelyben most vagyunk, mert az lényegünkhöz tartozik; de úgy, hogy az a test, amely feltámad, a régi, sírba szállt és eltemetett testtel ugyan lényegében azonos, azonban attól mégis különböző, mert a dicsőséges és csodálatos feltámadás azt minőségében egészen mássá teszi (Lk 20,34–37; 1Kor 15). Nem természetes és lelkes, hanem lelki, romolhatatlan és dicsőséges, azaz Krisztus feltámadott testéhez hasonló lesz az. Miután azonban ez a speciális, de nagyon mély keresztyén gondolat sok mindenféle kételkedő és kíváncsiskodó kérdést ébreszt az emberek lelkében, e cikkünkben még néhány ilyen kérdésre igyekeznünk megfelelni, hogy hitünk e nagy igazsága annál erősebben álljon előttünk.

Az első megjegyzés az, hogy a feltámadást és az „e testben” kifejezést sem túl anyagián és érzékiesen nem szabad elképzelnünk, sem pedig annyira lelkiessé, azaz spiritalissá tenni nem szabad, hogy benne végül is elsikkadjon a test feltámadásának bibliai igazsága.

Nincs igaza tehát Origenésznek, s vele együtt több újabb kori teológusnak, akik a lelki testet valami *éter*i, azaz szinte egészen lélekké vált testnek képelték, abból a gondolatból kiindulva, hogy a mennyei állapothoz mennyei test szükséges. És ez a gondolat állítólag odavezette Origenészt, hogy azt hitte, miszerint az ember jövődó mennyei teste gömb alakú lesz, miután a gömb és kör alak a lét legtökéletesebb formája. Még

kevésbé szabad azután olyan értelemben lelkivé tenni a feltámadást, hogy végül a lélek sem marad meg örökké, hanem annak helyébe a Szentlélek lép. Mert a valóság az, hogy a lélek örökké megmarad, de úgy, hogy benne a Szentlélek lakozik és munkálkodik s az Isten lelke által ily módon megdicsőített lélek állítja Isten dicsőségének szolgálatába a feltámadt és megdicsőült testet is.

Másfelől azonban földi értelemben való anyagiassággal sem szabad a dicsőségesen föltámadott testet képzelni, mint olyat, amely a mostaninak, még vegyi alkatrészeiben, külső formájában is teljes mása. Mert erre nézve csak annyit tudunk, hogy a föltámadott test a mostanival lényegileg azonos ugyan, de csodálatos, dicsőséges és romolhatatlan új formája lesz, amely már tud osztozni a lélek örök életében is.

Azonban fizikai és úgynevezett biológiai értelemben sem szabad olyanforma anyagi-
asan felfognunk a feltámadást, hogy az valami természetes okokból előálló fejlődési folyamat lenne csupán, amelynek a segítségével a test éppen úgy feltámad és kihajt egy új életre, mint ahogy kihajt az elhalt növénygumó vagy a többől kimetszett fatörzs a téli álmom után. Mert ez csak kép és hasonlat, hogy az új feltámadt testnek lényegi azonosságát a régivel jobban megérthessük. A feltámadás tehát nem természeti processzus, hanem a Szentháromság Isten hatalmas és csodálatos munkája a Jézus Krisztus s az ő Lelke által (Róm 4,17; Jn 5,21; 1Kor 6,14; Jn 6,40; Róm 8,11). Krisztus nélkül tehát nincs föltámadás. Még a gonoszok is ő benne elevenítettnek meg, de nem dicsőségre, hanem hogy Krisztus előtt ítéljére jelenjenek meg. A hívőket tehát Krisztus, mint Megváltójuk és üdvözítőjük támasztja fel (Kol 3,4), a hitleneket pedig mint Bíró, a kárhozat feltámadására (Jn 5,29).

Vannak azonban olyan kérdések is, amelyek inkább a kíváncsiságból, mint az erős fantáziával bíró kegyes lélek komoly töprengéseiből fakadnak. Így megkérdezzük például azt, hogy miért nem ad Krisztus az újjászületettnak rögtön, már itt a földön, ilyen testet? Erre azonban az apostol az 1Kor 15,46-ban megfélel.

A másik kérdés meg a sok közül az, hogy meglesz-e a feltámadottak között továbbra is a nemi különbség? Augustinus az Ef 4,13 alapján azt hitte, hogy a feltámadáskor a nők is mind férfiak lesznek. Duns Scotus is elfogadja ezt, de azt tanítja, hogy Szűz Mária kivétel lesz, mert ő mindig nő marad.

A református teológusok legnagyobb része is azt vallja, hogy a nemi különbség megmarad, mert az oly mélyen gyökerezik a férfiú és női élet lényegében, hogy annak megszűnése szinte megszüntetné a személyiség azonosságát is. A férfi tehát férfinak, a nő pedig nőnek fog feltámadni. Azonban a feltámadottak között természetesen megszűnik a bűn rombolása, a házasság, a testi élet és testi kapcsolat a két nem között. Luther szerint is megmarad a különbség – s a férfi férfinak, a nő pedig nőnek támad fel a halálból.

Általában Augustinus s a régi teológusok szerint a szentek teste tökéletes és hibátlan lesz, s nem lesz rajtuk semmi, ami azt formátlanná, csúnyává, aránytalanná vagy éktelelné tenné. Augustinus a feltámadottakat a legszebb korban, a harmincas években lévő férfikor szépségében leendőnek képzelte el, a harminchárom éves Krisztushoz hasonlóan és úgy, hogy mindenki személyiségének lényege szerint fel is ismerhető.

De mi lesz a *hitlenekkel*, a gonoszokkal? Ők is feltámadnak, de úgy, hogy feltámadt testük, lényüknek megfelelően tükre lesz lelkiütegüknek. A Szentírás ezekről keveset beszél. „Oly halál lesz ez, amelyben folytonos haldoklás lesz, meghalás nélkül; mert a kárhozatra menők örök halhatatlanságban fognak örökké haldokolni és minden test előtt borzadásul lesznek” (vö. Ézs 66,24).

Azonban ne áltassuk magunkat azzal, hogy mindazokra a kérdésekre, amelyek a test feltámadása s a halál utáni étellel kapcsolatban a lélekben felmerülnek, meg tudunk felelni. Nem is szabad ezekre keresztyén lélekkel más feleleteket keresni, mint amelyek a

Szentírásban található. Ha pedig nem található, úgy abban is meg kell nyugodnunk, mondván: „Boldogok, akik nem látnak és hisznek.” Higyjünk tehát, hogy életet nyerjünk.

(Kálvinista Szemle, 1926. április 3. és 10.)

Vasárnapi prédikációk

Bustya Dezső

Keresztyénnek lenni

Alapige: Apostolok Cselekedetei 26,19b és Galaták 1,15–16
Bibliolvasás: Apostolok Cselekedetei 9,1–17

Kedves Testvéreim! A könyvpiacot elárasztó nagyszámú könyv között utóbbi időben igen jelentősek az életrajzi regények, meg az önéletírások. Igen sok író, festő, közéleti személyiség írta meg élete delén túl a maga életútját. Azzal az érdeklődéssel forgatjuk ezeket a könyveket, amit egyszerűen így fogalmazhatnánk meg: *ők hogyan csinálták?* Az életet tekinthetjük úgy, mint megvalósítandó feladatot; s amikor egy életrajzi regényt olvasunk, főként azt szeretnénk megtudni, hogy az illetőnek hogyan sikerült megoldani a nagy életfeladatot.

Nos, a mai kettős alapigében ilyen önéletrajzi részletet olvastunk. Nem kisebb személyiség beszél itt, mint Pál apostol, akit sokan méltán tartanak a legnagyobb keresztyénnek, Krisztus leghívebb tanítványának. Hogyan lehetett azzá? Nekem, s biztosan még sokunknak az a nagy tragédiánk, hogy *szeretnénk* a szó igazi értelmében vett keresztyénnek lenni – és nem sikerül, jaj, sohasem sikerül. Nem tudom, másnak sikerül-e; elégedett-e önmagával és Krisztus követésével, de én nem tudok az lenni a magaméval. Amikor azt kérdezem magamban: És a tárzusi Saulnak hogyan sikerült? – akkor Isten adott erre a kérdésre nekem egy kevés világosságot. Ebben a mai igehirdetésben Isten Lelke által ezt szeretném magamnak is, nektek is elmondani.

I.

Először az életfeladról olvasunk. Pál apostol – a hajdani tárzusi Saul, a zsidók tanító mestere – így vall erről: *„...Isten ... elválasztott engem az én anyám méhétől fogva és elhívott az ő kegyelme által, hogy kijelentsé az ő Fiát énbennem, hogy hirdessem őt a pogányok között...”* Ez egy világosan megfogalmazott életcél, életfeladat. Aki eljutott annak a felismerésére, hogy nekem pedig azért kellett megszületnem és azért vagyok a világon, hogy ezt meg amaz elvégezsem, annak a többi már könnyen megy. Akkor már csak az van hátra, hogy én ezt vállalom, vagy nem vállalom. Addig nem élet, *nem tudatos élet* az életem, amíg soha fel nem tevődik bennem a kérdés, hogy mit keresek ezen a világon, miért vagyok? És addig nehezen elviselhető ez az élet, amíg *csak tépelődöm* afelett, hogy mit akar velem Isten, mi az én feladatom ezen a világon?

Mert sajnos, nem úgy van az, hogy a megszületett ember gyermeke az értelme nyiladozásakor azonnal tudná, hogy miért született e világra, mi az a feladat, amit pont neki kell betöltenie, megvalósítania. Ezt egy kisgyermek a legtrikább esetben tudja. Olykor találkozunk nagyon céltudatos fiatalokkal, akikről úgy látjuk, hogy ezek igen, ezek tudják, hogy mit akarnak, és következetesen véghez is viszik. De a leggyakoribb eset az, hogy valahol *„az emberélet útjának felén”* vesszük észre, hogy nem ezt kellett volna, nem így kellett volna. Eltévesztettük a célt, elromlott az életünk, és most már nagyon nehéz irányt változtatni. És jaj, ha ez a feleszmélés akkor történik meg, amikor már semmin se lehet változtatni, mert lejárt az életünk kiszabott ideje, vagy nagyon a vége felé tart.

Isten a legtöbb ember előtt elrejtve tartja a maga örök tervét, olykor nagyon hosszú ideig. Nem tudjuk, miért van így, de így van. Olykor hosszú időn át benne hagy bennün-

ket a magunk gondolkörében. Csőd, kudarc, szégyen, összetöretés kell, hogy ezen Istentől adott eszközök által rábredjünk: mit akar velünk Isten.

Sault is sokáig benne hagyta a maga választotta kerékvágásban. Maga a későbbi apostol mondja el, hogy mielőtt Isten megállította és megfordította őt az életúton, szerfelett rajongott az ő atyáitól örökölt hagyományaiért. Ezek a hagyományok éppen nem arra indították őket, hogy a megvetett pogányok között munkálkodjék. A saját népe körében forgolódott, mint fanatikusan buzgó zsidó, és amikor Jézus Krisztusról és az ő követőiről hallott, a keresztyénségben a zsidó nép szent egységének a megosztását látta, ezért igen háborgatta és pusztította azt. És mindezt *jó meggyőződéssel* végezte, mint ahogy ma is sok ember belső meggyőződésből cselekszi azt, ami Isten előtt gonoszság. Saul is, de sok mai Saul is azt gondolja, hogy igazságban jár, pedig lidércfény vezeti őket.

Isten azonban Sault egyszer ezen az úton megállította. A damaszkuszi úton „*mennyei látásban*”, csodálatos látomásban volt része. A vakító fényből annak a Jézus Krisztusnak a szavát hallotta, akit ő addig üldözött. És ennek a fénynek a világosságában fekete sötétségként mutatkozott meg az, amit ő addig világosságnak vélt. És akkor megfordult az élete. Addig egy önmaga által kitűzött célt követett; ez Isten és felebarátja gyűlölésére vezette; ettől kezdve pedig odaszentelte az életét annak az elhívásnak, amit Isten neki tudtára adott. Eddig másoknak okozott szenvedést, mostantól kezdve ő szenvedett boldogan, mert a Krisztus szerelme szorongatta és megtanulta benne és általa szeretni az embertársakat.

Az Ige első kérdése hozzád ma az, hogy végbement-e már benned ez a változás: az a megvilágosodás, megtérés (bárhogyan is nevezzük), ami után most már *tudod*, hogy miért vagy ezen a világon, hogy mit kíván tőled Isten? Amint mondtam: eddig eljutni jelenti az út nehezebb részét, a többi már sokkal könnyebb!

II.

A Krisztussal való találkozás után Saul-Pál két döntő dolgot mond. Negatívan fogalmaz, de amit mond, annak a legpozitívabb jelentése van. A Cselekedetek könyvében így szól: „... *nem levék engedetlen a mennyei látás iránt*”. Mert ez is megtörténhetett volna. Az elvakult ember sokszor a szemének sem hisz. Hajlandó azt mondani, hogy amin átment, az csak káprázat, a megviselt idegek játékából összeálló kép, a hangot csak hallani vélte, ... *érzéki csalódás volt az egész*. A tanult, bölcs Saul ezzel nyugtatta volna magát és ment volna tovább a maga választotta úton. De ez engedetlenség, *szófogadatlanság, sőt hitetlenség* lett volna. És Pál – most már Pál, az apostol – boldogan írja e szavakat: „*nem voltam engedetlen a mennyei látomás iránt*”. Rádöbent arra, hogy ki küldte ezt a látomást, miért volt erre szükség; s a magasból rázúduló fényből megismerte, hogy ami eddig volt, az csupa kár és szemét. Büntudatra és bűnbánatra jutott. És amit neki Isten ilyen világosan megmutatott, azt alázattal elfogadta. Isten legyőzte benne az ellenállást. Engedelmeskedett.

És mi? Mi hogyan állunk az engedelmességgel? Sokan mondhatnánk: nekem soha nem volt részem a Sauléhoz hasonló erejű mennyei látásban. Ez bizonyára így van. Isten nem dolgozik sablonosan, neki egyéni módszerei vannak. A mi időnkben jótetszése úgy rendelte, hogy feltűnő égi jel helyett földi eszközt használjon, ti. *az ige hirdetést*. Ma Isten az Igében, a hirdetett és hallgatott Igében ad hitet és mennyei látást! S a döntő kérdés, hogy elfogadod-e ezt Isten szavának és engedelmeskedsz-e annak?

Testvér, mióta hallgatod te már az Igét? Mióta jársz már ebbe a templomba, ebbe az istentiszteleti közösségbe? Történt-e azóta valami benned? Vagy nem változott semmi. Annyi bizonyosság után is az vagy, aki azelőtt voltál? Mit tud abból a családotod: a hitvesed,

a gyermekeid, öreg szüleid, a munkatársaid, hogy legalább egyszer itt találkoztál az élő Jézus Krisztussal? Meri-e vallani a lelked, a bensőd, hogy most már tudod, mert megmondta neked Isten, hogy mit kíván tőled – és te nem voltál engedetlen az ő szava, megterésre és új életre indító üzenete iránt?

III.

Pálnak a másik nyilatkozata arról vall, hogy amikor Isten kijelentette neki (az akkor még saját indulata-lelkülete által vezérelt Saulnak): az ő Fiát és egyben a reá, Saulra váró szolgálatot, „... *azonnal nem tanácskoztam testtel és vérrel...*”

Istennek ez a drága szolgája szomorúan tapasztalta, hogy minden embernek két *belső titkos tanácsosa* is van. Ezek aztán ellátnak bennünket kéretlen tanácsokkal. Az egyik tanácsadó *a test*, a másik *a vér*. Ikertestvérek, akik arra igyekeznek, hogy a megszületett új embert tanácsaikkal megöljék.

Ha ma egy igehallgató megtér, azonnal megszólal *a test tanácsa*. A régi emberi életet, az őembert ugyanis a test igazgatta. A test tanácsa ilyeneket mond: Mire jó neked ez az egész? Most akarsz valami újat kezdeni? Hát miért nincs jól úgy, ahogy eddig volt? Mít szólnak a templombajáráshoz, bibliaolvasáshoz, imádságokhoz a cimborák? A baráti köröd? Saul új élete annyira felbőszítette régi cimboráit, hogy meg akarták őt ölni. Ezen nincs mit csodálkozni, ha tudjuk, hogy a test gondolata halál (Róm 8,6). Az Írás világosan megmondja, hogy ha test szerint éltek, meghaltok; de ha a test cselekedeteit a lélekkel megöldökölték, éltek (Róm 8,13). Ne hallgass soha a test „okos” tanácsára; nem mást akar az, mint megölni a benned megszületett új embert, a te újjászületett életedet!

Van egy másik kéretlen tanácsadó is; ez *a vér*. A Szentírás tanítása szerint a testnek az élete a vérben van. Vérünket a szív tartja állandó keringésben; amíg testünk szerveit, szöveteit élteti: életünk van; ha a vérellátás megszűnik, kialszik az élet, tanítja az élettan. Isten Kijelentése fényében ennél többet is meglátunk. Az őember életében *vérvé válik* az embernek a bűn. És így a vér is rossz tanácsadó, akárcsak a test. Mennyi kétes indulatba, érzésbe, tisztátalanságba belekergetett a vérünk, mert lüktetésének, vágvának nem tudtunk parancsolni! A kettőről együtt áll, hogy „... *test és vér nem örökölhetik Isten országát...*” Tehát ne bízd magadat *se az értelmed, se a szíved* szavára ezentúl. Nem jófelé vezetnek. Jól tudta ezt immár Pál apostol!

Hanem akkor mi legyen, vagy ki legyen az újjászületett ember tanácsadója, vezetője? Kinek kell engedelmessé válnom, hogy ne legyek Isten szófogadatlan, engedetlen gyermeke? Annak, aki *a maga testét és vérét* odaáldozta értem. Krisztusnak. Ő azért *hívott el* a maga követésére, azért adott értelmet, célt az egyébként céltalan életemnek, hogy aztán *elküldhessen* másokhoz. Nekem adja és minden úrvacsoraosztáskor újra fölkinálja teste és vére jegyeiben a maga életét. Isten így akarja mibennünk kijelenteni az ő Fiát, hogy embertársaink általunk ismerjék meg őt. Van-e ennél boldogítóbb, dicsőbb életfeladat? És van-e nagyobb jutalom annál, hogy már e földi létben az ő életét élhessem? S eközben elmondhatom a 73. zsoltár 24. versének vallomását: „*Tanácsoddal igazgatsz engem és azután dicsőségembe fogadsz be engem!*”

Hadd fejezzem be ma is ne a magam, hanem a hívő lelkipásztor-költő szavaival e biznyságtételt:

Ha Krisztus hív...

Krisztus hív? ... Menj, nem tétovázva.
Attól se félj, ha megalázna,
s ha szíved sötétjébe ér el
mindent látó tekintetével.
Hisz azért hív, hogy megbocsásson,
megtisztítva útra bocsásson.
Hogy meggyőzzön, mint rég Tamást,
s a bűnből adjon gyógyulást.

Ha Krisztus küld a zord világhoz,
testtel és vérrel ne tanácskozz,
légy az ő jó vitéze bátran:
segítség is van parancsában,
s nem marad el a győzelem,
nyomokban élet, fény terem,
rajtad át – gyenge vagy pedig –
ereje elvégeztetik.

Egyszer előhív, élve, holtan
mindenkit, legyen légben, porban,
tengerben, vagy a Holdban, bárhol!
S ha mint túlért gyümölcs a fáról
lehull a Föld a semmiségbe,
besoroz fényes seregébe,
ha dicsőségben megjelen,
hogy győzve győzzön mindenben.

Amen.

Gede Mátyás

Érmihályfalva

Tamás húsvétja

Alapige: János 20,27–29

Bibliaviasítás: János 20,19–31

Húsvét után a második nyolc nap telik el. Még mindig félelem üli meg a lelket (zárják az ajtókat), még mindig nem tudnak mit kezdeni a történetekkel, noha az „élet” hírét már hallották. Az első nyolcadik napon még csak tízen vannak (tíz férfi kellett egy „szabályos” zsinagógai istentisztelethez), a másodikon már eggyel többen.

Úgy tűnik, kezd rendszeressé válni az istentiszteletek megtartása ugyanazon a napon, a hét első napján. Ezek szerint minden vasárnap az Úr napja, az Úr feltámadásának a napja, azaz húsvét.

Az Úr napjává, húsvéttá teszi ezt a feltámadott Úr otléte. Nem is az a fontos, hogy látjuk-e őt, miként egykor tízen-tizenegyen, hanem a lényeg az, hogy ott van, jelen van.

Ő ott van, jelen van. De valaki hiányzik! Hiányzott először Tamás. Majd ő is jött, de most nem ott van, ahol lennie kellene.

Egyházunk jelen életét szemlélve, gyakran a kétségbeesés határán vívódunk azzal a kérdéssel, hogy „miért hiányzik már megint valaki”, mert valaki mindig hiányzik. Hiányzik annak ellenére, hogy van „szabályos” egyházi élet, vannak istentiszteletek, könyörgések, bibliaórák, család- és beteglátogatások, valamint IKE-, nőszövetségi stb. foglalkozások.

Hiányzanak az „engem ez úgysem érdekel”, a „mi hasznom belőle” típusú öregek, a középnemzedék, az ifjaink és a gyermekeink. Hiányzanak az elmentek, a „mindenhol máshol kolbászból fonják a kerítést, csak itt nem” vallói, a soha el nem jöttek, a talán

elindultak, de meg nem érkezettek. Nekik vajon nem hiányzik semmi-senki, avagy még mi az, ami nem hiányzik?

Tamás is elment először. Talán félt, talán kiábrándultsága hajtotta, talán valami megélhetés (netán éppen kolbászból font kerítés) után nézett. Tény, hogy „faképnél” hagyta a többit és ezzel megfutamodott Krisztus elől is. Lemaradt valamiről, amit a többiek átéltek. Ő ugyanis nem látta az Urat. Társai látták, s ez a látás mindent átalakított bennük s körülöttük.

A feltámadott Krisztust látták, aki a halálon túlról érkezik. A feltámadást senki és semmi más nem igazolhatja, csak maga Jézus. Meg is mutatja önmagát a tanítványoknak.

Erről maradt le Tamás. Mondhat neki akárki akármit, számára csak önmaga feltételei maradtak, az azóta is gyakran hangoztatott „hiszem, ha látom”. Nem tud hinni, kételkedik, azaz foglalkoztatja a dolog, vívódik.

Ki az, aki ne kételkedne, ne gyötrődne, ne lennének vívódásai? Erről szól valójában a keresztyén élet, bármennyire is szeretné az ember megjátszani, megláttatni olykor a sziklaszilárd hittel tele életét.

Az Úr azonban, a felszín mögé látva, ismeri kételkedéseinket, vívódásainkat.

Tamás esetében is átlátott rajta. Éppen azért jelent meg – kedvéért – másodszer is, hogy kételkedését hitté, vívódásait meggyőződésé változtassa.

Csak az ő kedvéért jött. Ugyanolyan fontos számára, ugyanolyan érték kételkedő, vívódó élete dacára, mint a többi tíz együttvéve. Sőt elfogadja feltételeit is, hajlandó fájdalmat is elviselni érte: „hozd ide a te ujjadat...”

Máriának nemrég még azt mondta, hogy „ne érints”, Tamást meg éppen erre szólítja fel, majd hozzát teszi: „ne légy hitetlen, hanem hívő”. Messze voltál, hiányoztál, de visszajöttél; kételkedtél, vívódtál, ezt mind kimondtad, de láttál, nem lehetsz már az, aki voltál: egyéni utak járója, magánélet kovácsolója, mindenkinek hiányzol, lépj ki önmagadból. Légy mássá! Légy hívővé!

S miként a teremtő Isten „legyen” szavára előállott a mindenség, a káosz renddé szelídült, úgy Tamásban is Jézus szavára megteremtődött a hívő ember. Ennek a már más embernek az első megnyilatkozása egy egyszerű, de mindent örömmel, felszabadultan, elsóhajtó hitvallás: „Én Uram és én Istenem!” (Társai közül egy sem mondott ilyen magában magának megharcolt tiszta hitvallást!)

Lehetnek (vannak) nagy hiányosságaink, hiányzásaink, elindulásaink és meg nem érkezéseink, kétségeink és vívódásaink – egy azonban biztos: visszaút is van, lehet megérkezni és bizonyosság is adatik. Mert Valaki sosem hiányzik onnan, ahol ketten-hárman összegyűlnek az ő nevében.

Lehet van Krisztus – az én kedvemért, a te kedvedért –, hogy létrehozza azt, ami nincs, ami még nincs. Megalázza magát, hozzám igazítja lépését, hogy megmutatkozzon bennem az Isten képére és hasonlóságára teremtett igaz ember.

Tamásnak látás adatott és ennek nyomán hitt. Jézus mégsem őt, hanem az eljövendő nemzedékek sorát nevezi boldognak. Azokat, akik nem látnak és hisznek. (Egyébként ő is lemondott már arról, hogy csak a láthatók hihetők.)

Mi most nem látjuk őt, miként Tamás egykor, de tudjuk, hogy itt van. Azért volt húsvét, hogy itt legyen, mindenhol jelen legyen.

S miként a tíznek-tizenegynek, úgy most is megmutatta önmagát az úrvacsora kenyérében-borában. E kenyér és bor, meg amik megírtak, elegendő eledel hitünkre nézve. Elég egy Tamás-szerű, magunkfajta, megharcolt, átélt és kimondott hitvalláshoz: „Én Uram és én Istenem.” Ámen.

Az Úrnak áldozd

Alapige: Bírák 13,1–25

Bibliailvasás: Zsoltárok 50,1–15

Érthetetlen Izráel fiainak viselkedése. Annyiszor megégették magukat és mégis újból játszanak a tűzzel. Nem jó, ha az elődök hibáiból nem tudunk tanulni. Még azt sem mondhatjuk, hogy azért fordultak el Istentől, mert a nyomorúság idején magukra hagyta őket. Igénk világosan leírja, hogy mivel Izráel fiai gonoszak voltak és elfordultak Istentől, ezért az Úr őket 40 esztendeig a filiszteusok kezére adta. Kemény nevelési módszereket alkalmaz az Úristen, de mielőtt felháborodnánk ezen, gondoljuk meg, hogy mégis mennyire igazságos. Felajánlja népének, hogy saját bőrén tapasztalja, ha már a szép szónak nem hisz, mennyivel rosszabb istentelenül élni, mint Isten törvényeihez ragaszkodva az ő népe lenni.

Érdemes volna nekünk is elgondolkoznunk ezen, mielőtt siránkozni kezdenék, milyen istentelen a világ és Isten is elfeledkezett rólunk, hogy miért és mi célból olyan ez a világ, amilyen. A miértre könnyen kimondjuk a választ. Mivel az ateista kormányok nem csak Isten, de emberellenes politikát, rablógazdálkodást folytattak, ennek köszönhető a nagy nyomorúság, amiben élünk. A mi célból? kérdésre már nehezebb a válasz, mert érezzük, nem elég kijelenteni fennhéjázva, hogy az istentelen politikusok térjenek meg és akkor minden jobbra fordul. Mi magunk is megfertőződünk ezzel az Istentől elfordult étellel. Ott van a mentalitásunkban, a zsigereinkben, átszővi egész valónkat. És bizony félelemmel kell gondolnunk arra, hogy a mi istentelenségünk miatt vajon nem várom még nagyobb nyomorúság utódainkra?

Igénk a nép nyomorúságában mélyebben belehatolva mikroszkópszerűen élénk tárja egy család nyomorúságát. Egy gyermektelen házaspárét. Nem azért nincs gyerekük, mert nem akarnak gyereket e kegyetlen világban, hanem mert az asszony meddő. Miért van az, hogy akiknek lehet, sokan nem vállalják vagy eldobják maguktól a gyereket, mások meg, akik szeretnének, azoknak nem lehet. Nem igazságtalan az Isten? A termékenység és meddőség Isten hatalmában van. A meddőséggel Istennek olykor célja van. Nem ítélet, hanem a nagyobb kegyelem jele. Rádöbbenni, hogy mégiscsak Isten ajándéka a gyermek. Sára, Rebeka, Ráhel Izráel népének ősanái, eredetileg meddők voltak, de Isten megkegyelmezett nekik és felhasználta őket üdvtervében. Ma is előttem van annak a síró édesapának az arca, akit a nyáron láttam, amikor gyermekeit keresztelték. 22 évi házasság után áldotta meg Isten ezt a gyermektelen házaspárt egy ikerpárral. Jóllehet nem kérdése igényeknek, de ott bujkál bennünk a kérdés, hogy mit tudunk mondani a gyermektelen házaspároknak. Hisz nem jelenik meg mindenkinek ilyen örömmondó angyal. Kevesebbek ők másoknál? Nem. Az ő életük is teljes értékű, és lehet Istennek tetsző élet. Talán így akarja Isten tekintetüket és energiájukat más dolgok, feladatok felé fordítani.

Az igazságérzet szinte tiltakozik bennünk, hogy a Szentírás nem jegyezte fel ennek az asszonynak a nevét. Sámson édesanyja névtelen. Ez az asszony, aki gyermek nélkül értelmetlennek tartja az életet, feladatot kap. Életet adni Izráel szabadítójának. Isten olyan embereket is felhasznál üdvtervében, akik értelmetlennek tartják az életet. Nem véletlen, hogy névtelen ez az asszony. Isten üdvtervében nem csak neves, híres emberekre van szükség, hanem névtelen közkatonákra is. Rád is, testvérem, aki esetleg elfáradtál, meginogtál hitedben, értelmetlennek talárod az életet, mert nem úgy alakult, ahogy eltervezted. És egy ilyen reménytelen helyzetben megjelent az Úr angyala az asszonynak. Nincs az a reménytelen helyzet, amelyben Isten ígéje ne találna utat hozzánk. Közel van az Úr a megtört szívűekhez és a sebzett lelkűeket megsegíti! Meg tudjuk-e hallani az

angyal szavát vagy annyira el vagyunk foglalva saját nyomorúságunkkal, hogy már semmi másra nem tudunk figyelni? De tudunk-e ilyen örömmondó, vigasztaló angyalok lenni? Angyalok nem csak a mennyben vannak. Mindenki, aki igehirdetést végez, szavakkal és életével, Istennek ilyen „angyala”.

A gyermek ígérete az új élet lehetőségét jelentette. Az örömmön túl, hogy Isten végre gyermekkel is megáldotta házasságukat, az is, hogy immár a gyerek által a jövő is biztosított. Rabindranáth Tagore Nobel-díjas költő mondta: „Minden újszülött gyermek azt az üzenetet hozza, hogy Isten még nem veszítette el bizalmát az ember iránt.”

Sámson a nép szabadulásáért született. Kifejezően mondja az ige, ő kezdi majd megszabadítani népét a filiszteusok kezéből.

Mindig csodálattal állapítom meg, hogy nagyon sok tudósról, művésztől kiderül, hogy zsidó. És ez nem magyarázható egyszerűen csak egy bizonyos felsőbbrendűségi érzéssel, hanem talán az is közrejátszik abban, hogy ez a nép már annyi kiváló embert adott a világnak, hogy minden szülő úgy neveli és olyan neveltetést ad gyermekének, mint akiből lehet, hogy Messiás lesz, népe megváltója. Valahol olvastam, hogy agytekervényeinknek csupán 10 százalékát használjuk ki. Elrejtett, bennünk szunnyadó energiákat tudnánk felszabadítani, ha nem csak magunkra néznénk, hanem ha látnánk azt is, milyen feladatunk van népünk iránt, vagy ha nem is látjuk még, de felkészülünk rá.

Nagyon őszinte Manoah imádsága. Miután megtudta, hogy gyermekük lesz, azt kéri Istentől, taníts bennünket, hogy mit cselekedjünk. Olyan feladatot kaptak, amit még nem végeztek, vajon megfelelnek-e az elvárásoknak? És Isten nem hagyja válasz nélkül kérdéseiket. Az angyal által újból tudtukra adja, mit kell cselekedniük.

Gondolhatunk most a sokféle ránk váró feladatra, amellyel találkozni fogunk életünk során és amelyekhez most nem értünk. Nem kell kétségbe esnünk. Isten az őszinte: mit cselekedjem? kérdésre, megadja a választ a maga idejében. Manoah és felesége azt kapják válaszul, hogy ne fogyasszanak bort, részegítő italt és tisztátalan ételt.

Azt, amit a mai genetikusok és családtervezéssel foglalkozó orvosok mondanak, itt találhatjuk meg leírva a Szentírásban. Amit pár évtizede a tudomány megfogalmazott, azt a Szentírás már több száz évvel ezelőtt tudta. A rokonházasságból, az örökös alkohelmámorban fogant gyerekekből nagy valószínűséggel csökkent szellemi, és főleg fizikai képességű ember lesz. Itt is látszik, hogy nem egyszerűen magánügy, hogy mit eszem és iszom és mennyit, milyen káros szenvedélyeim vannak, mert mások életét is befolyásolom ezzel. És itt felsorolhatnám, hogy hányféle módszert ismerünk, hogy pusztítsuk magunk és mások életét. A keresztyénség sem magánügy. Egyáltalán nem mindegy, hogy hogyan élem meg hitemet. Megbotránkoztató életemmel esetleg másokban is kárt tehetek.

Manoah a meghallgatott kérés után nem felejt el hálát adni. Bizony sokszor csak kérni, könyörögni tudunk, de elfelejtjük megköszönni az Istentől kapott ajándékokat. Példamutató, ahogy az angyal fogadja a hálálkodást és hálaadást. Túlmutat önmagán, Istenre. Nem engedi, hogy Manoah tekintete megragadjon nála, azt Isten felé fordítja. Bizony tanulnunk kell ezt az önfeláldozó Istenért eléggő életet.

Sámson születése a nép szabadulásának ígérete. A nyomorúság végének kezdete. Ő kezdi majd megszabadítani népét. Jó pár száz évvel később, ugyanígy egy angyal Máriának jelenti Jézus születését. Ő elkezdi és be is fejezi népe szabadítását. Jézus születése a mi életünk, új életünk biztosítéka.

Az örömhír, hogy gyerekek lesz, és a születés, az ígélet és a valóság között el kellett telnie egy kis időnek. Azalatt a magzatnak fejlődnie kellett, hogy világra jöhessen.

A mi hitünknek is így kell fejlődnie, izmosodnia, míg majd szemtől szembe találkozhatunk a mi Urunkkal. Jó volna, ha a külsőségekre, de Isten igéjére is jobban odafigyelve meghallanánk és megértenénk Isten igéjéből a nekünk szóló üzenetet, mit cselekedjünk. És így életünk értelmet kapva, Istenünk és hitünk vár lesz magunk és mások számára. Ámen.

Virágvasárnapi prédikációk

Kovács Ferenc

Szatmárhegy

Üdv a Királynak!

Alapige: Máté 21,15–17

Bibliavetítés: Zsoltárok 8,1–10

A virágvasárnap szép tavaszi ünnepünk. Emelkedett lélekkel gondolunk az első ilyen ünnepre, melyen Jézus tanítványai kíséretében királyként vonul be az ország fővárosába, Jeruzsálembe. Az eléje siető sokaság őt Isten által küldött Szabadítóként fogadja, ezért hódolata jeleként útjára virágot, köntösszőnyeget terít, miközben nem szűnik ajkán az éjlenzés.

Az ünnepi események a *templomhoz* kapcsolódnak. Oda vezet a szent városba érkező Jézus útja. Azt látjuk, hogy Idvezítőnk élete szorosan összefonódik a templommal. Pár napos korában ott mutatnak be érte áldozatot József és Mária, tizenkét évesen tudós papok társaságában ott készül a messiási munkára. Mikor elkezdi hivatását, gyakran prédikál és gyógyít a szent helyen. Virágvasárnap is ide vezet útja. Megtisztítva a templomot rámutat, mi annak Istentől rendelt feladata.

Ma sok vallási irányzattal találkozunk. Ezek között van olyan, amely azt tanítja, hogy nem szükséges egyetlen felekezethez sem tartoznunk, nem szükséges templomba járnunk, mert Istent bárhol lehet imádni. Van olyan szekta is, mely egyenesen templomellenes, és azt hirdeti, hogy a templomra nincs szükség, az a Sátán zsinagógája, a papok a sötétség fejedelmének a katonái. Számunkra az legyen az irányadó, amit Jézus e tekintetben tanított és cselekedett. Ő szerette az Isten házát, élete szorosan összefonódott a jeruzsálemi templommal. Virágvasárnap nem lerombolta azt, hanem megtisztította, hogy még teljesebben megfeleljen rendeltetésének. Hitünk Fejedelme példáját követve számunkra kedves a mi templomunk. Legyen az sok évszázados, vagy új, azt építjük és szépítjük, ha kell, azért áldozatot is hozunk. Az énekköltővel mondjuk, hogy „örül mi szívünk... ha a templomba megyünk”, és akkor vagyunk bánatosak, ha öregség, betegség miatt nem léphetjük át a szent küszöböt, ha nem foglalhatjuk el a mi szokott helyünket. Lám, ezen a szép ünnepen is csatlakozunk kivirult lélekkel a Nagy Királyt fogadó gyülekezethez.

Kikkel találkozott Jézus a templomban? Az evangélista említi a kinti árusok és pénzváltók mellett, a bent levő vakokon és sántákon, főpapokon és írástudókon túl a *gyermeket*. Mit kerestek ők ott? Ők a szülőkkel együtt részt vettek az istentiszteleten. Tudjátok, mikor szomorodik el a templomban szétnéző ember? Ha kevés hívőt lát abban, és ha csak idős embereket. Az ilyen gyülekezet csak éppenhogy él. Mint a nagy beteg, még lélegzik, de már napjai meg vannak számlálva. Milyen felemelő az az istentisztelet, amelyen a szülők mellett ott látjuk a gyermekeket, idősök mellett a jövődő ígését, az ifjúságot. Milyen ünnepélyes az a virágvasárnap, melyen kipirult arcú konfirmandusok csatlakoznak a Jézusban hívők táborához és kiáltanak éljent Krisztus-Király felé.

Ott, akkor, a jeruzsálemi templomban a gyermekek ezt kiáltották a felnőttek példája szerint: *Hozsanna a Dávid fiának!* A Hozsanna jelentése: Segíts meg! Ó, bár üdvöt adnál! Köszöntő kifejezésként ezt jelenti: Üdv! Dicsőség! A gyermekek akkor bizonyára nem értették kiáltásuk jelentését, de hozsannáztak, mert ezt látták és hallották a felnőttektől.

A felnőtteket nagy felelősség terheli, hiszen a gyermek azt mondja és cselekszi, amit környezetében tapasztal. Az alma nem esik messze fájától, hangzik a bölcs népi mondás. Gyermeked mit hall tőled? Szép beszédet? Káromlást? Hogyan viszonyulsz másokhoz? Szeretetteljes, vagy durva vagy? Vigyázz, mert gyermeki szemek tekintenek reád! Jézus azt mondta, hogy jaj annak, aki a gyermekeket megbotránkoztatja, tévútra vezet. Ez a legnagyobb bűnök közé tartozik Jézus szerint. Szülők, keresztszülők, az Anyaszentegyház feladata úgy nevelni és neveltetni a gyermekeket, hogy miként az első virágvasárnap gyülekezetben, úgy nálunk is csengő gyermekhangok olvadjanak bele a felnőttek hozsanna kiáltásába.

A jeruzsálemi templomban ott vannak még a *főpapok* és *írastudók*. Ők Jézus ellenégei. Nem örülnek a vakok és sánták Jézus általi gyógyulásának, nem örvendenek Jézus népszerűségének, a sok jel és csoda ellenére nem ismerik fel benne a Dávid sarjából származó Megtartót. Mindig Isten közelében éltek, de szeretetlenekké váltak.

Nagy figyelmeztetés ez az oltár körül forgolódnak. Lelkipásztor, gondnok, presbiter, el ne fásulj a szent szolgálatban! Mindig gondolj arra, hogy az istenismeret annyi, mint emberszeretet, az istenszolgálat annyi, mint emberszolgálat. Ne csak arra figyelj, hogy melyek az egyházi épületek külső romlásai, mennyi a pénz a kasszában, hanem hogy ki a beteg és ki a koldus, ki a síró és ki a gyászoló. A fiatal nemzedéket is arra kell nevelnünk a szent csarnokokban, hogy a pusztá tudomány és technika egymagában hideg, rombol és pusztít, és csak hittel és szeretettel párosítva éltet és épít.

A farizeusok és írastudók *haragra gerjedtek* és rosszalták a gyermekek üdvkiáltását. Jézust elhallgattatásukra szólították fel azzal az érvel, hogy Jézus nem méltó az ünneplésre, nem ő a megígért Messiás. A történelem folyamán felőle sok mindent tanítottak. Sok herézis, szekta támadt, sok véres háború dúlt. Mi reformátusok csatlakozunk Péter apostolhoz, aki vallástételében a többi tanítvány nevében is így fogalmaz: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia!” Továbbá János apostollal együtt valljuk: „Nincsen senkiben másban idvesség: mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk.” Erről teszünk vallást a konfirmációban is!

Jézus ellenségeinek adott válaszában hivatkozik a 8. zsoltárra, melyben az áll, hogy a csecsemők, a kisgyermekék elismerik és dicsőítik Isten Úr mivoltát. Virágvasárnap a templomban kiáltó gyermekek is alkalmas eszközök Isten kezében, hogy a felnőtteket Isten Küldöttéhez vezéreljék. Ismerjék fel hát Jézus ellenségei is azt, amit a kicsinyek is megláttak: ő a Dávid fia, aki jött az Úrnak nevében.

Virágvasárnap Jézus Jeruzsálembé való bevonulásának áldott ünnepe. Akik meghaltak ajkáról az életnek beszédét, akik általa testi vagy lelki betegségből meggyógyultak, akik meglátták istensége erejével tett csodáit, azok járulunk ma hódolva elébe s kiáltunk kicsinyek és nagyok zsoltáros szót: Üdv a Királynak! Azzal a bizonyossággal tesszük ma ezt, hogy minket is polgáraivá tesz életáldozatával szerzett birodalmának, kiterjeszti felettünk is védelmező, megtartó, a keresztyegjét magán hordozó jogarát. Ámen.

Találkozás Jézussal

Alapige: Ézsaiás 26,6–9a
Bibliailvasás: Lukács 19,1–10

Ne haragudj, Testvérem, ha megkérdem: volt-e már virágvasárnapod? Nem azt kérdem, hogy voltál-e valaha virágvasárnap a templomban. Lehet, hogy nagyon is sokszor voltál, és el tudod mondani, hogyan is vonult be Jézus számárhatóan Jeruzsálembe. De ez még nem virágvasárnap. Az igazi virágvasárnap az, amire alapigénk utal, s amit a Zákeus története nagyon érthetően szemléltet.

Az ige alapján azt vedd számba, hogy vártad-e valaha igazán Jézust? Bevonult-e már Jézus a családotdba, az életedbe?

Annak idején a sokaság hozsannázott és pálmaágakat szórt a Jézus útjára. A hozsanna nemsokára „feszítsd meg!-gé” torzult; a virágvasárnapi számár pedig végigtaposott a pálmaágakon.

A mai virágvasárnap megkérdézi, hogy te vártad-e Jézust? Nem kiabálva, hanem őszinte bűnbánattal. Lába elé tetted-e meggyötört szívedet? Jézus az ilyen szíven nem gázol át, hanem lehajol érette és szelíden tenyerébe veszi. Az előtte így hódoló ember életébe Jézus belép, és elárasztja megbocsátó jelenléte kegyelmével. Az ilyen ember hallja meg az igét – mint annak idején Zákeus – : „ma lett üdvössége ennek a háznak!”

Ez az igazi virágvasárnap. Próbálgatók így hallgatni az igét!

Vajon el tudjuk-e mondani Ézsaiás prófétával: mi is vártunk Téged. Vártunk és találkoztunk Vele. Hogy végződött ez a Jézussal való találkozás? Lett-e belőle egy életre szóló változás? Lehet, hogy Jézust ma is sokan várják, de találkozni Vele mindenki csak személyesen találkozhat – még a gyülekezetben is.

Úgy van ez, mint mikor Jézus Jerikón ment keresztül. A jerikóiak meghallották, hogy jön, és kitódultak az utcára. Nagy sokaság gyűlt össze. Ebben a sokaságban szinte elveszett Zákeus, mert kis termetű ember volt. Pedig igyekezett Jézust látni.

Éppen ezt az igyekezetet kell megtanulnod Zákeustól. Nem nyugszom addig, amíg meg nem láthatom őt. Ha mások, az emberek, a sokaság odaállnak is Jézus és közéd, te talál meg a módját annak, hogy megláthasd őt.

Ebből a szempontból vegyük számba gyülekezeti és egyéni életünket. Mekkora az Istennel való találkozás vágya gyülekezetünkben? Vajon nem férnének-e el még sokkal többen ebben a templomban, ha találkozni akarnának Istennel? Az ige: *mi is vártunk Téged*, azt jelenti, hogy mindent félretettünk és számunkra te voltál a legfontosabb. Mindenkinél fontosabb-e Jézus Krisztus a te számodra?

Sokan voltak kíváncsiak Jerikóban Jézusra, ezért mentek az utcára. Zákeust azonban nem a kíváncsiság vitte. Valami belső nyugtalanság űzte. Lehet, hogy azt hallotta Jézusról, hogy ő a vámszedők és bűnösök barátja; Zákeus pedig fővámszedő volt. Így is mondhatnánk tehát, hogy főbűnös. Így az emberek között barátja nemigen lehetett. Állandóan az emberek megvetését tapasztalhatta. Hiába volt gazdag, a megbélyegzettség rajta volt: bűnös, sőt főbűnös. A saját fajtájának, a zsidóknak árulója, mert zsidó létére a rómaiak szolgálatába állott. Hazaáruló, nemzetáruló lett. Ezen az állapoton a gazdagsága sem segített. A nemzsidók pedig mint csalót vetették meg.

Amikor Zákeus meghallotta, hogy Jézus Jerikóba jön, egyszerre értelmet, tartalmat nyert a Jézus neve a számára. Mit is jelent a Jézus neve? Jelentése: szabadító, üdvözítő. Az is lehet, hogy a Zákeus lelkében felébredt az emlékezés, mert kisgyermek korában őt

is tanították Isten tiszteletére. Tudott arról, hogy Isten Messiást ígért népének. A Jézus nevét próbálta összekapcsolni az emlékezéssel. Van-e, lehet-e valami kapcsolat Jézus és Isten ígérete között? És ha igen, mit jelenthet az ő számára Jézus? Ki ez a Jézus? Remélhetek-e, kaphatok-e tőle valamit én?

Volt-e, van-e a te szívedben ilyen emlékezés? Lehet, hogy téged is tanítottak szüleid, nagyszüleid Isten tiszteletére. Lehet, hogy szerették volna a lelkedbe ültetni a Jézus nevét. De teltek az évek és te belekerültél a mindennapi élet forgatagába, s az elragadott és magával sodort. Aztán el is felejtkeztél Jézusról. Nem törődöttél vele. Aztán: „mikor elhagytak, mikor a lelkem roskadozva vittem” – ahogy Ady Endre vallott magáról –, te is emlékezni kezdted, hogy valamikor neked is beszéltek Jézusról. Mit is hallottál te Jézusról? És van-e valami köze neki hozzád, illetve neked hozzá? Jelenthet-e Jézus számodra valamit?

Az is lehet, hogy Zákeus megpróbálta számba venni saját életét. Az ő neve, Zákeus azt jelenti: tiszta. Egyszerre elpirult. Dehogyan is vagyok én tiszta, és talán egy belső szorongást kezdett érezni magában. Nem szerzett ő egyszerre nagy vagyont. Nem csak állandóan és tisztességtelen módon egy-egy keveset. De így, apránként is, szépen összegyűlt.

Te tiszta vagy-e? Lehet, hogy így halmozódtak fel a te bűneid is: apránként és állandóan. Lehet, hogy nem követtél el valami nagy bűnt. De vádolnak-e téged apró, jelentéktelennek látszó bűneid? Hogy találkozatsz te Jézussal? Mi lesz abból, ha te találkozol Jézussal: az igaz Jézus és te, a kapzsi Zákeus. Te vártad-e valaha Jézust úgy, mint Zákeus: vágyakozva és félve? Összehasonlítottad-e magadat Jézussal? Észrevetted-e a nagy különbséget Jézus és magad között?

A jerikói út széles lehetett. Elfért rajta a nagy sokaság. Jézus mégsem a sokasággal találkozott, hanem Zákeussal, mert Zákeus nagyon vágyott arra, hogy Jézust lássa. S mert kicsi növésű volt, és mások eltakarták előle Jézust, előrefutott, amerre Jézusnak el kellett mennie és felmászott egy eperfügefára. Lehet, hogy így nevétségessé tette magát az emberek előtt. Komoly ember, fővámszedő – mondjuk mai kifejezéssel: az adóhivatal igazgatója – felmászik a fára csak azért, hogy Jézust láthassa? Vajon ez a bűnös, nevétségés Zákeus nem előzött-e meg minket, téged is az istenkeresésben? Te vállaltad, vállalod-e, hogy az emberek megmosolyogjanak, elhúzzák a szájukat, vagy éppen kigúnyoljanak Jézusért? Aki Jézussal igyekszik találkozni, az nemegyszer „kockáztatja” a saját tekintélyét is, mert esetleg lesajnálják az emberek.

Ennek a találkozásnak a másik oldala: mit szól hozzád Jézus, amikor vele az ítélet ösvényén találkozom? Mert vele találkozni csak ott lehet. Zákeust valósággal helyhez kötötte a fa. Az nem mozdult. A rajta meghúzódott Zákeus sem térhetett ki Jézus elől. Te eddig csak olyan helyen állottál, ahol ki tudtál térni előle, ahol ki tudtad kerülni őt. Csak meghúzódottál a sokaságban, mint a tömeg egy tagja? Vagy találkoztál-e már vele az ítélet ösvényén, amikor rádöbbsz, hogy előle kitérni nem lehet, csak szemtől szembe megállni vele. Az ítélet ösvényén találkozni vele azt jelenti, hogy szembekerülsz vele: vagy megfeszíted őt, vagy meghódolsz előtte és megtérsz! Vagy te öld meg Jézust, vagy ő a te bűneidet.

A „mi is vártunk Téged” azt jelenti, hogy Jézus egyszer csak odaérkezik, ahol te várod. Ha nem kerülsz ki őt, ő semmiképpen sem kerül ki téged. Hogy néha várokozta Isten? Lehet. Tanuld meg, hogy Isten nem mindig „előszedhető”. De élj az alkalommal most. Jézus kétszer is mondta Zákeusnak: ma. Ma nekem a te háznál kell maradnom; ma lett idvéssége ennek a háznak. Számodra most itt az alkalom. „Ma ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveteket” (Zsid 4,7).

Abból a sokaságból Jézus Zákeust szemelte ki. Vajon miért? Miért éppen azt az embert, akiről mindnyájan megállapították, hogy bűnös. Mert nem akárhogy várta Jézust, hanem ahogy alapigénk mondja: szívem utánad vágyott éjszaka, az én lelkem bensőmben téged kerestt. Jézussal találkozni akkor lehet, amikor a vele való találkozás a legbensőbb ügye lesz valakinek. Szívem utánad vágyott! A szív az a hely, ahol a megtérés, a szabadítás végbemegy. A szíved: ahol az üdvösség kezdődik, a boldog találkozás az Úrral.

Lehet, hogy álmatlanul, hánykolódva töltötte el Zákeus azt az éjszakát. Talán éjszaka tisztábban látta bűneit. Esetleg te is. Talán a te szívedben is felmerült: Uram, hogy is állhatok meg előtted én? Mégis, Zákeus vágyott az után a tisztaság után, amit a neve jelent. Vajon nem azért tudjuk olyan odaadással énekelni: „Te vagy napvilágom, Te vagy énnekem, Téged várlak Jézus kínos éjeken”, mert nekünk is voltak Reá váró, kínos éjszakáink? Lehet, hogy te csak éjszaka vágytál a szívedben utána. Zákeus most csak arra vágyott, hogy ebből az éjszakai sóvárgásból teljesüljön annyi, hogy láthassa őt. Jézus fényes nappal, mindenki szeme láttára vállalta a Zákeussal való találkozást, de vállalja mindenkor veled is.

Sok ember azért nem találkozhat Jézussal, mert úgy keresi, mint a sokaság: csak külsőleg. Próbáld meg magadban megkeresni Istent. Az én lelkem bensőmben Téged kerestt – mondja Ézsaiás. Aki magában nem találja meg Istent, máshol hiába keresi, aki magában megtalálta, mindenütt észreveszi! Így találkozott Zákeus Jézussal. Te találkoztál-e már Jézussal így? Mert ez az igazi virágvasárnap.

Jézus nem ítélte el a bűnös Zákeust, hanem elfogadta. Az ítélet ösvényén Zákeus megtapasztalta, hogy ez a Jézus a vámszedők és bűnösök barátja, hiszen hozzá is bement. Milyen felszabadult lett Zákeus! Nemhiába vágyott az ő neve után. Mit keres a bűnös az ítélet ösvényén? Szabadulást. És mit keres a bűnösnél Jézus? Üdvösséget visz! Aki ezt keresi, meg is kapja. Jézus bemegey az ilyen emberhez. Nem házon kívül akar találkozni, hanem bent, nálad, veled. Jézus vállal téged, vállalja a veled való közösséget. Ő nem szégyellt Zákeussal egy asztalhoz ülni, mert Zákeusnak a lelkébe látott. Ő előbb lélekben találkozott Zákeussal. Zákeus kiközösített volt. Mennyire megérti az illet Jézus. Ő tudja, mit jelent kiközösítettnek lenni, mert ő az övéi közé jött, s az övéi nem fogadták be őt. Jézus nem szégyell hozzád is bemenni, sőt asztalához hív.

Annyi nyugtalan, hánykolódó lélek van ma is. Isten azért adja a virágvasárnapot, hogy ma is lehessen az ilyen vágyódó lelkeknek találkozásuk Jézussal. A Jézussal való találkozásnak megvannak a következményei. Ha valaki Jézussal találkozott, az nem maradhat olyan, mint amilyen addig volt. Ahogy Zákeust megváltoztatta a Jézussal való találkozás, úgy téged is. A Jézussal való találkozás azt jelenti: megkezdődött az üdvösség, az Istennel való közösség öröme. Ennek a következménye, hogy renkezi az emberekkel is, amit addig elrontott. Zákeus egyszerre szabadulni akart attól a vagyontól, amelyet hosszú évek alatt mások megkárosításával halmozott fel. Jézus nem kellett hogy mondja Zákeusnak, mint a gazdag ifjúnak, hogy add el minden vagyonodat és oszd ki a szegények között. Zákeus önként mondta: minden vagyonomnak a felét a szegényeknek adom, és amit másoktól hamissággal vettem el, négyannyit adok helyébe.

A Jézussal való találkozáskor nem csak arra döbbenünk rá, hogy évek-évtizedek, egy hosszú élet során mennyi bűnt kuporgattunk össze, hanem egyszerre szeretnénk szabadulni ettől a felhalmozódott tehertől. Jézus szerint szeretnénk mindazt rendezni, amit elrontottunk Istennel szemben és az emberekkel szemben. Így kezdődik az üdvösség. Ez a virágvasárnap. Hozsanna a Dávid Fiának, aki téged is képessé tesz mindezekre. Ámen.

Nagyheti prédikációk

Visky János

Kolozsvár

Jézus hét szava a kereszten

I.

Atyám, bocsásd meg nekik!

Alapige: Lukács 23,34

Az ószövetségi istentiszteleten a főpap bemutatja az áldozatot és imádkozott a népért. Jézus Krisztus megfeszítésénél ugyanez történik, csak átminősül a helyzet, mert a főpap egyben áldozat is lesz. Jézus vitetik ugyan a keresztre, mégis önként megy. „Én leteszem az én életemet, hogy újra felvegyem azt.” (Jn 10,17)

Írántunk való érthetetlen szeretetéből megy önként az újszövetség nagy főpapja a kereszt oltárára. Ő bemutatja azt az áldozatot, ami véget vet az ószövetségi véres áldozatok hosszú sorának. Az ő vére jobbat beszél az Ábel véreénél. Mert az Ábel vére, amit az ő testvére, Káin ontott ki, bosszúért kiáltott az égre. Jött is a büntetés: Isten megbélyegezte őt, bujdosóvá, üldözötté tette, hogy senki meg ne ölhesse, hanem hosszú életén át hordja testvére ártatlan vérenek a bűnterhét. Belegörnyedt Káin és minden utódja ennek a szörnyű tehernek a hordozásába. Jézusnak a keresztre kellett mennie, hogy ezt a terhet elvegye az emberről.

Megy hát a keresztre, áldozni. Elégni az oltáron az irántunk való szerelmének tüzeiben, hogy ne csak hirdetessék elméletileg a szép üzenet: „Úgy szerette Isten a világot”, hanem hihető is legyen az.

Íme, ez a főpap alig ér az oltárra, nemcsak áldozatot mutat be, amikor teste vonaglik összetörve, átszegetten, hanem máris hozzáfog főpapi szolgálatának másik nagy feladatához: a közbenjáró imádsághoz. Azokért imádkozik, akik a kereszt alatt állnak. Azokért, akik gonosz kezeikkel megölik. Azokért, akik kicsúfolják, szembeköpi, azokért, akik töviskoronával csúfolják őt. Azokért, akik kétségbe vonták istenségét, akik nem hiszik, hogy leszállhatna a keresztről, pedig megtehetné. Azokért, akik félreismerték és azokért, akik az ószövetségi próféciák birtokában elvetik azt, akiben minden prófécia beteljesedett. Másokért imádkozik hát a kereszten, teljesen elfeledkezve magáról. Mert jobban fáj neki a szegek által okozott sebeknél az ember elesettsége, a bűn alatti nyomorúsága.

Igen, csak ilyen főpap tud úgy imádkozni, ahogyan őt halljuk imádkozni a kereszten. Ez a legelső megszólalása, minden többi aztán egyre rövidebb lesz. Ahogy fogy az ereje, úgy tömörödik a gondolata, hiszen ott nem lehet már szónokolni. A nagy tanítások ideje már lejárt. Ő már elvégezte ezt, amikor élt, amikor még a földön járt. Most már néhány hangfoszlány szakad ki lelke mélyéből. Kitör egy-egy szóba sűrítve, s mégis minden egyes felszakadó följajdulásának rettenetes súlya van. Világraszóló mondanivalója van, amin, íme kétezer év után is okulhatunk, amiből tanulhatunk, amin megláthatjuk, milyen iszonyatos az az emberi bűn, ami az ártatlan Jézus Krisztust ilyen döbbenetes halálba sodorta.

Imádkozik hát a főpap másokért. Nemcsak hangzatosan tanította a Hegyi beszédben: „Imádkoztatok ellenségeitekért, akik titeket átkoznak, áldjátok azokat”, hanem íme, most gyakorolja is: „Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.”

Ennyi Jézus első megszólalása a kereszten: „Atyám”. Benne van ebben a szóban az a bizonyosság, hogy Isten az ő Atyja a legkínosabb állapotában is. Micsoda tanulság ez számunkra, akiknek kínja, fájdalma a legnagyobb szenvedés közben sem érheti utol az övét. Ő a fiúságot akkor is érzi. Akkor sem szakad meg az Atya és a Fiú közötti közöség. Jézusnak ez a megszólítása az egész életét meghatározta.

Atyám, milyen sokszor szólította meg így a mindenség Istenét. „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem ez a keserű pohár”, hangzott el a szenvedés kezdetén, ott a Gecsemáné kertben a megszólítás, hogy aztán az utolsó feljajdulásában megint csak megnevezze őt: „Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet.” Olyan jó lenne ebből megtanulni azt, hogy életünk minden pillanatában fel lehet kiáltani ahhoz az Istenhez, aki nem távoli, nem idegen, hanem hozzánk mindig közel lévő Atya.

Másokért imádkozik. Ez a másokért való imádsága egyrészt lesújtó, másrészt felemelő. A második résszel kezdjük azért, hogy megértsük, miért olyan lesújtó számunkra ez az igazság, ez a kijelentés, ez az imádság. Azt mondja: „nem tudják, mit cselekszenek”. Első hallásra talán úgy tűnik, hogy ez mentegetése azoknak, akik Jézust keresztre szegezték. Nem tudják, mit cselekszenek. Amnyira elvakította őket a bűn, hogy ez mentségükre szolgál. Vakon cselekszenek, nem tudják, mit cselekszenek. Benne van ebben ez is, de ugyanakkor benne van ennél súlyosabb mondanivaló is. Az ugyanis, hogy nem tudja az ember milyen a bűn. Nem tudja, micsoda rettenetes terhet vesz magára, amikor elkezd alkudozni a bűnrel.

Ádám és Éva vajon tudta, hogy micsoda súlyos következményei lesznek az ártatlannak tűnő „kicsi” engedetlenségnek? Ha már a kert minden fájáról ehetünk, akkor arról az egyről miért nem? Ha már mindent nekünk adott Isten, akkor azt az egyet miért tiltja? Mindig azzal kezdődik a bűn, amikor a tiltott gyümölcsök után sóvárog a lélek, amikor a kívánság megfogánva bünt szül – mondja Jakab apostol. Igen ám, de a bűn után halált nemz. Nem mindig az azonnali testi halált, hanem a tisztaság, a békesség, a becsület, az emberi tisztesség halálát, a hitnek, az emberi bizalomnak, a szeretetnek a halálát nemzi. Minden bűn valamit megöl az emberben. Abban is, aki elköveti és abban is, aki ellen elköveti. Ezért a bűn mindig a halál mezsgyéjén jár. Ezért félelmetes, ezért ijesztő. Ezért kell futni minden bűn elől. Mert nem tudjuk, hogy mi a bűn. Ó, ha tudnánk, nem mernénk hozzányúlni. Ó, ha tudnánk, hogy micsoda mérget rejtett bele a kígyó minden megkívánt bűnbe, ösztönösen futnánk mindig előle.

Elég a nyelvnek csak egy kicsi bűne. Egy gyülekezetben egyszer elindult egy ártatlannak tűnő pletyka valaki ellen. Kiderült, hogy nem is igaz a pletyka, de elég volt ahhoz, hogy valaki örökre kimaradjon a templomból. Egy életen át soha templomba nem ment, mert egy templomba járó valaki hamis alapon, ok nélkül egy apró pletykát indított el róla. Nem tudta, hogy az a kicsi bűn micsoda kegyetlen dolgot fog rázúdítani az ő felebarátjára. Egy iskolai osztályteremben történt, hogy a tanár körül ott sündörögtek a gyerekek, és ott volt egy vézna, fejletlen apró termetű gyerek is a többiek között, akire egyszer a tanár indulatosan rászólt, hogy: „mit koslatsz itt, te kis tőpörtyű”. Ezt soha nem tudta elfelejteni ez a gyermek, aki később felnővén fiatalemberként öngyilkos lett, hátrahagyva egy kis levelet: „mit keres a világon egy ilyen kis tőpörtyű”? Egy meggonddalatlan szó lavinája maga alá temetett egy életet. Ó, ha előre látta volna az a tanár a következményeket, akkor nem cselekedett volna ekképpen. De hát vajon mi nem így

járunk sokszor? Ó, ha tudtam volna, soha nem szóltam volna el magam. Ó, ha tudtam volna, soha oda el nem mentem volna. Ó, ha tudtam volna, soha hozzá nem nyúltam volna ahhoz a valamihez. Bizony, nem tudjuk! Abban a pillanatban elvakít a gonosz, éppen azért, hogy belemenjünk felelőtlenül a bűnbe, hogy aztán, amikor kinyílik a szemünk a bűn következményeit látva, akkor döbbenjünk meg igazán, mint a keresztt alatt állók sokasága később, hogy: íme, hova juttattuk Jézust. Mint Júdásnál is, később villant be micsoda következménye lett az árulásának. Elhordozhatatlan következménye lett. El kellett dobnia magától az életét.

De minden bűn istengyilkosság is. Amint Tóth Árpád, híres költőnk fogalmazta: „az ember Isten véres gyilkosa”. Aki nincsen ennek tudatában, az könnyen játszik a bűnnel. Mert végül is minden bűn Jézus ellen elkövetett bűn. Ezt nem lehet könnyen feloldani. Ezt nem lehet olcsón megúszni, nem lehet elhallgatással elintézni, ezt nem lehet alkoholmámorba ölni, ezt nem lehet kábítószerrel elaltatni. Ezt nem lehet munkába való temetkezéssel elfelejteni, mert a bűn istengyilkosság. Erre pedig az egyetlen megoldás az, amit Jézus ezen imádságának első részében megfogalmazott.

Ez a felemelő része ennek az imádságnak. Mert amikor a lesújtó részét halljuk, azt, hogy nem tudják, mit cselekszenek, akkor ott állunk döbbenet, megrettenve, hogy: mit tettem. Úgy, mint Ádám és Éva a bűneset után, igyekeznek elrejtőzni. Csakhogy nincs olyan bokor, ami eltakarjon, miután már elkövetted a bűnt. Mert az elrejtőzni akaró ember viszi magával a saját bűnének a súlyát, ami előbb-utóbb agyonnyomja. Ezért más a megoldás. Mégpedig az, amit Jézus ebben a nagyon szívbemarkoló, rövid imádságában megfogalmaz: bűnbocsánat. „Atyám, bocsásd meg nekik, Atyám, bocsáss meg nekik!”

Annak idején, amikor kivégeztek valakit, természetes volt, hogy az elítélt a kivégzőket otrombán szidalmazta. Akkor is, ha jogosan végezték ki, akkor is, ha tévedésből, hamis vádak alapján. Ezért olyan szembetűnő, ezért olyan meghökkentő az, amit Jézustól hallunk. Ilyen még soha a világon nem történt. Ilyen imádság még nem hangzott el a keresztről. Erre csak az a főpap volt képes, aki Isten megtestesült szereteteként szenvedett az emberi gonoszság következtében.

A bűnök megbocsátása Isten legnagyobb csodája. Olyan, mint a teremtés. Ott létrehozott valamit, ami korábban nem volt, itt most a kereszten eltöröl valamit, ami negatív előjellel létezik, és ezért sebzi halálra az embert. Mert a bűn olyan valami, amit Isten nem tervezett bele a világba. Az ember ősellensége, a Sátán hozta be a bűnt a világba, fellázadva Isten ellen, amibe aztán belesodorta az embert is. Ezért kell ennek eltöröltetnie. Nincs más megoldás. Az ember nem képes elmenekülni előle, nem tudja eltakarni, eldugni, nincs mit kezdjen vele, mert nagyobb és erősebb nála. Ezért kell az, hogy egy nála erősebb valaki, az Isten Fia, Jézus Krisztus, aki az egyetlen megoldást hozza, jöjjön el és mutassa meg az egyetlen járható utat, mégpedig azt, hogy eltörli a bűnt. Hogyan? Úgy, hogy bocsánatot kér a bűnösök számára az Atyától. „Atyám, bocsásd meg nekik.”

Ó, ha ez a bocsánat egészen hatalmába kerítene téged és engem, jutna ebből a bocsánatból mindig mindenki számára. Akkor nem hánytorgatnánk fel egymás hibáit, nem emlegetnénk fel egymás bukásait, nem néznénk görbe szemmel többet egymásra. Akkor is, ha a másik továbbra is ellenem cselekszik, és az én többszöri megbocsátásomra a másik ugyanúgy gonoszskodik, akkor is a jézusi tanítás az, hogy még hetvenszer hétszer is bocsáss meg nekik.

Ezért olyan súlyos a Jézus kereszthalála, ezért nyitott olyan új utat, amit eddig nem ismert a bűnbe merült emberiség.

„Bocsáss meg nekik.” Ez azt jelenti, hogy benne vagyunk mi is. Nem azt nevezi meg, amit akkor ott ellene elkövettek. Nem azt mondja, hogy bocsásd meg nekik a töviskoronát, meg a szegeket, hanem azt mondta minden emberre és örök időkre érvényesen: „bocsásd meg nekik”. Jézus tekintete ugyanis a kereszttel állókról tovább haladt, az utánuk következő nemzedékek hosszú során át egészen mostanáig, reád és reám érvényesen, amikor széttekint az örökké élő és ma is értünk közbenjáró, és azt mondja: bocsásd meg! Ámen.

II.

Ma velem leszel

Alapige: Lukács 23,39–43

Egy hátborzongatóan döbbenetes jelenetnek vagyunk a tanúi. Egy olyan párbeszéd bontakozik ki előttünk, ami meghalad minket. Kiemelkedik a hétköznapi szavainak a sorából, hiszen egy gonosztevéért jogosan elítélt ember haldoklása közben feltörő szavait halljuk és az azokra adott választ egy olyan másik haldokló részéről, aki minden embertől különböző módon hal meg. Aki egy személyben Istenként, és ugyanakkor mégis emberként hordozza a kereszten minden ember büntetését.

A Jézus szenvedéstörténete egyedi, lélekbe markoló, szívet tépő, hátborzongató és mindnyájunkat elgondolkoztató. A két megfeszített gonosztevő Jézus mellett való jelenléte, haldoklása az egész emberiséget jelképezi. Hiszen ott van a Megváltó, a haldokló Krisztus mellett két ember. Az egyik elfogadja utolsó percben a kegyelmet, a másik még akkor is megkeményíti a szívét, és mit sem adva az ingyen kegyelemre, mereven elutasítja azt.

A Máté leírása szerint mindkét gonosztevő kezdetben szidalmazta Jézust. Csakhogy időközben a Jézus haldoklásának a módját figyelve, az ellenségeiért való imáját hallva, a kereszttel állók iránti gondoskodó szeretetét tapasztalva, kezd enyhülni az egyik gonosztevő szíve. A Jézus halála máris kezdi megteremni a maga gyümölcseit. Legelső gyümölcse e gonosztevő megtérése. Nem sokkal később jön a római százados megtérése, és a többieké. Most itt ez a felfüggesztett gonosztevő életének utolsó perceiben rádöbben arra, hogy minden kifolyik a kezéből. Vége minden esélynek, ha most utolsó erőfeszítésével nem ragadja meg azt a kegyelmet, ami itt sugárzik felé e kegyetlenül és jótalanul kivégzett Krisztustól.

Igen, a kereszttel álló tómból a démoni örület, szinte egymással versengve kezdenek csúfolkodni a kereszten vonagló Istenfiúval. A főpapok, a vitézek, a megfeszített gonosztevők, végül már csak az egyik, szinte ugyanazt mondják: tartsa meg magát, ha ő a Krisztus.

Ott tómból az emberi mivoltából kivetkőzött teremtmény és e gúnyozón súly alatt Jézus mit sem szól. Hallgat. Látja, hogy a gúnyolódók sokasága már végérvényesen eljátszotta a kegyelem lehetőségét. A pokoli nagy nihil tör fel azokból, akik nem ismerik fel, hogy itt van a durvára ácsolt véres kereszten a lehetőségek teljessége Jézus Krisztusban.

Döbbenetes a visszájára tud fordulni a bűn következtében minden itt, az embervilágban. A kereszttel álló végérvényesen kiderül, micsoda súlyos következménye van az emberi bűnnek.

Ady Endre a *Nincsen himnuszában* fogalmazza meg velőtrázóan és egyben leleplezően, hogy az ember a nagy „Semmi” foglya:

„Nincs semmi, ami van,
egy való van, a Nincsen,
az ördög a rokonunk,
és ellenségünk az Isten.”

Igen, a Jézussal csúfolódók és a vele szemben állók mind azt bizonyítják, hogy az ördöggel léptek rokonságra, és az Istennek lettek ellenségei. Ők így csúfolódnak: „szabadítsd meg magad és minket is” – mondja az egyik gonosztevő. Jézus nem szabadítja meg magát, mert meg akar szabadítani minket.

Íme, mindjárt kiderül: az egyik csúfolódó gonosztevőt is meg tudja szabadítani. Az nem törődik bele abba, hogy mindvégig elveszett maradjon. Abban a fájdalomban kezd sajogni a lelke, hogy örökre a kárhözafba zuhan, ha nem szólítja meg utolsó erőfeszítéssel azt, aki oly másként szenved, mint ők. Neki meg kell szólítania azt, aki gyűlölni és haragudni itt sem tud, aki az ellenségeiért is imádkozni képes, mert maga az átszegzett szeretet. Ez a szeretet most is, a keresztre szegezve is sugározza a gyógyítás erejét, a megmentés isteni hatalmát, e felé az ember felé, aki jobb belátásra jutott.

Nos, így fordul ma is mindazok felé, akik hasonlóképpen kezdenek elgondolkozni önmaguk fölött. Akik már nem másokkal foglalkoznak, akiket már nem a gúnyolódás köt le, hanem akik már rájönnek, itt az ideje, hogy végérvényesen elszámoljanak nyomorult életükkel Istennek. Mégpedig annak az Istennek, aki ily borzalmas váltságshalálba engedi Egyszülöttjét. A görögöknek ez bolondság, a zsidóknak botrány, de nekünk, kik hiszünk benne, megtartatás, az Istennek ereje ez a véres golgotai kereszt. Mert ezen olyan formában jelent meg az Isten szeretete, hogy annak nem lehetett ellenállni.

A gonosz meg akarta semmisíteni, és tulajdonképpen az ellenkezőjét érte el. Akkor lett igazán a világ látványosságává. El akarta tüntetni Jézust, a lepecsételt sírkő mögé még a holttestét is, mégsem tudta örökre eldugni, mert újra megjelent.

„Egy betlehemi megalázott ember / teremtett új világot.../Ezt a világot úgy szerette, / hogy ráverték egy nagy keresztre, / átalverték kezét és térdét, /a nap is vérzett, ahogy vérzék. / A szél elvitte kiáltását, / széttépte jajgatását. / Csend nőtt felette emeletnyi, / és most sem tudják eltemetni.” (Gulyás Pál)

Ez történt itt is: tehetetlenségre ítélve, haldoklása közben is bizonyítja isteni erejét. Vesztésnek tűnik, és mégis a győzelmek sorozatai kezdődnek el. Ez olyan kézzel fogható bizonyítéka annak, hogy maga az Isten szenved ott Jézus személyében. Azóta sem tud sok ember napirendre térni fölötte, és azóta is foglalkoztatja az emberiséget ez a szenvedéstörténet.

Igen, nagy kérdés ez ma is, végül is hogy viszonyulsz hozzá. Beleütközöl-e, vagy megállsz és föl nézel erre az összetört ábrázatú, nemkívánatos arcú, töviskoronás, megcsúfolt Királyra, és talán utolsó lehetőségként te is kimondod azt, amit kimondott az egyik gonosztevő: bizony nincs más esély. Engedd, hogy ez az isteni szeretet legyőzze ellenállásodat, és végérvényesen a maga pártjára állítson téged is.

Egy huszadik századi valós történet hasonló üzenetet sugall felénk. Elie Wiessel, a Nobel-díjas, máramarosi származású zsidó író írja le az *Éjszaka* című könyvében a náci koncentrációs tábor egyik halálszagú élményét. A táborban egy éjszaka áramszünet keletkezett. Talán szabotázsakció okozta a rövidzárlatot. A holland felügyelőt vallatás közben brutálisan megverték, végül elszállították Auschwitzba és soha többet nem tért onnan vissza. De mellette volt egy fiúgyermek, egy ártatlan arcú, tiszta tekintetű fiú, akit szintén megkínözva vallattak, de nem vallott. Lehet, hogy ő is tudott valamit a szabotázsról. Kötél általi halálra ítélték, másik két lázadóval együtt, s mindhármat felkötötték.

A gyermek sokáig lógott a maga súlytalanságában, nehezen halt meg, és amikor szembenéztek vele a szándékosan kiállított rabok, az egyik megdöbbszent rab hangosan ezt kérdezte: „Hol van ilyenkor az Isten?” és Elie Wiessel, a később híressé lett író ezt mondta: „ott van, nem látod, ott csüng a bitón”.

Igen, valahogy így néz ki az ártatlanság, a tisztaság, az isteni szeretet, a maga érintetlenségében és elpusztíthatatlanságában a kereszt bitófáján: ott van az Isten, aki önként vállalta ezt. Ott van az Isten, elpusztíthatatlanul, kiirthatatlanul, visszatér és újra a lelkiismeretedre apellál. Sokak számára már zaklató a jelenléte, hogy keresztül-kasul zúgják a nevét a világban. Péterék a keresztyén gyülekezet alakulása idején betöltötték nevével Jeruzsálemet. Nekünk is be kell töltenünk ezt a világot az ő nevével, hogy végül egyre többen odaforduljanak Hozzá, és valljanak az ő közelében. Enélkül nincs igazi változás, nincs igazi megtérés, csak úgy, ahogy itt történik: „Uram, emlékezzél meg rólam, amikor eljössz a te országodban.”

Igen, ne menjen le a nap, amíg ezt meg nem mondod neki. De jaj, nem tudod, mikor van az az utolsó nap. Ez a gonosztevő ugyanis a Jézussal való találkozása legelső alkalomával máris kimondta a bocsánatkérő szót. Persze, ez volt az utolsó alkalma is. Sose mond: „majd ráérek életem utolsó percében” – mert nem tudod, mikor jön el az utolsó perced. Oda kell fordulnod most, még ma, mert Jézus is azt mondja: nem holnap, nem majd, nem valami homályos távoli elérhetetlenségben akarlak üdvözíteni, hanem még ma velem leszel – mondja Jézus. Még ma!

A szeretet nem halogat. A mások megszabadítására törekvő szeretet azonnal cselekszik. Ilyen a jézusi, ilyen az isteni szeretet.

Vigyázat, a gonoszknak ezen a ponton van egy fondorlatos próbálkozása. Az egyik szekta, a jehovizmus úgy fordítja ezt a verset a Bibliából: „Bizony mondom néked ma – majd valamikor velem leszel a Paradicsomban”, holott az eredeti szövegben az van, amit itt Károli nagyon helyesen fordított: „Bizony mondom néked, ma velem leszel.” Micsoda lehetőség nyílik meg a gonosztevő előtt. A gyalázatos bitófáról még aznap az Isten dicsőségébe jut. Hát erre képes a megváltó krisztusi hatalom.

Igen, egyik percről a másikkra kicseréli az emberi szívet. Ez az, amire nem képes az ember. Ez az a megváltás, amire annyira rászorul a mi nyomorult életünk és ez az, ahova nekünk is fellebbeznünk lehet.

Egyik nagy hatású evangélista így fogalmaz: Én úgy képzelem magamnak, hogy Péter, amikor az Úr elküldte őt prédikálni, azt kérdezhetette Jézustól: „Te igazán úgy gondold, hogy én visszamenjek Jeruzsálembe a társaimmal, és azoknak prédikáljunk ott, akik téged meggyilkoltak?” Mire az Úr Jézus így felelhetett: „igen Péter, keresd fel azt az embert, aki az arcomba köpött, és mondd meg neki, hogy még számára is van hely az én királyságomban. Menj Péter, és keresd meg Jeruzsálemben azt, aki a töviskoronát fonta, és mondd meg neki, hogy én is tartogatok számára győzelmi koszorút, ha hozzám jön, de annak nincsenek tövissei. Igen Péter, menj vissza Jeruzsálembe, és ha megtalálsz azt az embert, aki lándzsáját az oldalamba döfte, mondd meg neki, hogy annál rövidebb út is van az én szívemhez.”

Hát ezt a rövidebb utat, ezt a legrövidebbet és legegyszerűsebb utat a Jézus szívéhez felfedezte ez a gonosztevő. Ráértett élete utolsó percében, hogy ez a jézusi szív nyitva van előtte, csak zörgetni kell, csak szólni kell: „onnan a keresztről szálljon alá a te irtalmad és a te bocsánatod reám is, és az szabadítson meg engem is”.

Akkor te is fogod hallani a feloldozó szót, és akkor neked is azt fogja üzeni: „Még ma velem leszel, és boldog leszel, ha velem lehetsz!” Ámen.

III.

Asszony, ímhol a te fiad!

Alapige: János 19,26–27

Jézus a gonoszok közé számláltatott, hogy beteljesedjék az Írás, és azért is, hogy helyet cseréljen velünk. Azért, hogy aztán minket a gonoszok közül kiemelve beállíthasson az igazak sorába.

Hallottuk Jézus első szavát a keresztről. Akkor imádkozott. Első megszólalásában főpapi szolgálatát végezte, közbenjárt azokért, akik nem tudták a kereszttel állva, hogy mit cselekszenek.

Második megszólalásában Jézus királyi hatalma ragyog föl, ahogy a legelső gonosztevőt a maga királyságába emeli.

Most pedig harmadik megszólalásakor egy egészen más szerepben látjuk. Most lenéz a keresztről, és a sokaságban megakad a tekintete két olyan személyen, akit legjobban szeret. Őket szólítja meg utolsó erőfeszítéseivel egyikével. Ez a harmadik megszólalása emberi hűségének a jele. Fiúi kötelességteljesítésének a jele az egyedül maradó édesanyja iránt. Kiszemeli a tömegből a két legkedvesebbet, Máriát és Jánost, és megjutalmazza őket a mindvégig kitartó hűségével.

A többiek már elfutottak a kereszttől. Nincs kit megszólítani Jézusnak, csak ők vannak még hallótávolságban. Mindig csak azokat tudja megszólítani, akik hallótávolságban vannak. Ha ott vagy, közel az ő szívéhez, ha nem hűtlenülsz el, ha nem sodródsz el a gyáva tömeggel együtt az ő közeléből, ha mindvégig mersz kitartani a kigúnyolt Jézus mellett, akkor mindig hallható lesz számodra az ő szava. Akkor mindig érezhető lesz számodra az ő hűsége.

Máriát különös módon szólítja itt meg Jézus: asszony. Benne van ebben esetleg, egyik írásmagyarázó szerint, az az óvatosság, hogy ne leplezze le Máriát a kivégző gonosz katonák előtt. Hogy ne derüljön ki az ellenség előtt az, hogy ez az egyik legjobban síró és gyászoló asszony az ő édesanyja. Csupán asszonynak szólítja. De ne felejtjük el, hogy ugyanígy szólította Jézus a legelső csodatétele alkalmával Kánában. Asszony és az ő magva, itt van most együtt: az asszony magva a kereszten, az asszony a kereszttel. És ebben a kettős jelenlétkben szintén prófécia teljeseedik be: az asszony magva azért függ a kereszten, hogy a kígyó fejére taposson. Most vettetik ki e világ fejedelme – mondta Jézus –, láttam a Sátánt, mint egy villámlást aláhullani az égből. Most következik a világtörténelem legnagyobb fordulata, amikor az asszony magva megsemmisíti a bűn fül-láncját, hogy az ember visszanyerhesse elveszített méltóságát és a bűn nélküli élet lehetőségét.

Azért is szólítja meg Máriát, mert tudja, hogy anyai szíve mennyire fájhat most. Tudja, hogy Máriával kapcsolatosan is beteljesedik egy másik prófécia, ami az újszövetség küszöbén hangzott el az öreg Simeon részéről: a te szívedet is éles tör fogja átjárni. Ez lesz az a sarokkő, akibe majd mindenki beleütözik, akiben megbotránkozik ez a világ, mert nem tudja hova helyezni, mert kilóg a sorból, annyira ismeretlen már ennek a bűnbe merült emberiségnek a büntelen élet. Ezért vettetik sokaknak elestére, és ezért, ha elesik majd a keresztre kerülve, átjárja a te anyai szívedet is az éles tör. És ezt Jézus nagyon jól tudja. Sokkal jobban fáj neki az anyja fájdalma, mint ahogy azt mások érzé-

kelni tudnák. Ezért szólítja meg Jézus legelsőként a kereszttel állók közül az édesanyját. Azt a Máriát, akiről úgy olvassuk a Szentírásban, hogy áldott az asszonyok között. De íme, ez az áldott asszony, akit oly sokat emleget ez a világ azóta is, éles tört érez a szívében. Ugyanazt érezheti, mint az egykor Moáb mezejéről hazajött Naómi, aki azt mondja, hogy ne hívjatok engem Naóminak, hanem hívjatok inkább Mára, mert nagy keserőséggel illetett engem a Mindenható. Tudjuk, hogy elvesztette férjét, két fiát az idegen földön ez a Naómi. A Mára, ami azt jelenti keserűség, összefüggésben van a Mária névvel, mert íme, most a Mária szívét is átjárja a keserűség. Ki kell innia neki is az ő fiával egy időben a keserűség poharát a kereszttel.

Mária Jánossal együtt mindvégig ott van a kereszttel. Utolsókként távoznak a kereszttel alól, hogy majd húsvét hajnalán elsőként legyenek ott a Jézus sírjánál. Máriának és Jánosnak ez a mostani jelenléte a kereszttel, a szeretet mindvégig kitartó bizonyítéka. Ez a szeretet nem futamodik meg, mindvégig csüng szeretete tárgyán. Ezt Jézustól tanulták: János is, meg Mária is. A mindvégig ott maradó hűségüknek a jutalma lesz az, hogy gondoskodik azokról, akiket szeret. Miközben a kereszttel ő életét veszíti, aközben is szeretetének ajándékait adja a körülötte lévőknek.

Az első megszólalásában bocsánatot kért minden ember számára. Második megszólalásában üdvösséget adott az egyik gonosztevőnek. A harmadik megszólalásában az egyedül maradó Máriának gondviselőt, Jánosnak pedig édesanyját ad. Így osztja szét Jézus az Atya szeretetének a jeleit, tárgyait és bizonyítékait maga körül.

Korábban Jézus úgy mondta: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, és én nyugalmat adok lelketeknek.” Azért hív mindig közelebb magához valakit, hogy adhatson valamit neki. Itt, most akik a legközelebb vannak, azok kapnak a legtöbbet Jézustól. Most megint ad, adja Máriát és Jánost egymásnak. Az idős asszonyt, aki ott marad összetört szívvel, rábízta Jánosra, a legfiatalabb tanítványra, hogy fia legyen ezután Jézus helyett. Úgy is maradt fenn a kereszttel hagyományokban, hogy János nem is távozott el Jeruzsálemből mindaddig, amíg meg nem halt a Jézus anyja, amíg el nem temethette, úgy ahogy Jézus rá bízta. János elkötelezve érezte magát a Jézus megbízatása alapján erre a szent feladatra. Ezért János csak később indult el a missziói útra. Így került Efézusba, ott volt hosszú ideig a gyülekezet vezetője, majd onnan száműzték Pátmosz szigetére. A Földközi-tenger egyik kopár, sziklás szigetén életének kilencvenedik éve táján halt meg száműzetésben.

Íme, mennyire kézzelfogható bizonyíték ez is arra nézve, hogy Jézus kereszttel alatt egymásra találnak az emberek. Igen, Jézus azért hív magához közel minket is, hogy egymásra bízhatson minket, hogy az ő kereszttel alatt közösség formálódjon.

Jézus egymásra bízta azokat, akiket közel hoz az ő halálának a haszna. Jézus kereszttel alatt tudjuk igazán felismerni egymásban a testvért, azt, akin segíteni lehet, és akin segíteni szükséges. Ott ismerjük fel önmagunkban azt a képességet, hogy igen, én lehetek a másikkal a gondviselője, segítőtársa, testvére. Az Ábel ártatlan vére láttán kérdezett rá Isten Káinra, „hol van a te testvéred?” Ugyanígy kiált a Jézus vére: hol van a te testvéred? Hol van a másik, akit a te közönyöd eltaszított, a te szíved ridegsége elűzött, hol van az a másik? Íme, a Jézus Krisztus vérenek az oltalma alatt derül ki, hogy ott mindnyájan az egymás testvérei vagyunk. Mert az egész emberiséget Isten egy vérből teremtette.

Itt a kereszttel, János és Mária Jézustól kap feladatot: cselekedniük kell egymás javára. A megváltás kisugárzó ereje éppen ezért adatik nekünk, hogy ennek az erőnek a birtokában mi is testvérekként tudjunk egymás javára cselekedni. Cselekvő szeretettel kell válnia a Jézus kereszttel nyilvánvalóvá vált szeretetének.

Ezért szólít meg, ezért nevez néven, ezért mondja úgy, ahogy ott szól: ímhol van a tiéd, a te fiad, a te anyád. Igen, felelőssé tesz egymásért úgy, hogy azt hangsúlyozza az értünk haldokló Jézus, hogy az a tiéd, ne feledd el. Olyan értelemben a tiéd, hogy szolgál, és nem olyan értelemben, hogy uralkodj rajta. Úgy, ahogy János szolgált később Máriának az idős asszonynek gyengeségében, tehetetlenségében és úgy, ahogy addig, amíg bírhatta erővel, Mária szolgált anyaként János mellett.

Vajon a te hűséged képes-e arra, hogy láthatóvá váljék? Vajon beszédes-e a te hűség a mai hűtlenkedő emberiség közepette? Ennek nyomán érdeklődni tudnak-e az emberek a hűség forrása iránt? Erre a forrásra kíváncsivá kell tenni a hűtlenkedő emberiség tagjait, hogy amikor ránk kérdeznek: honnan ez a hűség, honnan ez a kitartás, honnan ez a bátor helyállás, honnan ez a mindvégig kitaró alázat, akkor elmondhassuk szelíden, csendesen, de meggyőzően mégis: onnan, attól, aki a kereszten végig hű volt, és nem tagadott meg engem. Ebből az isteni hűségből élhetünk mi is ezután, sokkal hűségesebben: a házastársak egymás iránt, a szülő és a gyerek egymás iránt. Mert itt, a Jézus harmadik megszólalásában, arról is szó van, hogy a haldokló fiú gondoskodik a megöregedő édesanyjáról. Arról a gondoskodásról van itt szó, ami egyre ismeretlenebb ebben a mai, egymástól elidegenülő, elhidegülő világban. Ott, ahol a megöregedők sokszor magukra maradtak, mert elhűtlenedtek már a gyerekek. Nos, ez a gyermeki hűség utolsó erőfeszítésével is bizonyítja önmagát az anya felé, a szülő felé.

Milyen jó lenne, így állni a Jézus keresztye alatt és megtanulni gyermekként a szülő iránti hűséget, megtanulni újra szülőként a gyermek iránti hűséget, és a kitartó szeretetet. Megtanulni férjként, feleségként az egymás iránti hűséget, sokkal erőteljesebben gyakorolva talán, mint eddig sikerült, és megtanulni egymásnak örömet szerezni azzal, hogy ha kell, lemondok önmagam fájdalom árán is a magam előnyeiről, csakhogy a másik életében a gondoskodó szeretet kiáradjon, gyümölcsözzön az ő öröme és javára. Amen.

IV.

Én Istenem, miért hagytál el?

Alapige: Máté 27,45–47

Jézus negyedik megszólalásához érkeztünk. Ez a kereszten való szenvedésének legmélyebb pontját jelzi. Az első három megszólalásában egyáltalán nem magával foglalkozott. Imádkozott az ellenségeiért, odafordult az egyik gonosztevőhöz és bebiztosította üdvösségét, gondoskodott a kereszt alatt álló édesanyjáról, Máriáról, és leghűségesebb tanítványáról, Jánosról. Most pedig, amikor besötétedik az ég álló délben, amikor a természet is megelégteli ezt a borzalmas szenvedést, rettenetes sötétség támad lelki értelemben is.

Fönmaradt Dionüsziosz Aeropagitész följegyzése Egyiptomból, abból az időből, amikor ez a teljes napfogyatkozás, ez a déli, félelmetes sötétség ráborult a világra: „vagy maga Isten szenved, vagy valaki, akit nagyon szeret”. Ez az a mélypont, amikor azért borul sötétség a földre három órán keresztül, mert kioltotta az emberi gyűlölet a Világ Világosságát.

A természet is nyíltan elítéli ezzel a sötétbe borulással ezt az emberi gonosztságot, és jelzi ezzel a fényes nappal történő besötétedéssel, hogy ezt érdemli az ember. Külső sötétséget, örök rettegést, iszonyatos félelmet mindazért, amit Jézus Krisztussal művelt. Borzalmas az, ami itt történik, hiszen az ember megöli Istent.

Luther Márton a huszonkettedik zsoltár prófécijában elmélyülve, három napig bezárkózva keresi ennek a teljes elhagyatottságnak a titkát. Próbálja megfejteni ennek az értelmét. Ugyanis ott hangzott el legelőször szó szerint ez: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” Jézus tulajdonképpen nem tesz egyebet ebben a negyedik megszólalásában, minthogy idézi a huszonkettedik zsoltárt. Luther, amikor elmélyül a huszonkettedik zsoltárnak a soraiban, nagypéntek prófécijában, háromnapi mélyeség böjtölés, imádkozó elcsendesedés után, egyszer csak fölocsúdva így kiált fel: „Az Isten elhagyta az Istent! Ki tudja ezt felfogni?”

Igen, ez történik a kereszten. Az, amire a száznegyedik zsoltár huszonkilencedik verse is utal, hogy ha Isten elfordítja az arcát, akkor még az állatok is megháborodnak. Hát akkor az ember, amikor az Isten elfordulni kényszerül tőle. Felmerül bennünk a kérdés, hogy miért hagytá el Isten Jézust ennyire? Az még csak valahogy érthető lenne, hogy elhagyták sorban az övéi mind, úgy, ahogy Jézus megjövendölte: mindnyájan elhagytok engem.

De miért hagytá el az Atya? – kérdezzük. Mielőtt Jézus föltenné ezt a kérdést, azelőtt megnevezi azt, akitől kérdez. Ismerősek minden szenvedő embernek ezek a kérdések: miért hagytál el engem, miért hagysz magamra, miért hagysz szenvedni, miért hagysz fájdalomban, miért hagysz gyászban, miért hagysz szegénységben, miért hagysz engem özvegységben, árvaságban, otthontalanságban, sokféle természeti csapás utáni leszegényedésben? Miért, miért, miért? De nézzük csak Jézus hogyan teszi föl, tanuljuk meg tőle, hogyan szabad a hívő embernek föltenni ezt a kérdést.

Nézzük csak, hogy kezdi! „Én Istenem, én Istenem” – és utána jön a „miért”. Nálunk legtöbbször fordítva van. Miért hagytál el, Isten? Az talán már hiányzik is az ilyen lázadó miérből, hogy az „én Istenem”. Csak úgy hűvösen, idegenül: „Isten”, mint aki mesze van, mint akihez semmi közöm, mint akire haragszom. De nézzük csak, Jézus egészen másképp szól. A legrettenetesebb kínok között is azt mondja: „Én Istenem”, és ezt kétszer mondja egymás után.

Igen, elhagytál, érzem, tudom is miért, jogod van reá, de mégis az én Istenem vagy. Az öszövétségi nagy szenvedő, Jób szavaiban is valami hasonló felismerés bujkál: ha megöl, akkor is szeretem. És hány ilyen vallomást lehet még olvasni, a nagyon hűségesen kitarók utolsó szavaiból. Amikor az őskeresztyének elevenen elégték Néro császár udvarában, akkor is Istenhez zengtek dicsőítő éneket. Én Istenem vagy akkor is, amikor úgy érzem eltávolodtál, akkor is, amikor úgy érzem magamra maradtam. Nekem akkor is van Istenem. Ez a Jézus vallomása. Ez a hitnek a szava.

Isten nem szenvedheti az emberi bűnt. Ebben az elfordulásában érezhető az, hogy jogosan fordul el attól, ami ennyire eltorzította, és nemkívánatossá tette Jézus ábrázatát. Íme, megkapjuk máris a választ Jézus „miértjére”, mi okból hagytál el? Ez a múltra vonatkozó kérdés.

Mi az oka? Nem Jézusban van az oka, hanem bennem. Nem Jézus szolgált reá, hogy teljesen elhagyja Isten a kereszten, hanem a bűnös, bukott ember szolgált reá. A bűnnel pártoló ember Istentől való elhagyatottságot provokál ki magának. És ez a legrettenetesebb állapot, ez egyenlő a pokollal. Dosztojevszkij mondja, hogy a pokol az a hely, ahova Isten nem néz többé. Ahonnan elfordulni kényszerül az ő tekintete. Igen, ez az a pokoli helyzet, amibe Jézus Krisztus sodródott.

No, de van egy másik „miért” is elrejtve ebben a kérdésben. Mégpedig az, amit mi olyan ritkán fogalmazunk meg magunknak. Mert a mi „miértjeink”, amikor a megpróbáltatás terhe alatt vagyunk, elhagyatottságban vergődünk, mindig az okra kérdeznek: mi az oka annak, hogy én ilyen próba alá kerültem? Én vagyok a leggonoszabb, én vagyok a legbűnösebb a világon? Ó, hányszor halljuk, és mondjuk ezt a kérdést. Ez a kishitőség,

az Isten iránti bizalmatlanság kérdése, amikor csak az okára kérdeztünk reá az elhagyatottságnak. Itt a Jézus kérdésében főleg a céljáról van a szó. Benne van az ok is, de ő joggal kérdezhetette, hogy mi okból hagytál el, mert nem ő az oka annak, hanem az ember.

A Jézus elhagyatottságával mi volt a célja Istennek? Az, hogy soha az ember ne érezze többé magát elhagyottnak. Mert amióta Jézusban megbüntettetett minden emberi bűn, azóta nincsen teljes emberi elhagyatottság. Bárhogy is mondaná a kételkedő szív, de igenis elhagyott engem az Isten, akkor is ott van az ézsaiási prófécia egyik válasza: ha elfeledkeznek is az anya az ő gyermekéről, én terólad el nem feledkezem – mondja Isten. Olyan újszövetségi kicsengésű ez az ószövetségi prófécia és ígélet. Miért? Azért mert, amióta Jézus Krisztus elhagyatottként meghalt a kereszten, azóta Isten nem felejtkezik el senkiről. Jézus Krisztus váltságáhalála készíti Istent arra, hogy minden emberi hívásra válaszoljon. Minden emberi keresésre a megtalálás örömeivel válaszoljon. Igen, a Jézus kereszthalála óta nincs többé emberi elhagyatottság. Ha mégis úgy érzi valaki, akkor nem Istenben keresendő az elhagyatottság oka, hanem mindig nézzen magába az olyan ember, aki úgy érzi, hogy elhagyta Isten, és mindig föl fogja fedezni, ha őszinte bűnbánatra jut, saját magában az elhagyatottsága okát. Rá fog döbbsenni arra, hogy ő hagyta el Istent, és nem Isten őt.

Itt egy különleges fordulatot vesz ez a félelmetes történet. Akkor, amikor Jézus fölkiált és már csak magáról beszél, hogy: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem”, akkor hallva ezt némelyek az ott állók közül azt mondják, hogy Illést hívja. Ennyire félreértik Jézust a kereszttel alatt állók. Ennyire nem érzékelik, hogy micsoda rettenetes büntetés zajlik itt most az emberi bűn irányába. Azt hiszik, hogy egy ószövetségi prófétát hív most segítségül, teljes elhagyatottságában, holott tudjuk, hogy itt a héber szöveg félreértése történik.

„Éli, éli”, ez azt jelenti, hogy „én Istenem”. Az nem Illésre utal, noha hasonló a hangzása a két szónak. Azt olvassuk, hogy akkor egyik közülük odafutamodik, szivacsot vesz, megtölti ecettel és nádszárra tűzve inni akar adni neki. Íme, kezdődik a sötétséggel, és végződik a mérgezett ecet fölkinálásával. És ennek a középpontjában, a teljes sötétség leple alatt a teljes elhagyatottság fájdalmát szenvedti végig Jézus.

Miért? – kérdezhetnénk újra összefoglalóul. Azért, mert ott, ahol kioltják a Világ Világosságát, természetserű, hogy beborul az ég és minden elsötétedik, és ez így van a lelki életünkben is. Ahol nem kell ő, ott, ahol a húsvét ünneplése is csak külsőségeken merül ki és a feltámadottban való hit hiányzik, ne csodálkozz, hogy továbbra is, még az ünnepi hangulatodat is valami lelki homály, valami rettenetes belső sötétség teszi félelmetesen ijesztővé.

Jaj, de sok családi életben ez a sötétség uralkodik még az ünnepek napján is. Jaj, de sok családi és egyéni életet borított már el a hitetlenség következtében ez a belső sötétség, ami oly félelmetes, oly iszonyatos, és ami elől menekülve sokan bele menekülnek a kábulatba, meg egyéb szórakozások körforgásába, és nem érzékelik azt, hogy mit jelent, amikor harmadnapra Jézus Krisztus megjelenése nyomán eloszlik a sötétség, mert ő él, és hozza magával újból a világ világosságát mindnyájuknak. Ha nem éljük át lélekben lépésről lépésre Jézussal együtt ezeket az állomásokat, akkor nem fogunk eljutni mi sem a húsvéti fény fölragyogásáig. Márpedig Jézus azért támadt fel, hogy elűzze a sötétséget, azért, hogy a sírkamra ijesztő világa kikerüljön a figyelem középpontjából, és hogy ott ne keressen többé semmi vigasztalót az ember. Úgy, ahogy Mária és a többi tanítványok hátat fordíthattak a sír világának, fussunk mi is a sötétség világától, és menjünk Jézussal találkozni, azzal, aki föltámadt, aki már nem elhagyatottként, hanem velünk maradóként

ígérte és cselekszi is azt: íme, aki elhagyatott lettem értetek a kereszten, veletek vagyok minden napon a világ végezetéig. Ámen.

V. Szomjúhozom

Alapige: János 19,28–29

Jézus ötödször szólal meg a kereszten, amikor ott függ érettünk és helyettünk, szenvedésének legmélyebb pontjára érkezve. Az Atyától való teljes elhagyatottságban így kiált fel: „szomjúhozom”. Milyen különösen hangzik, hogy aki a samáriai nőnek élő vizet kínált, most maga kiált vízért.

A szomjúság volt az Úr Jézus utolsó fájdalma, mert nemsokára elhangzik a nagy győzelemkiáltás: „Elvégeztetett”. Jézus még a kereszten is önzetlen volt. Első szavában az ellenségei, a másodikban a kereső bűnös, a harmadikban az övéi s a negyedikben az Isten iránti nagy szeretete jut kifejezésre. Ez az első eset, hogy magára gondol.

Negyedik megszólalásában az Atya iránti szomjúságát, epekedését bizonyítja.

A sötétben teljesen elhagyatottá lett. Mindnyájunk bűne szakította el Istentől. Testi szomjúságán túl, az Atyával való közösség hiányának a fájdalma is belesűrűsödött ebbe a kiáltásba: „Szomjúhozom”. Visszavágyik Jézus abba a közösségbe, ahonnan az emberi bűn következtében kiszakadt.

Jézus kiáltása az imádságra való felszólítás egyik különös formája. Ha megszakadna, meglazulna az Atyával való kapcsolatunk a bűn, az emberi engedetlenség miatt, a körülöttünk levő lelki sötétség miatt, akkor Jézushoz hasonlóan mi is kiáltunk. Amikor tékozló útjainkon eszünkbe jut az Atyai ház, kiáltunk föl: szomjúhozom, vágyakozom utánad Istenem. Úgy, ahogy egykor fölkiáltott Dávid, a negyvenkettedik zsoltárban: szomjúhozok, sóvárog utánad az én lelkem, ó, Isten.

Jézusnak ebben a fölkiáltásában, ebben az egyszavas megszólalásában, beteljesedik ismét egy ószövetségi prófécia. Amikor azt olvashatjuk, hogy: „ételemben mérget adtak, és szomjúságomban ecettel itattak engem. Mert a gyalázat megtörte szívemet és betegé lettem. Vártam részvétre, de hiába, vigasztalókra, de nem találtam.” (Zsolt 69,21–22)

Íme, szenvedéstörténetének minden különös mozzanatát jó előre megjövendölték az ószövetségben. Még ez is, hogy megszomjazik a kereszten, és ecettel fogják megkínálni a kereszttel állók.

Iszonyatos volt Jézus testi szomjúsága. Tudjuk, az éhséget jobban bírja az emberi szervezet, mint a szomjúságot. Jézus testi szomjúsága nagyon is érthető volt. Az utolsó vacsoránál ivott utoljára. Azóta végighurcolták egész éjjel a kihallgatásokra, utána megkorbácsolták, fölzsaggatták a hátát, töviskoronát nyomtak a fejébe, súlyos vérvesztése volt már a keresztre feszítés előtt is. Utána jött a megfeszítés, aztán a forró nap heve, és a sebláz. De ezen túl, még rettenetesebb volt az, ami az elveszettek gyötrelmével azonos itt a Jézus szomjúságában.

Jézus mondta el azt a nagyon riasztó példát, a gazdag és Lázár történetében, milyen rettenetes a szomjúsága az elveszett embernek. Milyen szomjúság gyötéri azt, aki a pokol kínjaiban ég és kéri, menjen valaki, hogy ajkait megérintse vízzel és enyhítse égető, pokoli szomjúságát. Igen, ez az elveszettek gyötrelme. Ettől a belső gyötrelemtől és égető fájdalomtól csak a Jézus Krisztus megváltó ereje tud minket megszabadítani.

Ő vágyik most a kereszttel állók együttérzésére, mert ő ember is volt, nem csak Isten. Isteni hatalmánál fogva, tudatosan vállalta a kereszthalált. Mondta is előző tanításában, hogy én leteszem az én életemet önként, senki sem veszi el azt tőlem, hanem én teszem le azt. De miután már tisztázódott, hogy ő imádkozni tud az ellenségeiért, üdvös-

seget is tud biztosítani a bűnbánóknak, teljesen emberi vágyának jelzéseként is hangozhatik: „Szomjúhozom”.

Jézus szomjúhozik szeretettünk és odaadásunk után. Azt kéri, oltuk szomjúságát. Ezért mondta a samáriai asszonynak: „Adj innom!” Végső soron nem Jézusnak, hanem az asszonynak szerez örömet az, ha szeretetre szomjas szívét odaadja annak, aki lelki szomjúságát csillapítani tudja. Jézus királyként kéri tőlünk: „Adj innom!” – akárcsak egykor Dávid, akinek néhány katonája a legbátrabb cselekedetre is kész volt, hogy királyuk szomját enyhítse (2Sám 23, 15–17).

Jézusnak az ítéletre vonatkozó megállapítása is elhangzott a szomjúsággal kapcsolatosan. Azt mondja majd az ítéletkor: szomjúhoztam és nem adtatok innom. Az ilyenre, aki nem adott neki inni földi élete idejében, azt kénytelen majd mondani, az ítélet napján: távozz tőlem, átkozott, az örök tűzre, mert szomjaztam, és nem adtál innom. Itt nem csak arra gondol Jézus, amikor jön egy szomjas ember és kér egy pohár vizet, vagy amikor egy beteg mellett kell helytállni, és éjszaka ötödször és tizedszer is egy korty vizet kell adni neki. Nem csak erre utal Jézus, hanem arra is, amikor szomjas körülöttünk az emberek lelke a megváltás üzenetére. Szomjas az emberek szíve az isteni békesség szavára, a bocsánat szavára. Szomjas a megértésre, és nem kapja meg tőlünk. Ez még nagyobb ítélet, amikor nem tudtuk megadni ezeket, mert nem merítettünk mindig, folyamatosan a mennyei forrásból, vagy azért mert elakadt nálunk ez a mennyei vízáradat és nem tudott eljutni a körülöttünk levőkhöz.

Íme, Jézus Krisztus kereszten való felkiáltása milyen súlyos felelősséget ró reánk. Mert felebarátaink gyötrő lelkiállapota éppen azt kiáltja felénk, hogy szomjúhozik, vágyik valamire mellettünk valaki. Lehet, hogy a társad az, akinek nem adtad még meg a kellő szeretetadagot, lehet, hogy a gyermeked az, akinek nem adtad meg a kellő türelmadagot, lehet, hogy egy felebarátod, egy munkatársad, egy szomszédod, egy rokonod az, akinek nem adtad még meg a kellő bocsánatot, és ezért nyugtalan továbbra is a szíve melletted, ezért nem ismeri a mennynek a békéjét.

Rettenetes ítélet az, úgy vonulunk át a földi életen, hogy nem érzékeljük a körülöttünk levő emberi lelkek gyötrő szomjúságát, Isten utáni vágyát, ami miatt oly sok lélek megy repedezett kutakhoz, idegen forrásokhoz, mérgezett vizekhez. Ezért hangzik ma is az, amit Jézus a kereszten kifejez: Vágyom a te lelkedre, a te „igenedre”, a te válaszodra, vágyom a te odaszánásodra, vágyom, sóvárgom mindarra, amit te még nem adtál meg nekem. Jézus kiáltásában benne van az az elvárás, aminek a kielégítése nyomán megnyugodhat az ő lelke is, azt mondhatja majd: „Jól van jó és hű szolgám, mert szomjaztam, és innom adtál.” S amikor azok azt kérdezik majd: „mikor láttunk téged a mi utcáinkon szomjúhozni, mikor adtunk volna neked inni?”, Jézus azt fogja mondani: „ha egygel megtettétek az én kicsinyeim közül, velem tettétek meg”.

Nézzük meg, hogyan reagál a kereszt alatt álló ember Jézusnak erre a kiáltására: „Szomjúhozom”.

Azt olvassuk: „volt ott egy ecettel teli edény, és azok azért szivacsot töltve meg ecettel és izsópra tévén azt, odavitték az ő szájához”. Tudjuk a leírásokból, hogy ez az ecettel teli edény méreggel vegyített folyadékot tartalmazott. Ez éppen azt jelezte, hogy az ilyen elvetemült gonosztevők, akik a keresztre kerülnek, nem érdemelnek egyebet, csak ilyen méreggel vegyített, savanyú ecetet.

Nos, Jézus Krisztus ezt kapta az emberiségtől, és ezen túl még mennyi mindent: szegket, töviskoronát, lándzsát, arcul köpést, korbácsot. Mindezt együttvéve az ember adta válaszul az ő megváltó szeretetére. Ez érthetetlen és megdöbbentő, ami kiábrándít minket önmagunkból. Nem csupán azokból kell nekünk kiábrándulnunk, akik ott akkor a

kereszt alatt Jézus kérésére csak ennyire voltak képesek, hanem önmagunkból is. Mert kérdezem, ha Jézus Krisztus ma itt járna köztünk, és ha ma így pirítana reá a bűneinkre, mint akkor tette, akkor vajon ma egyházi és világi vezetők hogyan reagálnának, keresztje alatt ma oda csődülő sokaság hogyan válaszolna az ő fölkiáltásaira, az ő gyötrelmére?

Bizony ma is nagyon sok ízben megfeszítetik. Ez a világ ugyanolyan mérgező ecetet adna neki, hűsítő friss víz helyett, mint amit akkor adott a kereszt alatt állók tömege.

Igen, ez az, ami minket is elgondolkoztat és sürget arra, hogy most mi már más szívvel, más lélekkel figyeljünk oda erre a jézusi felkiáltásra. Mert aki Jézusból merít mennyei bocsánatot, isteni jószágot, az már nem tud többet gonoszkodni, az már nem tud többet mérget adni a másiknak. Az már nem tudja megkeseríteni vagy megsavanyítani a másik életét, az már a Jézus szeretetének forrása mellett megújult lélekkel, megváltozott szívvel mást fog adni ezután embertársainak. Olyant, ami a másik ember életét megédesíti, ami a másik keserűségét átváltoztatja mennyei örömmé, ami tartalmas lelki ünnepet készít a felebarátnak. Ámen.

VI.

Elvégeztetett!

Alapige: János 19,30

Hat nap alatt teremtette Isten az eget és a földet, és az embert. A kereszten elhangzott a hatodik szó a megváltás nagy, isteni műve befejezését adja hírül.

A haldoklók utolsó szavai általában elhaló suttogások a legmeghittebb, bensőséges családi légkörben. Jézus utolsó előtti megszólalása, akárcsak az előbbieké, a legteljesebb nyilvánosság előtt történik. Nem is kell ezt neki szégyenkezve suttognia, hiszen nem a vesztes hiábavaló küzdelmének végét jelentette ez a kiáltás, hanem az öröm és győzelem szava az. Jézus ugyanis éppen a kereszten fegyverezte le a fejedelemségeket és hatalmasságokat, s az ördög és összes csatlósa felett ujjong. Nyilvánosan diadalmaskodott rajtuk (Kol 2,15). Ezért van győzelmi hangulata e hatodik szavának.

Ez a hatodik szó, amit Jézus a keresztről mondott görögül, csupán egy szó volt, melynek jelentése: elvégeztetett, célhoz ért, befejeztetett. Az adóívek kifizetése után áthúzták a papírt és ezt a szót írták rá, arra utalva, hogy „teljesen ki van fizetve”. Nincs több adósság, mert – noha te fizetéseképtelen voltál –, valaki más, ez esetben Jézus, fizetett helyetted. Így érvénytelenítette az ellened szóló kézírást és semmisítette meg az adóslevelet, odaszegezvén azt a keresztfára (Kol 2,14).

A hűséges szolgálta, a mennyei követ elvégezte földi megbízatását: nemsokára hazaérkezik az Atyához, és örömmel számol be a teljesen véghezvitt megbízatásról. Nyugodtan mondhatta: „Elvégeztem a munkát, amelyet rám bízál, hogy végezzem azt!” (Jn 17,4) Elvégeztetett most Isten tanácsa és végzése: „Hogy teljesítsem a te akaratodat; ezt kedvelem, én Istenem” (Zsolt 40,9).

Ebben a pillanatban, amikor szolgálatát híven teljesíti, beteljesedik az Atya akarat. Céljához érkezett a megváltás nagy műve, semmi sem hiányzik belőle.

Jézus itt nem összetöretetéséről, csödről és tragikus végről beszél, hanem beteljesedésről. Kiteljesedőben az új világ, akkor is, ha a régiben ő a kereszten függ. Isten országa van kiteljesedőben, akkor is, ha a világi uralkodók sokáig ellene fognak még törekedni.

„Elvégeztetett!” – a győztes hadvezér szava ez, aki egy hosszú kemény csatából érkezik meg. Jézus harca a földre jövetelével kezdődött. Eljött, hogy az ördög munkáit lerontsa. Szűkülhet és tombolhat a gonosz, de azok életében, ahol már Jézus győzött, nem juthat többé uralomra. Ha a te életedben is teljessé lett Jézus győzelme, reád is ér-

vényes: Beteljesedett. Nincs többé semmi kárhoztatásuk azoknak, akik Krisztusban vannak. Teljes a biztonság, nincs ok a félelemre. Legyőzetett az ősellenség, a halál is, ezért hála Istennek, aki a diadalmat adja nekünk, a mi Urunk Jézus Krisztus által.

Jézus halálával rengeteg őszövségi jövendölés is beteljesedett. Isten ígéretei benne lettek igenné és ámenné. Teljes értékű váltságahalálában mindent elkészített üdvösségem érdekében. Nekem már nem kell erőlködnöm önmegváltásom érdekében, hanem csak hinniem kell, hogy Krisztus áldozata elég. Utolsó cseppig kiitta a keserű poharat. Nekem és neked nem hagyott egy cseppet sem. Üdvösségem útja nyitva van, nekem csak hittel rá kell lépnem arra.

Jézus teljesen betöltötte a törvényt (Mt 5,17). „Átokká lett értünk s megváltott a törvény átkától” (Gal 3,13). „Szívünk tiszta a gonosz lelkiismerettől” (Zsid 10,22), mert nem terhel többé az adósságtudat. Íme, ez a haszna a Jézus mindenre elégséges váltságahalálának.

Rövid ideig élt testben a földön, mégis teljes volt az élete. Már tizenkét évesen az Atya dolgaival foglalkozott és mindvégig ez töltötte be életét. Életének nem a külsőségei, hanem a tartalma volt fontos. Ezért nem maradt harminchárom évesen sem torzóban az életműve.

Mennyire más a mindenkori ember halála. Azoké, akik haldoklásuk közben úgy érzik, hogy még sok tennivalójuk lett volna. Soha, senki még így nem halt meg, mint Jézus, nyugodt lélekkel elmondva: Elvégeztem minden reám bízottat.

Jézus nem ragaszkodott soha olyan mulandó földi dolog elvégzéséhez, amihez mi ragaszkodunk. De ennek az elvégzése nagyon fontos volt számára, mely ebben a szóban sűrítendő: megváltás! Ezt pedig teljes lélekkel, az Atya akaratának messzemenő tiszteletben tartásával végezte el. Tudta, ettől függ a bukott ember felemeltetése, elveszett emberi méltóságának visszanyerése, az Atyával való megbékülése. Azért küldetett erre a világra, hogy elhozza az Isten ellen fellázadt ember számára az egyetlen esélyt: a bocsánatot. Ezt pedig Jézus teljes odaszánása, önkéntes halála árán kieszközölte az embernek.

Ezért állhat az ember e jézusi kiáltást hallva összetörten és egyben reményteli szívvel a keresztnél. Összetörten amiatt, hogy a váltság megszerzése érdekében miatta töretett meg Jézus, de reményteli szívvel is, mert éppen a javára történt a megváltás.

Aki a hit szemével nézi a keresztnél történt eseményt, felfedezi: neki is adatik a teljes váltságmű nyomán a teljes bocsánatot, úgy, ahogy Jézus sok esetben feloldozta a hozzá járulót: „megbocsáttattak a te bűneid, de eredj el, és többé ne vétkezzél”.

Bűneid teljes bocsánatának birtokában így menj el te is a keresztnél, teljes békeséggel a szívedben és teljes örömmel, tudva, hogy nincs többé semmi gát, amit ne tört volna át ez a teljes kegyelem.

E teljes kegyelem birtokában menj te is, kegyelembe fogadott testvér, és légy teljes értékű elvégzője a reád bízott megbékéltető szolgálatnak. Ámen.

VII.

Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet!

Alapige: Lukács 23,46

Jézus kifizette a gólgotai keresztnél a mi megváltásunk árát. Az ő élete a mi megváltásunk ára. Ezt teszi le az Atya kezébe, engedelmes Fiúként. Annak idején a Jordán folyónál Keresztelő János, rámutatva, azt mondta: „Íme, az Istennek Báránya, aki elveszi a világ bűneit.”

Isten Bárányaként jött ebbe a világba, közénk, emberfarkasok közé, azért, hogy a mi farkas természetünket halálba vigye, és megajándékozzon az ő báránytermészetével.

Azért jött, hogy megbékítse az embert az Atyával. Most, amikor minden beteljesedett, és elszámolt teljesen az ő rövid földi életével, jön és azt mondja: „Atyám, a te kezdebe teszem le az én lelkemet.”

Jézus tizenkét éves korában, a jeruzsálemi templomban az Atyával kezdte a nyilvános megjelenését. Így mondta földi szüleinek: „Nem tudjátok, hogy nekem az én Atyám dolgaival kell foglalkoznom?” Jézus gondolatának középpontjában az Atyja volt. Mindent, de mindent az ő Atyja iránti engedelmességből tett. Amikor vért verejtékező imatúsára a Gecsemáné kertbe érkezik, akkor is az Atyjával beszélget, és azt kéri: „Atyám, ha lehetséges, müljék el tőlem ez a keserű pohár.” A kereszten is a legelső szavát Atyjához intézi: „Atyám, bocsáss meg nekik!” A legutolsó megszólalásában szintén az Atyát szólítja: „Atyám, a te kezdebe teszem le a lelkemet.”

Micsoda megszólítás ez. Ha belegondolunk, hogy Jézus micsoda körülmények között szólítja így Istent, értetlenül állunk ez utolsó megszólalása és imádsága előtt. Atyjának nevezi akkor, amikor a legszörnyűbb büntetés súlya alatt bukik a halálba a földi élete. Akkor, amikor mindenki ellene van, még Isten is elhagyta őt, még akkor is Atyjának nevezi, minden lázadás nélkül, minden panasz nélkül, minden zokszó nélkül. Hát föl lehet ezt fogni? Ó, nem.

„Atyám.” Ez az igazi imádság bevezető szava. Ez annak a tökéletes bizalmas beszélgetésnek az indító szava, ami az igazi imádságot jellemzi. Aki Istent nem úgy ismeri, mint Atyját, a legkegyetlenebb körülmények között is, az nem tud mit kezdeni Istennel. Az nem is tud igazán imádkozni.

Igen, az utolsó szó a kereszten az imádság szava, és ez óriási erejű tanítás számunkra, mert eljön majd számunkra is az utolsó óra. Minden ember életében eljön az utolsó óra. Nem mindegy, hogy akkor imádság fog-e elhangzani ajkunkról, vagy átokszó. A kiábrándulás, a keserűség, a kétségbeesés jajszava, vagy a tökéletes Istenbe vetett bizalom gyermeki szava.

Olvastam egy első világháborús századosról, hogy elvitte magával a frontra Goethe, a nagy német költőóriás remekművét, a Faustot, nagyon szerette olvasni, de amikor súlyosan megsebesült, és a két front határán vergődött, élet-halál között napokon keresztül, eldobta ezt a könyvet magától, mert semmi vigasztalót nem talált benne. Végül egy Biblia került a kezébe, és az megnyugtatta a halálfélelemtől gyötrött lelkét. Élő bizonyíték ez arra nézve, hogy az utolsó percben, a halál küszöbén nincs semmi, az imádságon, vagy az Isten ígésén kívül, ami az embert bátorítani tudná.

Mert nem csak az imádság szava ez, ami felhangzik Jézus utolsó megszólalásában, hanem egy bibliai idézet is egyben. Mint a többi megszólalásaiban is, Jézus egy ószövetségi próféciát teljesít be. Íme, mennyire előre látták a próféták az ószövetségben Jézus halálának minden egyes mozzanatát. Azt is, hogy mit fog Jézus mondani a kereszten legutoljára.

A harmincegyedik zoltár hatodik verséből idézte Jézus ezt az imát. Ennek a versnek az első felét, csakhogy ott nincs ez a szó: „Atyám”. És ez a többlete ennek az újszövetségi imádságnak a Jézus ajkán. Ott a zoltáros imádkozott, hogy: „kezedre bízom lelkemet, Uram, hűséges Isten, mert te váltasz meg engem”. Jézus a második felét már nem kellett mondja, neki nem volt szüksége megváltásra. Csak az első felét mondta, hogy kezedre bízom lelkemet, de oda tette eléje a megszólítást, hogy ne legyen személytelen, mert ő tudta, hogy kinek a kezére bízhatja a lelkét. Tudta, hogy emberek kezére nem bízhatja magát, a leghűségesebb tanítványai is hűtlenek lettek, de egy kéz még mindig

van, amelyikre rábízhatja magát, mert ez egy hűséges kéz. E kézbe hajthatja bele utoljára a fejét.

Ó, de boldog bizalom ez! S ez rögtön, nem csak imádság és az ige együttes jelentkezését mutatja egy haldoklónál, hanem a közösséget is. Ahol ez a három együtt működik, ott boldogan hal meg az ember. Mert, jaj, de rettenetes valakinek meghalni úgy, hogy nem tud imádkozni. Úgy, hogy nem tud idézni egy ígét, hogy nincs mibe belekapaszkodnia, és hiányzik ez az élő megtartó bizalmas közösség, ami Jézus és az Atyja között utolsó percig megvolt. Imádság, ige és közösség nélkül a halál iszonyat, a halál rettenet, egy nemkívánatos utolsó lépés.

Íme, a Jézus halála szolgálat. A Jézus halála egy hiteles pecsét egy olyan földi szolgálat végén, amelyik egy tökéletes, befejezett egész volt, amelyik mindig a másik javára történt. Csakis egy ilyen élet után jöhet egy ilyen halál, mert úgy van az, ahogyan valaki megfogalmazta: ki mint hisz, úgy él, és ki mint él, úgy hal meg, és ki mint hal meg, úgy megy tovább, vagy az örök életre, vagy az örök pusztulásra.

A hitedtől függ az, hogyan élsz, milyen minősége van az életednek, és ettől függ, hogy milyen lesz a halálad. Szolgálat lesz, mások bátorítása lesz-e? Az valóban jelzés lesz arra nézve, hogy a halálad nem egy semmibe hullás, hanem a Jézuséhoz hasonló hazaérkezés.

„Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet.” A Jézus szava egybecsendül azzal, ami ugyanabban az órában, délután három órakor lenn a jeruzsálemi templomtéren fölhangzott sok ezer zarándok kegyes zsidó ajkáról. Mert megszólalt abban a percben a kürtző lenn a templomtéren és hívta a hívők seregét az esti imára. Akkor felhangzott a kórus imája, a zarándokok sokaságának az imája a páska előestéjén, ott péntek délután a templomtéren és ugyanezt a zsoltárverset kellett mondja minden kegyes zsidó abban az órában. Jézus mintegy velük együtt imádkozza, csakhogy nem a templomtéren, nem a templom oltára körül, hanem immár az újszövetség oltárán.

Milyen tökéletesen kapcsolódott egybe a Jézus keresztnél az ószövetség és a fölpirkadó újszövetség világa. Így érzékeltette azt, hogy itt tulajdonképpen annak a folytatása van, ami elkezdődött az ószövetségben, csupán most, az ő halála nyomán új irányt vesz az ember Istennel való kapcsolata ezen a földön. De ugyanígy érvényesen lehet imádkozni nekünk is ezt, különösen majd a mi halálunk órájában. Atyám, a te kezébe teszem le én is az én lelkemet.

Az Atya elfogadta Jézus áldozatát.

Három hatalmas, megdöbbentő jelt mutatott Isten arra nézve, hogy ő elfogadta Jézus áldozatát, megpecsételve azt a művet, amit Jézus a halálával tökéletesen befejezett. Mi volt ez a három szembetűnő, meghökkentő jel?

Az első az, hogy meghasadt a jeruzsálemi templomban a kárpit, ami elválasztotta a legfelső, legtitkosabb részt, a szentek szentjét a középsőtől, a szentélytől. A Zsidókhöz írt levélben meg is van ennek a jelképes értelmezése: szabad bemenetelünk van az Isten szívéig. Ez az első nagy jel. Megdöbben a papság, mi történik itt? Jézus halála az ószövetségi rítusú szertartás színhelyére is betör, és ott is jelt mutat. Igen. Később érti meg majd a világ, hogy nem kell többé kárpit, mert nem szabad többé semmi sem elválassza a bűnös embert a szent Istentől. Nem kell többé ószövetségi áldozat, ezért nem kellett többé az ószövetségi templom sem.

Aztán jött a másik nagy jel. A sziklák megrepedtek, megmozdult a föld. Még a kemény sziklák világa sem tudja tétlenül nézni a Krisztus halálát. Megreped, megindul a föld is ennek láttán. Hát akkor az én szívem és a te szíved ne indulna meg? A sokszor

kemény emberi szív, nyakas emberi öntelt akarat ne törne meg, ha még a sziklák is megpedeztek?

S ennél szinte hátborzongatóbbnak mondható, még riasztóbb és még különlegesebb jel a harmadik. Azt olvassuk az evangéliumokban, hogy amikor Jézus meghalt, a sírok megnyíltak Jeruzsálem mellett, némelyek föltámadtak az ószövetségi szentek közül, bementek Jeruzsálembe és megjelentek az embereknek. Ez csak egy jelzés, előre mutatva, hogy ugyanígy fog történni Jézus visszajövelekor a feltámadás. Igen, Jézus halála által máris megremegetti a halottak birodalmának alapjait, megnyitja a halottak világának kapuját, hogy az kiadja a halottakat.

Ezek azok a látható, kézzelfogható kísérő jelenségei Jézus halálának, amelyek egyértelműen bizonyítják, hogy Jézus halála minden más ember halálánál különb halál volt. Így meghalni senki sem tudott a világon, mint Jézus. Éppen ezt érzékeli az a százados is a keresztnél, aki sok véres háborút látott már, hozzá volt szokva a haldokló emberek látványához. Ilyent ő még nem látott, így meghalni valakit imádkozva az ellenségeiért, így meghalni gondoskodva a keresztnél álló szeretteiről, így meghalni, bocsánatot könyörögve azok számára, akik egyedül csak a bocsánat elnyerése révén juthatnak békeségre, így meghalni, utolsó szavaival is imádkozva, így meghalni valakit ő még nem látott senkit. Ez egyértelműen meggyőzte őt arról, hogy valóban az Isten Fia halt itt meg, aki ezzel a halálával teljesen hazaérkezik az Atyjához, jelezve azt az utat, amelyen megérkezhet minden jézuskövető.

Hogyha ebbe az irányba állítottad be életedet, akkor a te halálod is boldog, mások áldására szolgáló halál lesz. Ámen.

Az árulók

Az árulók prototípusa Júdás, az emberi történelem leghírhedtebb árulója. Számptalan irodalmi, képzőművészeti és zenei mű mellék-, sőt néha főalakja, aki a mindannyiunkban lappangó gyarlóságot, árulást megnevezhetővé tette, mondhatnánk: emberi arcot és (gyászos) sorsot kölcsönzött neki.

A maga Júdásait minden történelmi kor megtermi és megteremtí. Vétkesek ők, s egyben a végtelen isteni terv nyomorult (mert megnevezhető) bűnbakjai is. A becsület, az eszme, a haza, a közösség, a vallás árulója, azaz kiárúsító, pénzre vagy rangra váltói, emberi természetünk szegényei, elhíresült vagy névtelen bűnözői s egyben kárvallottjai.

Iskarióti Júdást a Megváltó nem leplezte le nyilvánosan a többi tanítvány előtt, csupán annyit mondott neki: „Amit tenni akarsz, tedd meg mielőbb!” Az árulásban ugyanis ez a legfájdalmasabb mozzanat: a névtelenség gyávasága, csúsztató aljassága és kisszerűsége: az a bizonyos harminc ezüstpénz.

Júdás óta Krisztust sokan árulták el s árulják ma is sokféle indokból, de leginkább azért, amiért Júdás: pénzért. Júdás óta a pénz egyre nagyobb szerepet játszott az emberiség földi életében, nemcsak mint csereeszköz és értékmérő, de szinte az egyetlen irányító elv az emberek közötti kapcsolatokban. Júdás harminc ezüstje kamatos kamattal csaknem kétezer év alatt milliárdokká fialt.

József Attila szavával élve „finomult a kín”, finomabb formákat öltött a mindennapi árulás – bár háborúk és forradalmak tájkán a *halálos* árulás sem volt éppenséggel ritka.

Az apostolok pénzét kezelő, kapzsi „karióti férfi” végül felakasztotta magát; talán ezért a döntésért és felismerésért vált utólag érdekessé, és szörnyű tette ellenére némiképp rokonszenves és emberivé mindazon írók, művészek számára, akik nem Krisztus nagyságát, hanem Júdás kicsinységét próbálták megérteni.

Hátramarad még a tett irracionálitása, hiszen Júdás árulása bizonyos értelemben szükségszerű volt, elengedhetetlen állomása, előjátéka a megváltásnak. Mi történt volna, ha Júdás megmarad hűséges tanítványnak?

Nyilván akadt volna másik áruló, miként minden korban akad. Nekünk legfontosabb dolgunk az önismeret: meg kell szabadulnunk Júdás emlékétől, a bennünk élő Júdás irigységétől, kapzsiságától – és gyávaságától. Csak ezután nézhetünk szánakozva és szomorúan saját korunk számkivetettjeire, mondván: „Amit tenni akarsz, tedd meg mielőbb!”

Szentmihályi Szabó Péter: *A gyöngék ereje* c. kötetéből. (Bp. 1997.)

Nagypénteki prédikáció

Lőrincz Konrád A.
Marosgombás

Íme, Isten Fia, az ember

Alapige: János 19,4–6
Bibliolvasás: János 1,29–34

A nagypénteki eseményeknek egy megrázó jelenetét villantja fel számunkra az ige: Jézus Krisztus, akiben olyan sok mindent láttak és annyi mindent reméltek a tanítványok, aki Isten országának eljövételéről és a szabadulásról beszélt, most vádlotként áll a világi bíró és a bíraskodó világ előtt. Hát minden csak hazudozás és csalás volt? Most, hogy mindez kiderült, a bíróság az igazság nevében kimondja az ítéletet?

Tudjuk jól, hogy nem erről van szó, de kövessük nyomon az eseményeket, hogy megértsük mi itt az üzenet.

1. Ez az evangélium, amelynek a végéről olvastam fel a mai igét, olyan sok reménységgel indul, Keresztelő Jánosnak az apadhatatlan lelkesedésével és felbuzdulásával, aki így beszél Jézusról: „Ő az, aki utánam jő, aki előttem lett, akinek én nem vagyok méltó, hogy saruja szíjját megoldjam” (Jn 1,27).

„Íme, az Istennek Báránya, aki elveszi a világ bűneit” (Jn 1,29), és végül a meggyőződés: „És láttam, és bizonyoságot tettem, hogy ez az Isten Fia” (Jn 1,34).

Milyen másképpen hangoztak ott, egykor azok a szavak, mint most a bírónak, Pilátusnak a szavai: ímhol az ember, vagy íme, az ember. Munkácsy Mihály nagyméretű festménye jut eszünkbe, az arcokon levő döbbenet és vád, amikor a helytartó rámutat Jézusra: Ecce homo – íme, az ember. Az ember, aki látszólag erőtlenül, szótlanul ül a vádlottak padján. Akiről mindegyre azt hallottuk, hogy Isten Fia, a világ Megváltója, arról most ilyen egyszerűen és hétköznapien azt halljuk: ember. És ez most szinte fáj. Megbotránkoztató és kiábrándító! Így gondolkozhattak egykor a tanítványok.

Pedig az ember szó jelenthet nagyon sok szép dolgot. A mai, de a mindenkori világban is milyen sokat jelent embernek lenni, emberségesen élni és viselkedni. Milyen nagy szónak számít a humanitás, mennyire elismertek a humanitárius mozgalmak. Annyira meg tudunk hatódni ezektől a szavaktól. Az első világháború indulásakor Ady Endre így ismerte fel ennek a ritka és igen-igen féltett kincsnek, az emberségnek az értékét: „S megint élek, kiáltok másért: Ember az embertelenségben”.

De még ha nagy betűvel is írjuk le ezt a szót, hogy Ember, akkor is – úgy érzem – itt, most, ebben az összefüggésben meggyengül jelentésének az ereje. Mert amikor arra mutatnak rá: íme, az ember, akiről sokkal nagyobb dolgokat gondoltunk, aki reménységünk, sőt Istenünk volt, megdöbbenünk és szótlanok maradunk. És azon tanakodunk: ki mondott valótlanúságot? Keresztelő János, aki Isten Fiának nevezte Jézust, vagy Pilátus, aki ezt mondta róla: ímhol az ember! Isten, avagy ember?

Mindkét táborba sokan sorakoznának fel, akik Jézus Krisztust vagy csak Istennek, vagy csak embernek tekintik, és sok mindennel érvelnének egymás véleménye ellen. Pedig mindkét kijelentés igaz. Keresztelő János prófétai meggyőződéssel nevezi Jézust Isten Bárányának, sőt Isten Fiának. Erre a kijelentésére maga Isten teszi rá a pecsétet, amikor kimondja: „ez az én szerelmes Fiam, akiben én gyönyörködöm” (Mt 3,17). Pilátus is, jóllehet nem látja jelentőségét e szavaknak, mégis isteni igazságot mond ki, amikor Jézust „az embernek” nevezi. Igen, mert sok ember élt és él a világon, de csak egy valakire lehet mondani, hogy *az ember*: Jézusra. Ő az egyetlen valóságos és igaz ember.

Tegyük fel ezt a hitvallási kérdést: Miért ember és Isten Jézus Krisztus? Azért, mert nekünk olyan megváltóra van szükségünk, „aki valóságos és igaz ember, mindazonáltal minden teremtménynél hatalmasabb, azaz egyszersmind valóságos Isten is” (HK 15).

Hiszen a bűnért csak ugyanaz az emberi természet fizethet meg, amely azt elkövette, de ugyanakkor a büntetés elhordozására isteni erőre van szükség. Jézus pedig mindezt vállalja érettünk.

2. A másik dolog, amit meg kell látnunk Igénkben az az, hogy Pilátus, aki mint világi bíró a pogány Rómát képviselte, mégis ő volt az, aki büntetlennek találta Jézust. Még a világi bíróság sem tud rábizonyítani Jézusra semmilyen bűnt, márpedig a római jog és törvénykezés mai napig megőrizte hírnevét. Nem kell prófétának lenni ahhoz, hogy Jézus büntetlenségét felismerjük. Nem is kell különösképpen Pilátus javára írjuk ezt a kijelentést, hiszen ő mint a törvénykezésnek a semleges képviselője valóban nem található Jézusban bűnt, hogyha meg akart maradni az igazságosság talaján. Nem Jézus büntetlenségét felismernünk nehéz, hanem kiállanunk mellette és az ő igazsága mellett. Mert mit ér az igazság felismerése, hogyha hagyjuk, hogy mások sárba tiporják azt?

A papság azonban, az írástudók, a zsidó nép – vagyis Isten népe – bűnösnek találja és halálra ítéli, „feszítsd meg!”-et kiált reá. Mert a bűnös ember nem tűri el a tökéletességet. Azt szoktuk mondani, hogy Isten szentsége az, ami nem tűri meg a bűnt. Ezért van szükségünk Jézus Krisztusnak a megváltói, közbenjárói munkájára. De látjuk-e, hogy fordítva is mennyire igaz? Mennyire sérti a bűnöst a tisztaság és a szentség, az igazságtalant az igazság, akár a sötéthez szokott szemeket a fényes ragyogás. Hányszor mi magunk is, akik Krisztuséinak nevezzük magunkat, az ő anyaszentegyházához tartozunk, ítéletet mondunk Jézus felett. Ha nem is név szerint, de ítéletet mondunk a becsületesség, jóság, szelídség és alázatosság felett az érvényesülés törtető útjainak a javára.

Pilátus tehát ezzel szemben ismét isteni igazságot mond ki: „nem találok benne semmi bűnt”. Mert igaz az, hogy Jézus atyjafiaihoz mindenben hasonlatos lett, kivéve a bűnt (HK 35).

Ez a csodálatos a nagypénteki eseményben. Az isteni hatalommal rendelkező Jézus a Golgotára, a halálra vezető úton is vállalja azt, hogy ember. Emberként szenved, emberként hal meg. Büntelen, ártatlan lévén felveszi vállára a rajta ítélkező világ bűneit és felviszi a keresztfára, hogy legyőzze azokat. Íme, Jézus, az Istennek Fia, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön; és íme, Jézus, az ember, aki kínhalált szenved az ő barátaiért – éretted és érettem – az átkos keresztfán.

3. És még egy igen fontos gondolat: Jézus töviskoronát és bíborköntöst viselve jelenik meg a sokaság előtt. A vitézek csúfságból adták rá ezeket a kellékeket és gúnyolódva mondták: „üdvözlégy zsidók királya” – és mit sem tudtak arról, hogy a mennynek és a földnek hatalmas Királya előtt állnak.

Így most, szinte 2000 év távlatából nézve, a világhatalmat, a császárt képviselő Pilátus is eltörlődik a töviskoronás Király mellett. Mert valójában nem Jézus állt a bíróság előtt, hanem Pilátus és a „feszítsd meg!”-et kiáltó sokaság. Innen visszatekintve látjuk meg azt, hogy mennyire szánalmas a vádaskodó papi társaság, és mennyire szánalmas az ítélkező Pilátus, aki azt hiszi, hogy az ő kezében van a mások élete, amikor azt mondja Jézusnak: „Nem tudod-e, hogy hatalmam van arra, hogy megfeszítsek és hatalmam van arra, hogy szabadon bocsássalak.” Jézus pedig válaszol neki: „Semmi hatalmad nem volna rajtam, ha felülről nem adatott volna neked” (Jn 19,10–11). Mennyire szánalmas az ember, amikor azt hiszi, hogy ő maga irányítja az életet, ítélkezik, holott ő maga áll az ítélő Bíró előtt. És ebben a megrázó pillanatban kegyetlen ítélet helyett Jézus szótlannul is kegyelmet, bocsánatot mond az őt megfeszítő emberiségre. Kegyelmet ad azzal, hogy „a világot nem átkozza, meghal érte imádkozva” (111. ének). Felveszi a „feszítsd meg!”-et kiáltó emberek bűnét, hogy azok bocsánatot nyerjenek Istennél. Mert ez az Isten akarata és ez a Jézus akarata. A bűn nagypénteki sötétjében ez ad az embernek olyan fényes reménysugarat, amely húsvéton túl az örökélet fele mutat. Ámen.

Húsvéti prédikációk

Adorjáni Zoltán

Kolozsvár

Szükséges!

Alapige: 1Korinthus 15,35–49

Bibliavetítés: 1Korinthus 15,50–58

I.

Valahányszor a Jézus Krisztus feltámadásáról és a mi megígért feltámadásunkról beszélünk, mindig előjönnek kíváncsiskodó kérdéseink: *Miképpen is fog történni a halottak feltámadása, és milyen testet fognak magukra öltetni a feltámadtak?* Olyan kérdések ezek, amelyeket mindenki feltesz: hívő, feltámadást is hívő, és a hitetlen is. De nagy különbség van a hívő ember és a hitetlen kíváncsisága között.

Mert van hívő, feltámadást hívő, keresztyén kíváncsiság, reménykedő, örömteli és izgalmas várakozásból következő kíváncsiság: *Vajon miként lesz akkor? Miképpen fogjuk meglátni Istent és egymást? Ráismerünk-e egymásra? Minek alapján fogjuk azonosítani egymást? Új, lelki testünk hordozni fogja-e személyes testi-lelki vonásainkat? És ha igen, akkor hogyan lesznek ezek érzékelhetőek?*

Ezekre a kérdéseinkre aztán működni kezd fantáziánk – hívő fantáziánk –, és az élő hitből mély és megrendítő bizonyágtételek pattannak ki, el egészen az ilyenekig:

– *Én úgy hiszem, szilárdan hiszem, hogy csonka gyermekemet épen s végre ugrándo-
dozva látom majd viszont akkor. Ott végre szaladhat, játszhat majd üdvözült testvéreivel
és játszótársaival, akikkel soha nem rohangálhatott, bújócskázhatott, kirándulhatott.
Ott végre majd úgy szaladhat felém is és ölel át, mint ahogy ezt földi életében soha sem
tudta megtenni, pedig hányszor akarta volna. S ha nem tudott megszólalni úgy, mint mi,
ott végre elmondhatja gondolatait, érzéseit. Mindent kibeszélhet, amit hosszú éveken át
felgyülemlett benne. Ha pedig siket volt és soha nem hallhatta a szeretet teremtette sza-
vakat, ott végre megízlelheti a szeretet hangjainak lágy, simogató, gyógyító zöngéit –
úgy mint mi most, olykor-olykor.*

Mennyire megható és szép bizonyágtétele ez annak, hogy Isten szeretete és a mi szeretetünk el nem múlik. Isten velünk való közössége és az egymással való közösségünk, melyeket már itt megélhetünk, nem szűnik meg soha. Egyenesen megrendítő bizonyágtétel ez arról, hogy Isten mindent helyreállít majd, ami itt a földön valami miatt megromlott.

Vagy él bennünk egy másik elképzelés is:

– *Akképpen látjuk majd viszont egymást, amilyenek most vagyunk. Épp ezáltal fo-
gunk egymásra ismerni. Mert Isten eltöröl minden jajszót, fájdalmat és könnyet. És nem
lesz már fájdalmas csonka gyermekünk látványa sem. Őt sem fogja majd zavarni cson-
kasága, mert akkor Isten lesz minden mindenkben, és benne is. Mindenekfeletti lesz
majd a nyomorúságoktól felszabadult lelkünk öröme, a tökéletes közösség megélése;
teljessé váló szeretetünk már nem a külsőt fogja látni, hanem a megváltottakat, a meg-
váltott embert; a csonkaság kínjától megváltott gyermeket, a teljes megváltásban most
már szemünkben is megszépült élettársat, barátot.*

Ez is megrendítő bizonyágtétele annak, hogy ott most már színről színre és Isten szeretetének teljes látásával fogjuk látni egymást.

De ezek a mélyen hívő és megrendítő bizonyágtételek az élő hit fantáziái. Semmi-
képpen sem hiábavalóak és meddők. Semmiképpen sem leértékelendők. De nekünk
mégis különbséget kell tennünk az Ige ilyen sokszor kevésnek tűnő, de mégis szilárd
kijelentései között és a mi szintén korlátolt, de bizonytalan elképzeléseink között.

A hitetlen, a feltámadást tagadó is felteheti a kérdést: *Milyen testben lehetséges egy-
általán a feltámadás?* De míg a hívő az Igével, a hitvallással vagy akár személyes bi-
zonyágtétellel válaszol erre a kérdésre, addig a hitetlen csak azért teszi fel a kérdést,
hogy megerősítse a maga álláspontját, talán a tagadását. Elismétli ellenérvei pontjait,
vagy éppen mások válaszaiban keres újabb támpontokat a maga leszögezett, szilárdnak
vélt igazságához.

Az ilyen mesterkéltnél vagy éppen a tagadás megerősítését célzó kíváncsiságra nincse-
nek meggyőző bibliai, hitbeli érvek. Az ilyen kérdésekre csakis az értelmünk adhat va-
lamilyen választ. De *ezek tiszta intellektuális válaszok lesznek és nem a hit bizonyágté-
telei.* Olyan talán tudományos mezbe öltöztetett feltételezések lesznek, amelyek ma in-
kább csak a tudományos-fantasztikus irodalom kategóriájába sorolhatók.

Nekünk, hívőknek tudnunk kell: *a feltámadásról csak a hit határain belül lehet be-
szélnünk.* Ha elhagyjuk ezt, akkor minden feltámadásról való beszélgetés csak meddő
elmélkedés lesz. Ha elhagyjuk a hit területét és így kezdünk beszélni a feltámadásról,
csak meddő vitatkozás következhet, amelyben a hitetlen biztos győzelmet arat és meg is
szégyeníthet minket; egyenesen nevetségessé is tehet.

Mi akkor a haszna ennek a ma felolvasott Igének? Mivel visz bennünket előbbre?
Hát nem éppen a hitetleneket és a feltámadást tagadókat kellene meggyőzni valamivel?
S ha meggyőzésükre még a Korintusi levél 15. fejezete sem elégséges, vajon nem éppen
mi, az Írást valló keresztyének vagyunk nyomorultabbak, szánalmasabbak mindenki
másnál?

Nehéz nekünk a feltámadásról beszélnünk? Ha csak ezekre a nehézségekre gondo-
lunk, tényleg úgy érezzük: nagyon nehéz.

II.

Az igazság az, hogy az ígerész elején feltett kérdést mi tudományosan gondolkodó,
20. századi emberként halljuk. Korintusban másként tevődtek fel a kérdések. A feltáma-
dásnak egy másféle tagadásáról volt szó. Némely korintusi keresztyén mást tanított a
feltámadás felől. Valami olyasmit, ami Krisztus evangéliumát *és a feltámadást egészen
átértékelte, sőt mellékessé tette.*

Pál apostol nem pogányokkal, nem a hitetlenekkel vitázik. Nem őket akarja meg-
győzni a feltámadás felől. Ő egy *keresztyén tévtanítással*, az úgynevezett korintusi
gnosztikus keresztyénnel vitázik, akik a tiszta evangéliumot és keresztyén életvitelt
veszélyeztették. És ezt mondja:

– Ha a feltámadást nem az ószövetségi ígéretek beteljesedéseként látjuk és hisszük,
ha mellékessé válik Krisztus valóságos megjelenése Péternek, a többi tanítványnak és
Jakabnak, valamint az ötszáz atyafinak, akkor hazug és túlzó igehirdető mindenki, aki
ezeket mégis prédikálja. (Túlzásnak érezzük a feltámadásról való prédikálást?)

Viszont a feltámadás mellőzésével üres, hiányos, az igazi tartalomtól megfosztott
lesz igehirdetésünk és bizonyágtételünk. E nélkül semmit sem ér az igehirdetés, és ha-
szon nélküli lesz a hitünk is. Ehhez még hozzáteszi Pál, hogy így megmaradunk a bűne-
inkben is. Nincs kiút a bűneinkből sem. Magunkkal visszük őket. Nincs megszabadulás

hibáinkból, semmiképpen se tudjuk hátunk mögött hagyni őket. S ha újabb élethelyzetekbe kerülünk, vagy éppen valami új dolgot akarnánk kezdeni, bűneink miatt mégsem kezdhünk újat. Döntéseinket mindig a bűnök határozzák meg. Egyszóval nincs lehetőség megtérésre sem: bűnök letételére, sértések elfeledésére. Új, tisztább gondolataink sem támadhatnak. Akaratunkat is csak az örökölt, az elkövetett és bennünket körülvevő gonosz fogja hajtani és befolyásolni.

Pál apostol pedig erre mondja végül: minden embernél nyomorultabbak vagyunk, szánalomra méltók. Még a hitetleneknél is nyomorultabbak. Mert mindenkinél szánalmasabb az a hívő, aki keresztyén létére nem hasznosítja, sőt elveti azt, ami hitében a leglényegesebb. Mit is mondhatnánk erre? Olyan, mint aki szomjan hal a forrás mellett, mert talán azt mondta neki valaki, hogy a szomjat a legjobban a Cola oltja.

Pál nem a hitetlenekhez szól, hanem a hívőkhöz. A kérdést – Milyen lesz a mi feltámadt testünk? – nem is a hívek, hanem ő teszi fel. Elsősorban nem azért, hogy arra adjon választ: milyen is lesz a feltámadt testünk. Erről mond a legkevesebbet. Konkrétan végül csak annyit mond, hogy lelki testünk lesz. Isten Lelke által teremtett új testünk és menyeyei ábrázatunk.

Hogy milyen ez a lelki test, amelyet Isten Lelke fog majd adni nekünk? Erről ismét inkább csak azt tudja elmondani, hogy milyen nem lesz, s amikor felsorolásba kezd, igazából csak a földi testünk jellemzőit részletezi. Lelki testünk nem lesz romlandó, mint a mostani testünk. Ott majd soha nem következik be rajta a gyalázatosságnak olvasott állapot: a hullaállapot, amely a földi test elhunytakor elkerülhetetlenül előáll. Nem lesz már jellemző reá az, amit annyira ismerünk: a fáradság, a törekenység, a gyöngeség, az erőtlenség, a kimerülés. Nem lesz rajta semmi olyan rütség, visszataszító elváltozás, amelyek láttán itt a földön elfordítjuk orcánkat, de szívünket is attól, aki ilyen, és emiatt aztán értékteleneknek is ítéelhetjük egymást. Abban a lelki létben nem rettent majd, hogy elveszíthetjük egészségünket, hogy kikezdhethet valami végzetes, a létünket és törekeny boldogságunkat megsemmisítő betegség. Ott majd nem érzéki lesz a testünk. Nem fognak hajtani örökölt, s tudatunk mélyéről ellenállhatatlanul kormányzó, gyarló ösztönök, amelyek ellen most olyan kegyetlenül nehéz küzdenünk. Nem lesznek olykor elemi erővel feltörő, s már-már bűnre hajtó nemi vágyaink sem. Akaratunkat nem fogja megfertőzni semmi rossz. Egyszóval, sem a sátán, sem a világ, sem földi testünk nem fog ostromolni.

De miért beszél Pál képes értelemben, megrothadó magról és új növényről? Miért mondja, hogy a teremtő Atyának hatalmában volt minden teremtményének, élőknek és anyagi dolgoknak más-más alakú vagy minőségi formát adni?

Nem pusztán azért, hogy elfogadtassa velünk, hogy vannak különböző létformák. S mivel a különböző létformákra nézve földi, érzéki tapasztalataink is vannak, miért ne fogadnánk el, hogy van lelki, menyeyi létforma is. Ha csak ezt tenné, tanítását a tapasztalati világ valóságaira építené. A feltámadásról szóló tanítása lelépne a hit talajáról.

Pál apostol mindent a feltámadt Krisztustól ajándékba kapott hitével lát és értelmez. Mindent egy nagyobb összefüggésbe helyez. S amikor mégis a tapasztalati világból veszi tanítása képeit, nem a természet és világmindenség törvényeit csodálja, hanem a természetben is, a mag elhalásában és új növényé váló válásában is Isten mindenekfeletti hatalmát látja és magasztalja. És tulajdonképpen ezt mondja: *Ne legyetek hitetlenek és balgatók! Aki azt mondaná, hogy nem is olyan lényeges a feltámadás, vagy hogy azt ma valahogy másképpen kell értelmeznünk, az tulajdonképpen mindent elvetett, amit a hit nyújt.*

Mert mi is a feltámadás? Teljesen új lelki életforma. Új kezdet, ahogy ezt az Írás több helyen is érzékelteti. De valahányszor minden emberi reménytelenség ellenére mégis hátad mögött tudtad hagyni terhes, megkötöző múltadat, s akaratod felszabadult valami új megkezdésére és cselekvésére, ez nem emberi erőből volt és van, hanem Isten hatalma által.

Hiszed-e azt, hogy keresztyén életed vagy akár megtérésed Isten hatalma által volt és lesz lehetséges? Hiszed-e azt, hogy Isten segíthet rajtad ott, ahol ember nem segíthet? Hiszed-e, hogy Isten meghallgatja imádságaidat? Hát nem éppen azért imádkozol, mert Isten meghallgatni és segíteni tud? Ha hiszed, hogy ezek csodaként adatnak meg neked, akkor már ízelgeted kicsiben a végső feltámadást.

Mert minden csoda ugyanúgy megmagyarázhatatlan. Illetve dehogya! Mi tudjuk, hogy minden csoda, a kisebbek és a nagyobbak is Istentől vannak. Tőle van a hitünk is. Tőle volt, van és lesz megtérésünk, mindenkori megújulásunk és megerősödésünk a Lélek szerint, és a mi feltámadásunk.

De ha ezeket mégsem hinnénk, akkor Isten hatalmáról sem tudunk igazán bizonyosságot tenni. Akkor csak magunkról tudunk beszélni: erőtlenségeinkről, korlátozott lehetőségeinkről, s egy olyan erkölcsi minimumról, ami nem több egy általános emberséges magatartásnál. Ehhez pedig még hitre sincsen szükség.

Így legjobb esetben arról tudunk beszélni, prédikálni, amire saját erőnkől vagyunk képesek, s másokat is csak erre tudunk buzdítani. És ehhez sem kell hit.

Hova lesz akkor a hit, a keresztyénség többlete? Tudunk-e egyáltalán többet nyújtani annál, amit máshol is nyújtanak emberségre, becsületre, kitartásra, küzdésre nézve, talán még szebben és jobban is találva, mint mi?

III.

Amikor végül Pál az első és második Ádámról beszél, nemcsak történeti, üdvtörténeti hasonlóságokat állít fel. Nem csak ennyit mond: amint az első még ártatlan ember Isten által elevenné, élőlényé lett, azonképpen a második Ádám, a mennyei, Istentől küldött Krisztus által minden hívő lelki lényé lesz, s majd lelki testet is kap a feltámadáskor.

Ő itt ismét azokra utal, akik a feltámadás hitének kérdését átértelmezték, és másként fogták fel. Tanításukban megfordították a sorrendet. Azt állították, hogy az első ember, Ádám lelki, mennyei lény volt. Igaz ugyan, hogy testivé aljasult. De ha valaki felismeri és tudja, hogy alapjában véve ott szunnyadnak benne az isteni erők, az isteni lélek, és ezt csupán csak fel kell szabadítanunk, akkor ezzel minden meg van oldva.

Ebből a szemléletmódból következett ezeknek a keresztyéneknek az a magatartása, hogy megvetettek mindent, ami a testi léthez kapcsolódott. Magukat annyira lelkieknek képelték, hogy vagy sanyargatták magukat, vagy pedig számításba sem vették a bűnök lelket romboló hatásait, s a bűnöket felelőtlen „lelki fölényvel” követték el. Egyszóval erkölcstelenül éltek, azt mondva: Újra felfedezett lelki értékeimet, lelki léteemet semmi sem fertőzheti meg. Szabad vagyok már. Szabadságomban semmi sem korlátoz, még mások megbotránkozása sem. És szabad vagyok az elzárkózásra is. Mit érdekelnek engem mások?

Ez mindnyájunkat figyelmeztet. Mert aki nem tartja fontosnak a naponkénti Isten előtti megállást, és nem kér erőt Istentől a megszentelt életre, hogy napról napra mindinkább Krisztust szolgálja mindenben, az helyben fog topogni vagy éppen visszacsúszik.

Más szóval, aki ma azt mondja, mit kell annyit foglalkozni a bűnökkel, a testi létforma gyarlóságaival, mit kell annyit mondogatni, hogy szükséges a bűnbánat és a meg-

térés, az elmulasztja Isten újjáteremtő munkáját már most izlelgetni. Ezért aztán keveset tud beszélni a feltámadásról, vagy másképpen értelmezi azt, vagy nem is tulajdonít neki különösebb fontosságot. Holott... De az is téved, aki elzárkózik, és fölényesen ítélkezik mások és a világ felett.

Nehéz nekünk a feltámadásról, a Krisztuséről és a miénkről beszélnünk, prédikálnunk? És ha nehéz, miért van ez így?

Ha végigolvassuk ennek a levélnek az egész 15. fejezetét, feltűnik, hogy Pál egy ilyen nehéznek tűnő hitbéli kérdésről hosszán és könnyedén tud beszélni. Stílusán egy csöppet sem érezhető, hogy erőlködne a témával. Sőt természetes neki, hogy erről a hit-tételtől beszél. Sőt büszkén vall róla. És ami a legfeltűnőbb: diadalmasan, a győzők már-már cinikus fölényével ír: *Halál, hova lett a fullánkod? Pokol, hol a diadalmaid? Hogy egy mindent megkoronázó hálaadással, vagy egy keresztyén diadalmenetnek himnuszaként kiáltsa: Hála legyen az Istennek, aki ezt a diadalmat nekünk adta a mi Urunk Jézus Krisztus által!*

Most azt mondhatnánk: Könnyű volt Pálnak így beszélnie. És valóban: az ő dolgát valami tényleg megkönnyébbítette.

Magát Pál apostolt idézve találjuk meg annak kulcsát, miért tudott ilyen módon nyilatkozni a feltámadás hitéről: *Miután Krisztus az írások ígéretei szerint feltámadt és megjelent az apostoloknak és sokaknak, még nekem is, mint egy idétlennek megjelent. Idétlen voltam azáltal, hogy túl sokáig és túlságosan a magam ösztöneire és eszére hallgattam. Sőt olyan voltam, akinek még neve hallatán is sok Krisztus-követő tanítvány remegett Jeruzsálemtől Damaszkuszig. De Isten kegyelme által mássá lettem. Nem lettem tökéletes, de az vagyok, akivé lettem. Akinek megismertetek. Ezért szavam hiteles volt előttemek. Meghallgattatok igehirdetésemet és hitre jutottatok általam.*

Hozzátd is eljutott a hír, miként viaskodtam Efézusban a fenevadakkal. Miért nem lettem hitehagyott, és mi tett engem a halálos veszedelemben bátorrá? Hát Krisztus adta ezt a mártíromságig vállalt hitet és küzdő életet. Általa tudtam így megállni ott is.

És ezek mellett még egy lényeges dolog, amit inkább csak sorai között olvashatunk: *Látjátok, hogy miként élnek azok, akik Krisztus feltámadását tagadják vagy mellékessé teszik? Látjátok elbizakodott büszkeségüket? Hogy magukat már-már egyenesen tökéletesnek tartják? Mit nekik a bűn? De látjátok erkölcstelen életüket, amellyel szinte romlás felé sodorták korintusi gyülekezeteket? Vagy látjátok némelyek már-már emberellenes bezárkózását?*

Pál, ha éppen ez kell, tud bizonyosságot tenni a maga megváltozott életéről. De élete e nélkül is beszél arról, hogy Isten milyen hatalmas. És ezért buzdítja a híveket erre: *Testvéreim, a feltámadt Krisztusba álljatok erősen! Mindenkor az ő dolgaiban buzgólkodjatok és akkor nem lesz hiábavaló fáradozásotok!* Más szóval: Akkor nem lesz csak emberi önáltatás vagy éppen emberi erőlködés az igehirdetés és szolgáló keresztyén életünk, ha az a feltámadt Krisztust hirdeti. Megbotránkozás vagy éppen bolondság ez sokaknak? Nekünk Isten hatalma: megújított, mindig Krisztussal küzdő tiszta és szolgáló életre, feltámadásra és üdvösségre. Ámen.

Csoda Emmausban

Alapige: Lukács 24,30–31

Bibliailvasás: Lukács 24,13–33a

Kedves Testvéreim! A húsvéti események leírása közül, ez az egyik legismertebb történet.

Vége a páska ünnepének s a zarándokok megindulnak Jeruzsálemből hazafelé. Jézus két tanítványa is ott volt a páska ünnepén és most ők is hazafelé veszik útjukat. Szívükben vegyes érzések kavarnak. Öröm és bánat, kétely és bizonyosság, félelem és bátorság most egyszerre jellemzi őket. Késő délután van már, ezért meggyorsítják lépteiket, hisz több mint kétórás út áll még előttük Emmausig.

Annyi minden történt Jeruzsálemben a páska ünnepén, s főleg az utolsó napokban, hogy fölfogni sem tudják igazán az egészet. Megérteni aztán végképp nem! Olyan csodálatos volt, ahogy készültek az ünnepre. Jó volt találkozni sok régi ismerőssel, atyáival. Érezni, hogy mindannyian egy nagy családnak, Isten családjának a tagjai. Olyan jó volt emlékezni Isten szabadító tetteire és hallgatni drága Mesterük tanítását. Aztán jött a nagy tragédia. Mesterüket elfogták, halálra ítélték és keresztre feszítették. Miért kellett mindennek így történnie? Sok-sok kérdés és talány. Ki fogja ezt nekik megmagyarázni?

Testvéreim, mit jelent számunkra egy-egy ünnep, azon túlmenően, hogy teljesen kimérlünk, míg az ünnepre készülődünk?! Tudjuk-e úgy hallgatni Isten igéjét, hogy az elindítson bennünk is valamit? Engedjük-e, hogy fölrázzon bennünket az ige, hogy felébresszen az életre? Történik-e velünk is olyasmi, ami aztán továbbgondolkodásra készít bennünket? Egyáltalán, milyen élményekkel térünk haza az ünnepi istentiszteletről?

A két tanítvány miközben azon gondolkozott, hogy a rejtélyesnek tűnő kérdéseket megválaszolják, váratlanul melléjük szegődik egy ismeretlen férfi. Ő is bekapcsolódik a beszélgetésbe. Nagyon szomorúnak találja őket és ezért meg is kérdezi, mi az oka bánatuknak. A tanítványok előbb meglepetésüknek adnak hangot. Lehetséges, hogy van még valaki, aki nem értesült arról, ami a napokban Jeruzsálemben történt?! Pedig ott mindenki: ismerős és ismeretlen, jóbarát és ellenség, hívó és nem hívó csak egy prófétáról beszélt. Ez a próféta, akit Jézusnak hívtak, Isten országáról tanította az embereket, sok csodát tett és sokat gyógyított. Mindenki úgy gondolta, ő fogja megváltani Izráelt és igazi változást hoz életükbe. Azonban bűnös szívek elítélték, gonosz kezek keresztre feszítették őt, és így kudarcba fulladt az a szent ügy, amelyben mindenki reménykedett. Szép álmom volt, de szertefoszlott.

Mennyire magunkra ismerünk ebben a jelenetben, hiszen nekünk is voltak szép terveink és álmaink. Olyan lelkesen fogtunk hozzá, hogy nagy dolgokat cselekedjünk, hogy maradandót alkossunk. De aztán a bűn és a gonosz mindent tönkretett bennünk is, körülöttünk is. Hányszor gondoltuk azt, hogy Istennek nincs hatalma a bűnt feltartóztatni és minket megszabadítani?

Aztán a tanítványok mondták, hogy mi váltott ki csodálkozást belőlük. Még aznap reggel nőtanítványok azzal a megdöbbenő hírrel érkeztek vissza Jézus sírjától, hogy az Úr testét nem találták a sírboltban, viszont angyalok jelentették, hogy Jézus feltámadt és él! Különös és megdöbbenő hírek ezek – mondták a tanítványok. Nem is tudják, hogy higgyék-e vagy sem?!

Ekkor az ismeretlen zarándok olyan ószövetségi próféciaikat idézett, amelyek egyértelműen bizonyítják, hogy semmi sem történt véletlenszerűen, hanem minden Isten tudtával és az ő irányítása alatt ment végbe. A prófétának szenvednie kellett a jeruzsálemiekért, emmausiakért, a világért. Ez volt a küldetése. Tanítása, gyógyító ereje, végtelen szeretete, mind azt bizonyította, hogy ő a Megváltó.

A két tanítvány csodálattal hallgatta a magyarázatot. Végig ott voltak az ünnepen, mindent láttak és hallottak, de csak most, hogy hallják az ígét, kezdik igazán megérteni, mi is történt ott valójában. Mintha egyik ige a másik értelmezője lenne. Ismerték ugyan a próféciaikat, de csak most, hogy valaki meg is magyarázza nekik, kezdik megérteni, hogy az események nem véletlenszerűen mentek végbe, hanem Isten irányította azokat! Isten kezdettől fogva eltervezett megváltói műve valósult meg.

Hányszor gondoltuk azt testvéreim, hogy életünket a sors, a véletlen vagy a végzet irányítja és nem tehetünk ellene semmit! Milyen jó tudni, újra hallani, hogy van valaki, aki számára fontos a mi életünk, örömünk és bánatunk. Aki egyszerre irányítja a nagy történelmi eseményeket és életünk minden napjait. És hogy ez a valaki a mi Urunk, Istenünk. *Minden az ő tudtával és akaratával történik életünkben.* Fájdalmas és végzetes lenne a világ számára és az emberiség számára, ha ez nem így lenne!

Ez egy csodálatos bibliaóra volt számukra. Olyan gyorsan eltelt az idő, hogy észre sem vették, máris hazaértek. Az ismeretlen vándor, ekkor úgy tesz, mintha tovább akarna menni. De a tanítványok meghívják otthonukba. Kérik, hogy éjszakára legyen a vendégük. Későre jár már az idő, és különben is, hol található szállást az idegenben? Nagy megtiszteltetés lenne számukra, ha velük maradna. Jó volt hallgatni minden szavát. Olyan szépen beszélt Isten szeretetéről, jóságáról. Arról, hogy Isten számára nincs fontosabb, mint maga az ember, akiért a legdrágábbat is odaadta! Olyan jó volt ezt hallani. De jó lenne tovább hallgatni őt!

Mindig jó hallgatni Isten Igéjét, akár int vagy buzdít, akár fenyít vagy bátorít. Mindig az igazságot leplezi le, de úgy, hogy közben gyógyít, felemel, vigasztal, erőt ad, megtisztít. Nem csak azt mutatja meg, hogy kik vagyunk, hanem azt is, hogy kik lehetünk, ha engedjük hogy ő átformáljon bennünket. Milyen szomorú az, hogy sokan, mert nem kíváncsiak Isten igéjére, attól a drága lehetőségtől fosztják meg magukat, hogy megújuljon és széppé legyen életük.

A tanítványok kitartó kérésére a vándor úgy dönt, hogy náluk marad éjszakára. Ekkor ők boldogan és gyorsan készítenek elő mindent a vacsorához, hogy kedves vendégük otthon érezze magát szerény hajlékukban. Aztán asztalhoz telepednek és a bibliaóra most ott folytatódik tovább. A kedves vendég kezébe veszi a kenyeret, megáldja, megszegei és adja a tanítványoknak. Abban a pillanatban fény támad a szívükben és egyszerre világossá lesz minden! Mindent értenek már!

A megáldott és megtört kenyér! Az átszegett drága kéz! Páratlan kenyér és páratlan kéz! Nincs a világon még egy hozzá hasonló, amely annyi áldást adott, mint ez, és amelyet éppen azért törtek volna meg. Áldott kéz, amely sokszor nyújtott gyógyulást, szabadelvűséget, csendet és békességet.

Áldott kenyér, éltető kenyér, amely valóban az életre vezet. Ismerős kenyér, ismerős kéz, ismerős mozdulat, ismerős Vendég. S akit vendégként fogadtak, most Gazdájuk lett és Megváltójuk. Hányszor terített asztalt az éhezőknek, adott szabadelvűséget a megkötözötteknek, látást, hitet a vakoknak, bizonyosságot a kételkedőknek! És ezt tette most velük is. Meggyógyította a szemüket és szívüket, hogy lássanak és értsenek. Észrevette a szo-

morúságot arcukon és a döbbenetet szívükben és nem ment el közömbösen mellettük. Megszólította őket, mert azt akarta, hogy az ő szomorúságuk örömmre változzon, zaklatott szívük békességre találjon. Az Úr van itt, a mi Istenünk, mert feltámadt és él! Most már minden egyértelmű és világos!

Amilyen váratlanul szegődött melléjük az úton, olyan hirtelen távozott. De nem nyomtalanul. Változást hozott és hagyott maga után. Eloszlatta szívükben a kételyt, féltelmet, aggodalmat, bánatot, és adott cserébe hitbizonyosságot, erőt és áldást!

Boldog élmény és tapasztalás volt újra látni őt és hallgatni őt. S amikor az Úr hirtelen eltávozott otthonukból, ez a boldog érzés továbbra is megmaradt a szívükben. Most már örökre!

Azonnal útra kelnek és visszatérnek Jeruzsálembe. Nincs késő már a számukra és nem fáradtak. Csak egy cél lebegett előttük: az örömhírt, hogy feltámadt az Úr, közölni tanítványtársaikkal! Nincs a világon fontosabb hír, mint ez, mert ez ad értelmet a szenvedésnek és igazi célt az életnek. Gonosz kezek és gonosz szívek keresztre feszíthették ugyan, kételkedő szívek elárulhatták és megtagadhatták, de ő mégis él és mégis szeret.

Ma is így van. Hisz ő él és szeret. Meg tudja és meg akarja változtatni életünket. Értelmet és célt akar adni. Elkéri tőlünk szívünk bánatát, lelkünk gondját, baját, hogy aztán cserébe reménységet és hitet adjon. Nem akar erőszakkal betörni senki életébe, de szívesen lenne orvosa, szabadítója minden beteg szívnek. Csendben és türelmesen várja, hogy nyíljon az ajtó, táruljon a szív.

Engedjük, hogy így legyen! S ha talán nem jön szó az ajkunkra, szabad kérni őt az ének szavával is: „Ne csak tekints, ne csak szólj, oh, Uram! Hanem esdek, lakjál itt untalan. Ne csak mint vendég, ki percre megjelen. Örök barátomként maradj velem!” Ámen.

Csiha Kálmán

Az emmausi tanítványok

Alapige: Lukács 24,13–35

Bibliolvasás: Apostolok Cselekedetei 10,34–43

Jézus már feltámadott. Az asszonyok látták az angyal jelenését, Mária Magdaléna beszélt Jézussal. De a halál legyőzése, Krisztus feltámadása minden emberi gondolatot felülmúló dolog volt. Bár tanítványok voltak, egyszerűen nem tudták elhinni. Kleofás és társa annyira nem hiszik, hogy nem is maradnak tovább Jeruzsálemben, elindulnak Emmaus felé, hogy a hátuk mögött hagyjanak sok csodát, vágyat, reményt és csalódást. Mehetnének ujjongva, énekelve, vidáman, ha hinnének az angyalok szavának. Azt is tudják, hogy a sír üres, hogy valami történt, biztosan emlékeznek Jézus szavaira is, „hogy harmadnapon feltámadok”, és tudják, hogy ma van harmadnapja. Minden előfeltétel meg van ahhoz, hogy higgyenek és mégsem hisznek. A hír olyan nagy, hogy éppen ezért nem tudják elfogadni. Maradnak Jézus szomorú hűségesei. Húsvétban húsvétalan tanítványok. Kétezer éve, hogy legyőzött a halál és Jézus feltámadott. 2000 éve, hogy hirdettük: aki hisz énbenem, örök élete van annak, átmegy a halálból az életbe. Húsvét húsvétot követ, s ezen a húsvéton is az angyalok jelenésének tényében ülünk le Jézus lábaihoz. Vajon mi hiszünk-e Jézusban igazán? Nem kételkedem benne, hogy akik itt vagyunk hiszünk az Úr feltámadásában, amiről a világ templomaiban sok millió ünneplő tesz ma hitet. Életünk sok alkalmán megtapasztalhattuk az élő Krisztus erejét, de mégis

nem tartozunk-e a szomorú hűségesek seregébe? Lehet, hogy ezen a húsvéton megsiratál valakit, akit eltemettél. Hogy gondolsz reá? Megnyugodva, hogy van Krisztus, hogy van örök élet, mert a feltámadott Jézus így imádkozott: „Atyám, akarom, hogy ahol én vagyok, ők is ott legyenek. Tudod, hogy feltámadt Jézus, tudod, hogy örök életet ígért, tudod, hogy neki adatott minden hatalom mennyen és földön. Minden okod megvan arra, éppen ma, hogy arra gondolj, hogy a fényes ünneplő mennyei seregben egy drága lélek onnan is szeret. S te mai Kleofás mégis elfelejtesz örömet, életet, reményt, Krisztust, egyszerűen csak azért, mert nem mered hinni az örömet?

Kleofásék ketten mennek. Isten kegyelme az, hogy a szomorú hűségességben nem enged egyedül. Ketten mennek és beszélgetnek egymás között, lélek a lélek mellett. Kipróbált jó barátok, hitvestársak, igazán jó testvérek, csak szülő és gyermek tud így ketten a világon egymásnak elsírni bánatot, reményt, egymást félteni, egymásért imádkozni, egymást megsiratni. Az emberi közösség életető ereje ez, ami azonban nem tud túljutni a halál, a végső bánat és reménytelenség körén.

De vajon Kleofás és társa miért nem tudott hinni Jézus feltámadásában? Mert nem ismerték Jézust. Akármilyen különösen hangzik is, ők, akik valószínűleg a hetvenhez tartoztak, akik hűséges útkészítők voltak neki, akik naponként vele beszéltek, nem ismerték igazán őt. Ők csak azt látták, hogy mi esett a názáretbeli Jézuson, a prófétán. De nem értették, hogy ez a próféta a hatalmas Isten Fia, aki nem csak azért jött, hogy tanítson, hanem azért, hogy megváltson. Nem értették, hogy Jézus éppen akkor győzte le a halált, amikor magára vette azt. Panaszkodva mondják, hogy ők azt remélték, hogy Jézus az, aki meg fogja váltani Izráelt, s nem jönnek rá, hogy már az egész világot megváltotta. Ők azért reménytelenek, mert még nem jöttek rá, hogy kicsoda nekik Jézus.

Vajon mi tudjuk-e testvéreim, hogy kicsoda nekünk ez a feltámadott Jézus? Míg meggyünk át az életen, ketten vagy hárman, kézen fogva egymást kicsi családunkkal? Míg gyereket nevelünk, szereteteinket temetjük, halál árnyékában járunk; tudjuk-e azt, hogy mit jelent nekünk a feltámadott Jézus? Tudjuk-e azt, hogy ő megváltója, örök életet adója nem csak általában az emberiségnek, hanem nekünk is? Nem vagyunk-e mi is őt valójában nem ismerő szomorú hűségesei? A történetben azt látjuk, hogy a mi erőnkől nem telik többre, de Jézus utána megy Kleofásnak. Ez az ő kegyelme, utánunk jön amikor elmegyünk tőle. S ekkor kezdődik meg Kleofásék életében a csoda, utoléri őket a húsvét. Jézus visszatartóztatja szemeiket, de szívüket nyitogatja. A Szentírásból tanítja őket, s ők egyre inkább megváltozó szívvel hallgatják. Szomorú hűségesekből egyszerre reménykedő hűségesekké válnak. Először talán arra gondolunk: hátha igaz? Aztán arra: igaz kell hogy legyen! Így jön velünk is Jézus. Ha nem merted elhinni egyszer a nagy csodát, elkísér őszi lombhullásban, megmutatja hatalmát tavaszi rügyfakadásban, leül veled a temetőben a sírok közé, kinyitja otthon a Bibliát. Visszatartóztatott szemed mögött, igehirdetések során nyitogatja a szíveket. Kleofásék még nem értik tökéletesen, hogy mi történik, de érzik, hogy jó így menni.

Mert nem volt elég az, hogy ketten menjenek, ma sem elég, testvéreim. Kell egy harmadik, kell az a feltámadt Jézus, aki odaáll a ketten menők mellé, és odaáll az egyedül menők mellé, s akinek el lehet mondani gondot, bánatot, félelmet, bűnt, nyomorúságot, aki meghallgat és megsegít.

Ennek a húsvéti textusnak az első üzenete, hogy ketten menni nagyon szép, de ketten menni Jézus nélkül nem elég. Azon a napon, amikor mindenkinek örülnie kellett volna, ők ketten sírtak az úton. Odament melléjük Jézus, de nem ismerték meg. Ez volt életük másik nagy vesztesége: hogy Jézussal mentek az úton, és nem ismerték fel őt. Vajon nem vagyunk-e mi is így sokszor? Hogy Jézussal vagyunk az úton, rendezzi az életutunkat, ő segít meg bennünket sokszor, és mi nem ismerjük fel. Vajon nem úgy van-e sok-

szor, hogy kinyitod otthon a Bibliát és olvasod, és nem látod, hogy ott áll melletted az élő Jézus? Vajon nincs-e úgy sokszor, hogy jövünk a templomba, és csak a prédikációt hallgatjuk, és csak egy kedves istentiszteleten veszünk részt, de nem ismerjük fel, hogy Jézus van itt. Hogy emberi beszéden keresztül Jézus szól hozzánk, hogy ő keres, ő akarja megváltoztatni az életünket, hogy ne csak ketten legyünk, hanem hárman, ővele, hogy ne legyünk bánatosak és szomorúak éppen azon a napon, amelyen örülnünk kellene, hanem tudjunk valóban örülni. Ó, hány ilyen „azon a nap”-unk van nekünk. Lehet, hogy valakit eltemettünk, milyen fájdalmas volt az a nap. De ha láttad volna, azon a napon, az örökéletben az Úr Jézust, akkor lehet, hogy boldogan mentél volna haza. Azon a napon sokszor meg van vakulva a lelkünk, és nem tudunk átlátni a saját könnyeinken, mint ezek a tanítványok, de Jézus azért jön, hogy sok ilyen „azon a napon” látást kapjunk tőle. El kezdett beszélgetni velük, mint ahogy velünk is beszélget imádságaink közben, igehirdetés alkalmával, otthoni bibliaolvasásunkkor, életünk sok eseményében, lehet a szomszéd szavában, lehet a gyermekünk kérdésében.

Megkérdezte a tanítványokat, hogy miről beszélgetnek: „micsoda szavak ezek, amelyek egymással váltotok jártatokban?” Most minket kérdez: micsoda szavak ezek, amiket otthon kimondasz, amiket idegességben elmondasz? Szép, vigasztaló szavak-e ezek? Örökre emlékezetes, gyógyító szavak gyermeknek, unokának? Vagy sértő, bántó, Isten ellen lázító szavak, keserűséges, fájdalmas szavak? Jézus utánunk kérdez, amikor megyünk az úton 60 futamnyira, 60 évnnyire, 70, 80, 90 évnnyire. Míg jött a mi magyar népünk az úton 1100 év 60 futamán át, micsoda szavak ezek, vajon milyen a mi beszédünk, amiket váltotok egymással jártatokban? Nekünk be kell számolnunk előtte a szavainkról. És miért vagytok szomorú ábrázattal? Az eredeti szöveg azt is jelenti: és miért zavaros a szemetek? Jézus ránézett ennek a két tanítványnak az arcára, s látta a szemüket, zavaros volt a szemük, rajta volt a félelem, a bánat, a bizonytalanság, a tanácstalanság. Világítani kellett volna a szemüknek, mert Jézus azt mondta valamikor a tanítványoknak, hogy a lélek lámpása a szem, és ami van a szívedben, az van a szemedben. A szemednek mindig világosnak kell lennie, mert hogyha a szemedben levő világosság sötétség, akkor milyen nagy a sötétség, és most a tanítványoknak sötét volt a szeme. Fájdalomtól, félelemtől, bánattól elsötétült a szemük, és Jézus számba vette a szemüket. A feltámadt Jézus számba veszi a mi szemünket is. Miért vagytok szomorú ábrázattal, mi lesz a szemetekkel: zúrzavaros lesz, nem lámpás szem többet, nem tud világítani többet? Annyi volt ebben az életben a csalódás, a fájdalom, a gyűlölet, az aggodalom, hogy elvesztettük a szemünk fényét? Mi van a szemetekkel?

Jézus egész erdélyi népünket kérdezi, és kérdezi a világba elszórt egyházunkat, s az összetört életeket: mi lesz a szemetekkel? Hova lett a fénye, a ragyogása? A tanítványok csak egyet tudtak mondani: csak te vagy jövevény Jeruzsálemben, nem tudod, hogy mi dolgok történtek? Csak te vagy-e jövevény, honnan jöttél, a messzeségből? Nem vagy hozzánk kötődő, és nem tudod, hogy mi dolgok lettek itt, Jeruzsálemben. Csak te vagy-e jövevény? Sokszor mi is elmondjuk: hát nem tudod, hogy mi van Erdélyben, hogy mi van Kelet-Európában? Csak te vagy-e jövevény ebben a gyűlölködő, szerencsétlen embervilágban? Hát nem ismered-e a tömegsírokat, az egymásra gyűlölködő népek történelmét és életét? Hát nem ismered-e az emberi gonoszsgot, ami annyiszor a szívünkbe taposott? Csak te vagy-e jövevény ebben a földi világban, ahol annyiszor megcsúfolnak téged? A tanítványok mondták tovább – mikor Jézus kérdezte, hogy micsoda dolgok –: hát, amik történtek a názáretbeli Jézuson? Hát, amik történtek veled, Uram, hogy a nevedben sokszor beszéltek, prédikáltak, aztán ellened fordultak, és gyilkolták egymást, téged megfeszítettek a golutai kereszten, és aztán százszor megfeszítettek az életben, tanításaidat és életedet is, hátat fordítottak neked és elhagytak. Hogy fájhatott a tanítvá-

nyoknak, amikor elmondták, hogy a főpapok, a mi főpapjaink és a mi fejeink és vezéreink. Nagyon is fáj nekünk, amikor el kell mondanunk, miként lehet, hogy a mi gyerme-

künk, a mi unokánk, a mi népünk sok tagja megtaposott téged, töviskoronával gúnyolt, hogy ez az egész embervilág, a mi világunk tönkretette azt, amit a földre hoztál, meggyalázta azt a szeretetet és azt a jószágot, és sokszor csak a számon marad és nem az életünkben a te szavad. Mit tettek veled Jézusunk? Hát csak te vagy idegen, hogy nem tudod? Sokszor mi is elmondhatnánk.

Jézus el kezdett beszélgetni velük. Mondta: ó, balgatagok és restszívűek, mindazoknak az elhívésére, amit a próféták mondtak nektek, ó, milyen restszívűek vagytok még ti is.

Milyen nehezen mozdul a szívetek a bánatból az örömbé, a saját gondolatotokból az Isten gondolatába. Milyen nehezen mozdul a szívetek. És elkezdte nekik mondani a prófétáktól kezdve mindazokat, amik meg vannak írva őfelőle, hogy avagy nem ezeket kellett-e elszenvednie a Krisztusnak és úgy menni be az ő dicsőségébe? És magyarázta az írásokat, amik felőle megíráttak, amit elfelejtettek. Mert Jézus ezt előre elmondta nekik, hogy így fog történni majd minden. Csak hát a keresztre feszítés látványának a szenvedésében és abban a pszichózisban, amikor mindenki Krisztus ellen volt és megfeszítettek, kihullott a szívből Krisztus szava, hogy harmadnapra fel fog támadni.

Mert annyi minden kihullott a szívből, testvéreim, amivel más és szebb lenne a mi életünk, csak hát annyi Pilátus, Heródes, gonoszság volt, annyi igazságtalanság és csalódás volt, hogy kihullt a szívből. A tanítványok is azt mondták: pedig mi azt hittük, hogy ő fogja megváltani Izráelt. Mennyi mindent reméltünk mi is: szabad életet, boldogságot, megértést az emberek között, krisztusi szeretetet mindenki között. De mennyit csalódtunk mégis. És sok minden kihullott a szívből, és azzal lettünk a legszerencsétlenebbek, hogy nem az Isten szerint reméltünk sokszor, hanem csak a magunk reményei szerint, amelyek sokszor nem teljesültek. De Krisztus mellettünk van és lassan tanít minket. Újra és újra tanít.

Este lett, Jézus úgy tett, amikor megérkeztek Emmausba, mintha tovább akarna menni. Mi lenne velünk, ha tovább menne Jézus? Ha nem lenne több istentisztelet, bocsánat, szeretet? A tanítványok is érezték ezt, és azt mondták: „maradj velünk, mert immár este van. Maradj velünk!” Mi is el kell ezt mondjuk húsvétkor, amint az énekünk mondja: „maradj velem, mert immár este van, nő a homály, ó, el ne hagyj, Uram.” Kérték, követelték, belekapaszkodtak, mert kérni kell, hívni kell, bele kell kapaszkodni és Jézus akkor bejön hozzánk. Oda is bement, ide is, a templomba is bejön, és a szívből is bejön.

És amikor leültek az asztal mellé, ő vette a kenyeret és megtörte. És egyszerre minden megváltozott, ő lett a gazda, és a tanítványok lettek a vendégek, mint ahogy most lesz úrvacsora vételkor. Mert bejött a templomunkba, s mi fogjuk majd a kenyeret megtörni, de valójában ő töri meg. Ő a gazda, ő vendégel meg mindannyiunkat.

Akkor felismerték. Milyen boldogak lehettek! De aztán eltűnt előlük, mert már egy másik világban járó Jézus volt, aki megjelent és eltűnt, de a szívből ott maradt. És visszamentek még abban az órában, hogy elmondják a tanítványoknak: nem számított, hogy már sötét van, hogy rablók lehetnek az úton, hogy gonosz a világ, csak egy számított: feltámadt Jézus, és feszítette szívéket az öröm. Az út ugyanaz volt. A kövek ugyanazok voltak, a távolság ugyanaz volt, mégis milyen más volt az egész út, mert mássá lett a szívünk.

Ezt adja nekünk a mi Krisztusunk. S amikor megékeztek, hogy a többieknek elmondják, már várták őket, és mondták boldogan a többiek: feltámadt az Úr bizonylyal, és megjelent Péternek. És boldogan mondhatták egymásnak mindazt, amit tapasztaltak.

A húsvét egy szent, csodálatos találkozás a feltámadott Jézussal, és találkozás egymással is. Akik boldogan elmondjuk egymásnak is, hogy feltámadt az Úr biztonnal, velünk van, nem hagy el minket. Milyen nagy találkozás. Azokkal, akik az örök életben vannak, és azokkal, akik 43 országba szétszórtan élnek. Most húsvétot ünnepelnek, mint magyar reformátusok. És találkozás minden istenhívő emberrel ezen a földön. Majd egyszer, mikor vége lesz a hatfutamnyi útnak, majd egyszer odafent fogunk találkozni. Ott fogjuk elmondani boldogan egymásnak az utat, amelyen megjelent nekünk a mi Jézusunk. Ámen.

Pásztori-Kupán István Gergely

Nagyenyed

Feltámadott – feltámadunk!

Alapige: 1Korinthus 15,12–20

Bibliaviasítás: Lukács 24,36–48

„Ha azért Krisztusról hirdették, hogy a halottak közül feltámadott, mi módon mondják némelyek ti köztetek, hogy nincsen halottak feltámadása?” Az alapige első mondatából következtethetünk arra, hogy a levél címzettjei is kivétel nélkül tudnak arról, hogy Jézus tanítványainak az a küldetése, hogy az ő halált legyőző hatalmáról tegyenek biznyságot (Mt 28,18–20; Mk 16,14–15; Lk 24,1 s köv.; 1Kor 15,4b); így válnak a halál helyett az élő élet hirdetőivé. A Krisztus feltámadásáról szóló prédikációk az élő Krisztusba vetett igaz hitben, a hitvallás megfogalmazása szerinti biztos ismeretben és szívbéli bizodalomban gyökereznek (HK 21). Krisztus feltámadásáról az emmausi tanítványok az első húsvét napján így tettek biznyságot: „Feltámadott az Úr bizonynyal!” (Lk 24,34). Ez a mindenkori húsvéti igehirdetés alapja.

Pál az igehirdetés lényegéről, belső kényszeréről így vall: „Hittem és azért szóltam, hiszünk mi is, és azért szólunk, tudván, hogy aki feltámasztotta az Úr Jézust, Jézus által minket is feltámaszt és veletek együtt előállít” (2Kor 4,13b–14). Azt jelenti ez, hogy a „hét első napján” a halál hatalmát legyőző Úr feltámadása, a mi feltámadásunk biztos záloga (HK 57). Jézus feltámadását hirdeti nem csak a húsvéti ünnep, hanem minden vasárnap is, amely napot eleink evangéliumi hittel helyesen neveztek Úrnapjának (lat. *Dies Domini*, románul *duminiță*), azaz a feltámadott Krisztus napjának.

Az Anyaszentegyház örök életre elválasztott tagjai minden időben tudták és tudják, hogy az igehirdetés lényegében a Feltámadotról szóló tanúságtétel. Ezzel az ismerettel rendelkeznek a pogányok, a keresztyénség elutasítói, bírálói, sőt üldözői is. A különbség viszont a hívők és a hitetlenek között az, hogy Krisztus tanítványai örömmel fogadják az Úr feltámadásáról szóló üzenetet, a hitetlenek pedig mint értelmetlenséget, tudománytalanságot vagy hazugságot tagadják.

A hatvanas évek végén egy Brassóban tartott lelkészértekezleten egyik vallásügyi felügyelő (inspektor) mintegy kioktató mondernséggel arra hívta fel a jelenlevők figyelmét, hogy a tudományos ismeretek jelen világában nevetséges és értelmetlen dolog a feltámadásról beszélni. Ma is elevenen él bennem, hogy egy „kívülálló”, az evangélium üzenetét elutasító személy ilyen véleményét nem követte azonnali tiltakozás. Megdöbbenett némaságunk. Ezt nem csupán gyávaságnak, az ateista-kommunista ideológia és gyakorlat irgalmat nem ismerő legyőzhetetlennek tűnő nyers és kegyetlen elnyomásával szembeni megalkuvásnak, hanem igehirdetői közösségünknek az élő és az övét életre feltámasztó Jézusnak, a halottak föltámadásába vetett hit megrendülésének tulajdonítottam. A kínos hallgatás után nem dicsekednék azzal, hogy valami irigyletes bátorsággal,

de egy belső kényszer alatt azt mondtam, hogy a Jézus feltámadása és a mi feltámadásunk nem tudományos kérdés, hanem hitismeret dolga. Hitünk szerint olyan evangéliumi igazságról van szó, amelyről semmiképpen le nem mondhatunk. Korintusban nem kívülállók, hanem a gyülekezet tagjai közül voltak „némelyek”, akik elfogadták ugyan a Krisztus feltámadásáról szóló örömhírt, de ugyanakkor tagadták a halottak feltámadását. Ez a felemás keresztyénség szakadatlanul kísérő jelenség az egyházban.

Az inspektori véleménynél jobban megdöbbenett az, amikor arról értesültünk, hogy még a rendszerváltozás előtt egyik magas egyházi tisztséget betöltő világi atyánkfia az apostoli hitvallásról úgy nyilatkozott, hogy abból véleménye szerint ki kellene hagyni a Jézus és a halottak feltámadásáról szóló szövegrészt. Ehhez képest egyáltalán nem botránkozhattam meg azon, hogy lelkeszi szolgálatom kezdetén egy húsvéti ünnep alkalmával a községi milicista nem rosszindulattal, hanem általa humorosnak vélt módon tette fel nekem a kérdést a templomból kijövet: „Tiszteletes úr, miért ünneplik évente kétszer a húsvétot? Hát kétszer támadott fel Krisztus?” Röviden válaszoltam: „Nem. Egyszer, de az olyanokért, akik ilyet mondanak, nem árt, ha kétszer is megünnepeljük az ő feltámadását, hátha ők is elfogadják egyszer!” Testvéreim, ne ítéljük meg a kívülálló atyánkfiat anélkül, hogy előbb ne vizsgálnók meg önmagunkat: hiszünk-e valóban Jézus feltámadásában, s hisszük-e a magunk és szeretteink feltámadását? Ez a kérdés nem a korintusi gyülekezeté, hanem a miénk.

Ellenőrizzük ezen a húsvéti ünnepen és mindennapokban, hogy mennyiben hasonlítunk vagy különbözünk a levél egykori „némelyikétől”. Az apostol leveléből nem derül ki, hogy hányan lehettek olyanok a gyülekezetben, akik tagadták a halottak feltámadását. Számunkra ma már nem is fontos a számszerűség megállapítása. Sokkal fontosabb az, hogyan is állunk a magunk gyülekezetében ezzel a kérdéssel. Ez csak akkor derülne ki igazán, ha közülünk mindenki őszintén megnyilatkoznék. Nagy időbeli, térbeli és tudományos ismeretbeli távolság választ el bennünket a levél címzettjeitől, de egy dologban nagyon hasonlítunk egymáshoz: az első századi gyülekezet tagjai között épp úgy akadtak a feltámadásban kételkedők, azt tagadók, mint ma. Félő, hogy sokan vannak olyanok, akik ugyan nyíltan nem tagadják a halottak feltámadását, de a szeretteik elvesztése miatti vigasztalanságuk és a maguk halálától való riasztó félelmük azt igazolja, hogy nem tudják elfogadni azt, amit a hitvallással együtt akár maguk is elmondanak: „Hiszem testünknek feltámadását és az örök életet.” Vizsgáljuk meg magunkat: tudunk-e húsvétot úgy ünnepelni – akár gyászruhában is –, hogy megvigasztalt lélekkel zengje ajkunk: „Jézus él, mi is élünk, a haláltól nem félünk” (122. ének). Ne másokra tekintessünk, hanem inkább figyeljük meg önmagunkat, tudunk-e a megnyitott sírok mellett, az elköltözötték porló csontjait látva, elveszített szeretteinktől a feltámadás és a boldog viszontlátás bizonyosságával búcsút venni? Milyen sokszor erőt vesz rajtunk ilyenkor a halál miatti mélységes fájdalom! Pedig minden temetés alkalmával felcsendül az alapigénkbe foglalt üzenet, amely a szívünkbe akarja vésní azt a boldogító igazságot, hogy nem az enyészeté az utolsó szó, hanem a feltámadott Krisztusé. S mégis szomorúan és fájdalommal tapasztaljuk, hogy ezt nem csupán a kívülállók, hanem a gyülekezet tagjai közül is elutasítják – az Ige szavával élve – „némelyek”. Ne ítélkezzünk felettük, hanem inkább imádkozzunk értük! Tegyük ezt annál is inkább, mivel magunk is kerülhetünk olyan helyzetbe, amikor hitünkben megerőtlenedünk. Ilyenkor buzgón könyörögjünk azért, hogy a halált legyőző Krisztus emeljen ki bennünket a kételkedés és hitetlenség koporsójából. Abból a reménytelenségből, amelyben úgy véljük a „némelyekkel” együtt, hogy nincsen halottak feltámadása. Arra a gyötrő kérdésre, hogy van-e halottak feltámadása, van-e viszontlátás a halál után, válaszol az Ige: „ha nincsen halottak feltámadása, akkor Krisztus sem támadott fel”.

Pál figyelmeztet arra, hogy nem lehet húsvétot ünnepelni anélkül, hogy ne legyünk bizonyosak a halottak feltámadása felől. A halottak feltámadásának visszautasítása egyet jelent a Krisztus feltámadásának tagadásával. Jézust csak akkor vallhatjuk a halált legyőző Urunknak, ha biztosak vagyunk a magunk és szeretteink feltámadásában. E hívő reménység nélkül szomorúan érvényes az, amit az apostol így fogalmaz meg: *„Ha pedig Krisztus fel nem támadott, akkor hiábavaló a mi prédikálásunk, de hiábavaló a ti hitetek is.”* Azt jelenti ez, hogy ahol hiányzik a halált legyőző Krisztus, ott üressé, haszontalan-ná válik a prédikáció és a hit is. Haszontalan és tartalmatlan még a legszebb nyelvezeten elmondott beszéd is, hiábavalók a legkegyesebb gondolatok is, ha azokból éppen a lényeg hiányzik, az élő Krisztusról szóló örömet. A feltámadott Úrról szóló evangélium semmi egyébvel nem helyettesíthető. Ahonnan ő hiányzik, ott üres és hiábavaló minden vallásoskodás és az igaz hit helyét babonáság vagy emberi bölcselkedés foglalja el. Ebből azonban nem származik sem a Feltámadottra vetett gyermeki bizodalom, sem pedig az örök élet felőli boldog reménység. Olyan állapot ez, mint amikor egy üres edényből akarjuk éhségünket vagy szomjunkat csillapítani. Ez a „fából vaskarika kereszt-yénség”, melyről ezt mondja az Ige ítélete: *„Hiábavaló”!*

A mai húsvéti üzenet folytatásában még jobban kiéleződik a korábbi figyelmeztetés: *„Sőt az Isten hamis bizonyágtevőinek is találtatunk..., hogy feltámasztotta a Krisztust, akit nem támasztott fel, ha csakugyan nem támadnak fel a halottak.”* A szószékeken, a teológiai katedrákon szóló igehirdetők súlyos felelőssége és ítélete áll előttünk. Az a prédikátor, aki bár érdekesnek, emberileg élvezetesnek tűnő szónoklatot tart, de hiányzik beszédéből a feltámadott Krisztusról szóló evangélium hittel való hirdetése, nem egyszerűen üres beszédet folytat, hanem az Ige szerint Isten hamis tanújává minősül. Isten ugyanis nem olyan Krisztust támasztott fel, akit el lehet vonatkoztatni a halottak feltámadásától. Krisztus és a halottak feltámadása együtt áll vagy bukik. Azok akik nem hisznek a halottak feltámadásában, azoknak nem élő, hanem halott Krisztusuk van. Megrendítő az ebből fakadó következtetés: a halottak feltámadását tagadók álkeresztények, akiknek nem igazi, hanem álkrisztusuk van.

Az ilyen hit nemcsak haszontalan, fölösleges és értéktelen, hanem egyenesen káros, megtévesztő és csaló. Olyan házhoz hasonlítható, amely nem véd meg az időjárás viszontagságaitól, olyan eledel, amely nem táplál, olyan orvosság, amely nem gyógyít, hanem beteggé tesz, olyan ígéret, amely étellel biztat, de halálba taszít. Pál így szól azokra vonatkoztatva, akik nem hisznek a halottak feltámadásában: *„Még bűneitekben vagytok.”* Számunkra a bűn fogalma nagyon elmosódott. Naponta értesülünk a sajtóból, a rádióból, a televízióból megrendítő bűnökről. Ezeken felháborodunk vagy megrendülünk, de lassanként immár csak tudomásul vesszük, s megállapítjuk azt, hogy ilyen bűnös ez a mai világ. Az égbekiáltó gaztettek hallatán úgy gondoljuk magunkról, hogy az ilyenekhez képest nem vagyunk bűnösök. Elfelejtjük azt, hogy bűnben fogantattunk és születünk. Kihullt emlékezetünkől az, hogy a bűn nem egyszerűen erkölcsi magatartást jelent.

Pál arra figyelmeztet, hogy bűnös mindaz, aki még nem szabadult meg a bűn zsoldjától, a haláltól, és Isten igazságos ítéletétől, azaz visszautasította a Krisztusban felkínált bűnbocsánatot és örök életet. Ebben a kegyelemben akar részesíteni bennünket ezen az ünnepen is a feltámadott Jézus Krisztus a valóságos feltámadás nekünk ajándékozásával. Fogadjuk el tőle hálás és örömteljes szívvel, és legyünk hívő reménységgel azok felől, akik „Krisztusban elaludtak”. Atyai figyelmeztetés, amikor halljuk: *„Ha csak ebben az életben reménykedünk a Krisztusban, minden embernél nyomorultabbak vagyunk.”* Felháborodunk és tiltakozunk az ellen, ha bárki is nyomorultnak nevez vagy tart bennünket. S íme, Isten ígéje nyomorultakról beszél! Nem a pogányok, nem az ateisták, nem az Úr

Jézus ellenségei a legnyomorultabbak e bizonyágtétel szerint, hanem azok a keresztyének, akik a halottak feltámadásának reménysége nélkül hisznek Krisztusban. Ők a legszánandóbbak, mert Krisztus számukra csak e földi lét idejére Úr, bölcs tanító, követendő példa vagy szép eszme, aki azonban nem ajándékozza a benne hívőknek az örök élet valóságát. Az ilyenek mind maguk, mind a „Krisztusban elhunytak” felől örök vigasztalanságban maradnak. Ebből a vigasztalanságból akar kiemelni bennünket alapigénk utolsó üzenete: „*Ámde Krisztus feltámadott a halottak közül, zsengejök lőn azoknak, akik elaludtak.*” Ez a bizonyágtétel a mai húsvéti örömhír, a feltámadást és az örök életet hirdető diadalének. Valósággal belekiáltja a lelkünkbe, hogy Krisztus feltámadása garanciája a Krisztusban elaludtak feltámadásának is. Tárjuk ki szívünket e drága üzenet előtt és imádkozzunk, hogy ez a vallástétel lehessen a mindnyájunké ezen a húsvéti ünnepen és életünk minden napján. Ámen.

Székely József

Kozárvár

Jézus feltámadott, én is feltámadok

Alapige: 1Korinthus 15,12–22

Bibliaviasítás: 1Korinthus 15,1–11

Krisztus feltámadott!, ezzel az örömhírral köszöntöttük egymást ezen a húsvét reggelen és e köszöntésre válaszolva így vallottuk meg húsvéti hitünket: *valóban feltámadott!* Ebben, a görögkeleti testvéreinktől átvett üdvözlési formában, ebben a két tómondatban benne van a húsvét lényege. Ez hangzott el azon a csodálatos hajnalon Jeruzsálemben, ezt hallották a hajnali derengésben botorkáló, a halott Jézust kegyelettel kereső asszonyok: *nincs itt, feltámadott.* Ezt az örömhírt viszik lélekszakadva a nagycsütörtöki szegyennel és nagypénteki gyásszal megterhelt lelkű, csüggedt tanítványoknak.

Később, a Szentlélek kitöltése után, ezt hirdelve tanúskodnak a tanítványok a feltámadott Jézusról Jeruzsálemben, Júdeaiban, Samáriában és a földnek mind végső határára. Ez az evangélium hozta létre az első keresztyén gyülekezeteket, és ez hangzott-hangzik alkalmas és alkalmatlan időben immár kétezer év óta. Ez az örömhír csendül fel ezekben a napokban, különböző nyelvű és felekezeti keresztyének millióinak ajkán és hiszem, hallom, hogy a miénken is.

I.

A korintusiak ezt az örömmüzenetet hallották Pál apostoltól, ezt fogadták be és ebben maradtak meg: „*Krisztus meghalt a mi bűneinkért; eltemettetett és feltámadott a harmadik napon*”. Ezt így prédikálta az apostol és így lettek a korintusiak hívőkké.

Vagy talán mégsem egészen így van? (Már ami a hitet illeti.)

Az apostol a ma hallott ígerésben közelebb hozza a nagy eseményt és *összekapcsolja a mi életünkkel és halálunkkal, amikor azt hirdeti, hogy Krisztus feltámadott, mi is feltámadunk.* Talán megfelelőbb lenne, jobban kifejezné húsvéti hitünket, ha a *Krisztus feltámadott!* köszönésre mi örömmel így válaszolnánk: *mi is feltámadunk!* Ezt azonban még nem gyakoroljuk. Nem próbálom most azt magyarázni, hogy miért nem, csak megállapítom a tényt, hogy a mi Urunk feltámadásának életünkre gyakorolt hatásáról, a mi feltámadásunkról jóval kevesebbet beszélünk, vagy esetleg kényesen kerüljük a kérdést. Netalán azért tesszük ezt, mert kételkedünk a halottak feltámadásában? Túlságosan is racionalistákká váltunk a huszonegyedik század elejére?

A most felolvasott ígerészből kitűnik, hogy az emberi kételkedés nem modern probléma, hiszen Korintusban is voltak némelyek, akik annak ellenére, hogy a Krisztus feltámadásáról hallottak, és azt el is hitték, mégis a halottak feltámadását elképzelhetetlennek tartották. Ami a legmeglepőbb, és egyben elszomorító, az apostol számára és számunkra is az, hogy nem a „világ fiai”, nem a meggyőződéses ateisták állítják ezt, hanem hívő keresztyének, akik befogadták az evangéliumot. Ezek a némelyek minden jel szerint csak azt fogadták be, csak azt hitték el, ami nekik megfelelt, ami belefért az eszükbe. Ami nem magyarázható meg, az számukra nem is létezhet, egyszerűen nincs.

Valahogy úgy, egy esetlen hasonlattal élve, ahogyan az én nyolcvanhat éves nagypámnak magyaráztam a holdraszállást, de hasztalan, mert szerinte ilyen nem volt, nincs és nem is lesz. Egyszerűen azért nem, mert ez nem fér az ő eszébe.

Gondolom, majdnem tudom, hogy tőlünk sem idegen ez a fajta válogatás. Jóllehet a gyülekezetben, istentiszteleteken vagy bibliaórákon nem mondjuk ki, háztetőkről nem hirdetjük, viszont temetések alkalmával – általában a sírnál, a koporsóra hulló göröngy-zuhatag dörömbölésén át –, ha figyelmesek vagyunk elcsíphetünk mai keresztyénektől származó, ilyenszerű megjegyzéseket: „Ez innen soha többé ki nem jön” vagy: „Ezzel mindennek vége”. Más szóval: „nincsen halottak feltámadása”, nem gondoltuk komolyan az apostoli hitvallás utolsó mondatát: „hiszem a testem feltámadását és az örök életet”. Csak ez van, ez a hetven vagy nyolcvan esztendő, amelynek nagyobb része nyomorúság és fáradtság, amely „gyorsan tovatűnik, mintha repülnék”.

A halál nem három pont az élet végén, hanem csak egy és az nagy, mint a Jézus sírján a kő.

II.

Pedig mind Korintusban, mind nálunk *hirdettetett, hogy Krisztus feltámadott*. A feltámadott Jézus jelenti ki diadalmasan: „Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön.” Márpedig ha ez így van, akkor arra is van hatalma, hogy minket is feltámasszon, számunkra is örök életet ajándékozzon.

Pál apostol szokatlanul kemény hangon figyelmezteti a „némelyeket”, hogy nem lehet elválasztani a Krisztus feltámadását a miénktől. Azaz el lehet, de akkor hiábavaló a prédikálás és hiábavaló a hit is. Ezek szerint hiábavaló volt mindaz a szenvedés, amelyet az apostol az evangélium ügyéért elviselt: „A zsidóktól ötször kaptam negyvenet egy híján. Háromszor megostoroztak, egyszer megköveztek, háromszor hajótörést szenvedtem, éjt-napot a mélységben töltöttem. Gyakorta való utazásban, veszedelemben folyó vizeken, veszedelemben rablók közt, veszedelemben népem között ... veszedelemben városban, veszedelemben pusztában, veszedelemben tengeren, veszedelemben hamis atyafiak közt. Fáradtságban és nyomorúságban, gyakorta való virrasztásban, éhségben és szomjúságban, gyakorta való böjtölésben, hidegben és mezítelenségben...” (2Kor 11,24–27). Tette mindezt azért a Krisztusért, aki feltámadt a halálból, hogy nekünk is életet szerezzen. Hiábavaló fáradozás lett volna?

Ha némelyek határozottan állítják, hogy a halállal mindennek vége, nincs utána semmi, akkor ez egyben azt is jelenti, hogy Krisztus is halott, nem támadott fel.

Talán valakik ellopták a testét? Látjuk, hogy az ilyenfajta gondolkozás mennyire közel viheti a keresztyén, ún. hívő embert a Jézus ellenségeinek táborához.

Ha ez így van, ahogyan azt némelyek állítják, akkor a Jézus kereszthalálának semmi jelentősége nincs, csúfos halála nem más, mint egyéni tragédia. Ezek szerint nincs bűnbocsánat, nincs kegyelem, nincs megváltás, nincs örök élet, nincs amiben reménykedni!

Innen már csak egy lépés van addig a felismerésig, hogy tulajdonképpen a földi életnek sincs sok vagy éppen semmi értelme.

Ha a keresztyén ember így gondolkozik, ily módon „hisz” Jézus Krisztusban, akkor minden embernél – hitetlennél, ateistánál, materialistánál – nyomorultabb. Mi szükség van még egyáltalán a Jézus tanításaira? Miért akarja, önmagát áltatva, elhítenni környezetével, hogy ő hívő? Ha csak e földi életre szándékszik berendezkedni, akkor nyugodtan választhatja akár Marxot vagy Lenint kedvenc mesterétül. Jézusra így már nincs szükség!

III.

Ámde Krisztus feltámadott a halottak közül!

Micsoda megkönnyebbülés a nihilizmusba torkolló emberi kételkedés után hallani az apostol diadalmos hitvallását: Krisztus feltámadott és az ő feltámadása a mi feltámadásunk biztos záloga. Milyen jó, hogy nem a korintusi vagy nem a mai kételkedőktől függ Isten embert megváltó szeretete és ennek megvalósulása. Az, ami az első húsvétkor történt, az nem az ember, hanem az örökkévaló Isten műve. Az ember csak nagypéntekig ténykedett. Az ember inkább arra képes, hogy elárulja az Urat, mint Júdás, vagy magára hagyja, mint a tanítványok a Gecsemáné kertben, vagy megtagadja, ne vállaljon közösséget vele, mint Péter, esetleg arcul csapja, mint a csúfolódók, vagy kezeit mossa Pilátushos hasonlóan, vagy akár a kereszten is kicsúfolja. Utolsó erejével még ráhengerítheti a követ a sziklasír szájára. De ezzel végképp kimerül minden lehetőség.

Ezek után már Isten cselekszik, és ezt az ember sem hitével, sem kételkedésével nem képes befolyásolni. Az első húsvét hajnalán isten újat teremtő cselekedete: a Jézus halálon diadalmaskodó feltámadása. A valószerűtlen válik valósággá, a hihetetlen hihetővé: Krisztus feltámadott!

Nem önámítás, öncsalás a mai ünneplésünk, nem hiábavaló a prédikálás, a húsvéti evangélium hirdetése, nemhiába áldozták érte százak és ezrek életüket, nemhiába hittek ebben a Krisztusban a mi őseink, nem volt fölösleges a szereteteink koporsójánál elhangzó vigasztaló ige! Betegségeink, testi-lelki gyötrődéseink között, halálfélelmünk szorításában nem hiábavaló hittel kiáltani a mi halálon is diadalmaskodó Urunkhoz.

Ez a húsvéti hit adhat értelmet, tartalmat és célt a mi hamar eliramló földi életünknek. Most még van szenvedés, testi, lelki egyaránt. Van kiáltás, fájdalom, gyász, mert az elsők még nem múltak el, csak a hívő ember számára minden átminősül a Krisztus feltámadásának mindent beragyogó fényében.

Még van halál, de – az apostol szóhasználatával élve – már nincs fullánkja. E halál árnyékában telik az életünk, azonban ezen már átszüremlik a mi Feltámadott Urunk dicsőségének a fénye.

Ádám, vagyis az ember bűne miatt, a mi bűneink, engedetlenségünk következtében orcánk veritékével esszük a kenyerünket, az ünnepi kalácsot is, mígnem visszatérünk a földre, mert abból vétettünk, por vagyunk és ismét porrá leszünk.

Ámde nem csak ezt tudjuk biztosan, hanem azt is – és ezt diadalmos húsvéti örömmel és hittel valljuk –, hogy: „...*az én Megváltóm él, és utoljára az én porom felett megál!*” (Jób 19,25), azaz: ő él, általa, vele én is élni fogok! Ámen.

Kereszthordozás

Jn 5,8

Carl Gustav Jung, a lelkészcsaládból származó nagy svájci pszichológus, házának egyik ablakára a keresztet hordozó Krisztus képét festette.

– Tudja, ez a legfontosabb, amit meg kell tanulnunk... – mondta egy látogatójának, egy teológiai tanárnak. – Nemrég jártam Indiában, és ott döbbsentem rá újra erre. Bármely földrészen éljünk is, meg kell birkóznunk a szenvedés kérdésével. A távol-keleti ember érzéketlenné igyekszik válni a szenvedéssel szemben. Mi, nyugatiak, inkább a legkülönbözőbb testi, lelki és szellemi kábítószerrekkhez folyamodunk. Egyik sem kielégítő megoldás. A szenvedést le kell győzni. Ez csak akkor lehetséges, ha magunkra vállaljuk. Ezt tanuljuk a keresztet hordozó Krisztustól.

W. Hoffsümmer nyomán

A Genezáret partján

Gyököcssy Endre

„Keresztmeditáció”

Ennek a titokzatos szónak* a boncolgatása közben jutott eszembe egy mélyen hívő ismerősöm, aki gyakran medítál. Ha nagyon fáradt, azt mondja, rajta csak ez segít. Ilyenkor bezárkózik a szobájába, kikapcsolja a csengőt, vagy fölkapaszkodik egy hegytetőre és elbújik egy tisztáson és ott egészen ellazítja a tagjait, a maga – valahonnan megtanult – módszere szerint, ahogy ma mondani szokás: relaxál, s akkor keresztmeditációt végez. Vagy úgy, hogy behunyt szemmel beáll egy kis csoportba, és gondolatban végigéli Jézus keresztre feszítését, vagy úgy, hogy szobája falán addig néz egy egyszerű kis fakeresztre vagy az erdőben egy földre helyezett, kereszt alakban egymásra tett két gallyacskára, míg teljesen külső-belső csöndbe nem kerül, merül. De ő nem magát a csöndet keresi, hanem arra vár, hogy a csönd megszólaljon, megcsendüljön – ahogy mondani szoktam. Ő a csöndben egy jézusi szóra vár, egy Igére. Ő ezt keresztmeditációnak nevezi, és azt mondja, hogy utána szinte újjászületettnek érzi magát, különösen, ha megérkezik, beérkezik egy-egy üzenet vagy kép a keresztről.

Kérésemre elmondta azt is, ilyenkor mindig képek, szavak érkeznek el a szívéig, lényé középig.

Volt – mondotta –, amikor a kereszt alatt Jézus ruhájára kockát vető katonákra kellett gondolnia. Ez a kép képzett meg előtte és tüstént megértette az üzenetet: érzéketlen és anyagi vagy.

Van, amikor Jézus hallja: Atyám, bocsáss meg nekik, nem tudják mit cselekszenek. És máris tudja mit cselekedett, amivel ő is szöveget vert Jézus kezébe. És bocsánatát kéri és bűnbánatot tart.

Van, amikor ezt hallja: Velem leszel a paradicsomban, és ilyenkor végtelen békesség tölti el és biztosan tudja, hogy van „odaát”, van örök élet és ott lesz, ahol Jézus van. És eltűnik a meghalástól, a szenvedéstől való félelme.

Van, amikor ezt hallja: „Ímhol a te Fiaid.” Ti, ezt mondja Jézus Jánosnak, amikor a kereszten rábízta az anyját. És a következő pillanatban máris eszébe juttat a Szentlélek valakit, akit rábízott, és fölkeresi. Vagy elküldi valakinek a tizedét, még aznap. Még aznap, mert másnap már nem érvényes, vagy nem biztos, hogy elmegy a postára.

Az is előfordult már többször, amikor a jézusi égrejajdulás jut el lényé középig: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem!” Ez a halottiima-részlet mindig arra figyelmezteti, hogy Jézus a legnagyobb szenvedés közben is Istenhez fordul, s máris elviselhetőbb aktuális kínja, baja vagy lelki fájdalma. És újra tud imádkozni, ha abban elakad vagy abbahagyta.

Volt – mondta –, amikor a pogány századost hallotta: „Bizony, Isten Fia volt ez.” És ilyenkor elmélyül a kapcsolata Jézussal, megerősödik a szövetsége.

Egyszer nagyon beteg volt, kórházi ágyon feküdt és nem tudott egész éjjel aludni, s úgy érezte, hogy nem kerül ki abból a kórházból. Ráhajnalodott és a kórház ablakának középső fája mintegy keresztet rajzolt a kórterem falára, s akkor ezt hallotta: „Atyám, a Te kezébe teszem le a lelkemet.” Ő is valami megmagyarázhatatlan békességgel az Istennek ajánlotta lelkét, s reggelre jobban lett.

---

* „...figyelték mindezt” (Lukács 23,49b).

Nos, nem folytatom. De az a meggyőződés, hallatlan nagy dolog volna – s talán ez az írás legnagyobb ajándéka –, ha olykor-olykor mi is be tudnánk gondolatban és meditációnkban állni abba a kis csoportba, akiket a szeretet tartott a keresztség alatt, mert nagyobb volt a szeretetük a félelemnél, és mi is megkísérelnénk ezt a keresztségmeditációt. Előbb a csöndre várva, aztán a csöndben a megjelenő és üzenő képekre és a bennük megszólaló jézusi szavakra, amelyek a keresztszen hangzottak el, vagy amelyek a keresztség körül történtek.

Azzal kezdtem, hogy az az itt leírt szó, amit az evangélista följegyzett:

FIGYELTÉK (ti, mindazt, amit láttak és hallottak), azt is jelenti: átérték, és azt is: megtapasztalták.

Meg vagyok győződve, hogy ez a keresztségmeditáció az, ami elűzi a szenvedés, a rosszindulat, a sikertelenség, az eredménytelenség és az érdektelenség árnyékait. Mert a keresztsztről titokzatos Fény ragyog.

Hadd fejezzem be a keresztségben, fényénél azzal a három sorral, amivel a hetet kezdtem:

Árnyék mögött Fény ragyog,
nagyobb mögött még nagyobb,
amire nézek, az vagyok.

Ha a keresztség fényére is a Fiúra nézek, akkor fiú vagyok, az Isten gyermeke én is. Most először élem át ezt vagy most ismét, gyógyító, megújító, újjászülő módon.

Nos, csöndesedjünk el és álljunk be a keresztség közelében állók kis csoportjába, és halljuk meg azt, amit éppen nekünk üzen, kinek-kinek azt, amit éppen neki kell meghallania vagy meglátnia.

S az üzenetre az Ő megtörtetett testének és kiontott vérének jele legyen a pecsét, az Ámen.

Részlet a szerző *Mégis* című könyvéből.

Az arany rizsszem

Mt 25,37k

Koldusként róttam a falut, ajtóról ajtóra járva kéregettem. Hirtelen, felsejlő álomként jelent meg az utca végén az aranyhintód. Izgatottan találgattam, ki ülhet benne? A királyok királya? És ébredezni kezdett bennem a remény. Véget érnek most majd nehéz napjaim, olyan alamizsnát adsz, amely egy életre jólétre változtatja nyomorúságomat...

És akkor megállítottad mellettem a kocsit. Rámtekintettél, arcodon mosollyal szálltál ki. Éreztem, maga a boldogság közeledik felém. De te kinyújtottad a kezed és azt kérdezted:

– Mit ajándékozol nekem?

Micsoda királyi tréfa, gondoltam, egy koldustól koldulni?! Zavarba jöttem, tétován álldogáltam előtted, aztán belekotortam a tarisznyámba, és az egyik rizsszemet a markodba tettem.

Mily leírhatatlan volt a csodálkozásom, amikor este, tarisznyámat kiürítve, a sok kacat között ráletem arra a rizsszemre, színarannyá változott. Keserű sírásra fakadtam, és kimondhatatlanul sajnáltam, hogy nem volt elég bátorságom mindenemet Neked adni...

Rabindranath Tagore nyomán

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Sándor Endre

Vámosújfalú – Magyarország

Nagy félelemmel félték az Urat

Alapige: Jónás 1,15–16

Jónás kimondta magára a halálos ítéletet, mert tudta, hogy bűnös, hiszen Isten elől menekül. A hajósok mindent elkövettek, hogy partra tegyék, de nem szűnt meg a vihar. Minden emberi erőfeszítés hiábavalónak bizonyult, az életük veszélyben volt, ezért remegő kézzel megfogták Jónást és bedobták a tengerbe. Döbbenetükre, a tenger azonnal elcsendesedett. Ahogy az engedetlen prófétát elnyelte a tenger, véget ért a vihar, mert miatta volt a veszedelem ezeken az embereken.

Jónás könyve erre tanít bennünket, hogy a bűn miatt van körülöttünk is békétlenség, háborúság, veszedelem. Jónás őszinte ember volt, felfedte a bűnét, mert tudta, hogy miatta van a vihar. Mi is sokszor keressük és találjuk, hogy miért ér bennünket annyi baj, pedig könnyen belátható, hogy minden baj a bűn miatt van. Mondhatnánk, hogy könnyű volt a hajósoknak, ki tudták sorsolni maguk közül a bűnöst. Mára az egész világ egy hajóvá vált, minden összefügg, hogyan is találhatnánk meg, ki miatt van rajtunk a veszedelem! De arra rádöbbenhetünk, hogy nincs szabadulás a saját erőnkől, nincs önmegváltás. Valakinek meg kell halnia azért, hogy megszabadulhassunk.

Itt sugárzik át az Ige tanítása az Újszövetségbe: Jézus Krisztusnak meg kellett halnia azért, hogy mi megszabaduljunk a bűntől, hogy körülöttünk megszűnjön az élet háborúja. Nekünk Jézusban kell megtalálnunk azt, aki által meg tudunk szabadulni: „Bűn ruháját vessük el a szövetség vére által!” Van lehetőség arra, hogy boldogan és békeségben éljünk. Van lehetőség a kereszt alá letenni a vétkeinket.

A tengeren csoda történt: ahogy Jónást elnyelte a víz, abban a pillanatban elállt a vihar. Milyen hatással van ez a hajósokra? Az első az, hogy áldozatot mutatnak be Istennek: a legértékesebb dolgokat, amiket nem dobtak be a tengerbe, most Istennek áldozzák. De nagyon keveset tudtak adni, ezért fogadalmat tettek, hogy ha partot érnek, akkor ezt és ezt fogják tenni.

Amikor valaki fogadalmat tesz, a jövőre nézve teszi. Amikor a kereszttel a szülők fogadalmat tesznek, hogy a gyermeket úgy nevelik, hogy majd hitéről vallást tegyen, a jövőbe tekintenek. A konfirmandus, amikor megfogadja, hogy a református egyház hűséges tagja lesz, akkor a jövőt nézi. Amikor egy házaspár megáll az Úrasztalánál és fogadalmat tesz, hogy holtomiglan-holtáiglan egészségében, betegségében hűséges társa lesz a párjának, a jövőre tekint. Amikor fogadalmat teszünk bajban, nyomorúságban, vagy az azoktól való szabaduláskor, mindig a jövőbe tekintünk, mert látjuk, hogy Isten megsegített és megfogadjuk, hogy életünkéből, a tőle kapott javakból neki áldozunk valamit.

Vizsgáld meg az életedet: bizonyára te is tettél fogadalmat. Mennyire tartottuk meg? Áldjuk-e őt, áldozunk-e neki úgy, ahogy ígértük, ahogy ő várna? Igyekszünk-e, ahogy az úrvacsoraosztáskor fogadtuk, az ő dicsőségére élni?

Gondoljuk át még egyszer az Ige tanítását: Isten nem engedi, hogy az engedetlen szolgálja a saját tervét megvalósítsa, de még az előle futó szolgálja által is emberek jutnak

Isten-ismeretre. Isten mindenképpen keresztülviszi az akaratát. Pál apostol ezt írja a Római levélben: „Meveted jóságának, elnézésének és türelmének gazdagságát, és nem veszed tudomásul, hogy téged az Isten jósága megtérésre ösztönöz?” (Róm 2,4) Ha Isten jóságát látod, abból is vedd észre, hogy ő azt akarja, hogy megtérj és az övé légy. Ahogy a zsoldáros mondja: „Bizony, jóságod és szereteted kísér életem minden napján, és az Úr házában lakom egész életemben.” (Zsolt 23,6)

A történetben a pogány hajósok rádöbbenek arra, hogy Isten arra vár, hogy mindenki Isten-ismeretre jusson. Érezzük-e ennek a súlyát, hogy Istennek rajtunk keresztül is ez a célja? Sokszor botladozó, tőle elfutó, nem mindig engedelmes szolgálói által is. Tartunk bűnbánatot és lássuk az Isten nagyságát, hogy még ellenünkre is hívogat másokat magához. Ámen.

Urunk! Megvalljuk, hogy haszontalan és rest szolgák vagyunk, hogy sokszor elfutottunk, mint Jónás, sokszor támadt miattunk is vihar. Urunk, áldunk téged, hogy a viharokat te csendesíted le. Köszönjük, hogy megtanulhatjuk az ősi próféta életéből azt, hogy te mindenkit fel tudsz használni, még minket is, hogy a hitetlenek megismerjék a te nagyságodat. Megvalljuk, hogy azt szeretnénk, ha nem úgy ismernének meg téged az emberek, hogy bennünket, hűtlen szolgálóidat fájdalmak árán vezetsz magadhoz, hanem úgy, hogy mi engedelmesek vagyunk neked, a te áldásodban élünk és el is merjük mondani, hogy te gondoskodsz rólunk és mi ezért hálásak vagyunk. Segíts, hogy lássuk, hogy a szenvedés és az öröm is tőled van, mert te minden által azt szeretnéd, hogy a kiválasztottaid embereket nyerjenek meg a te szent ügyednek. Adj ehhez erőt, segíts, hogy ezért az erőért csendességünkben tovább imádkozzunk! Ámen.

Temetési prédikáció

Székely József

Marosvécs

Feltámadunk!

Alapige: Márk 16,1–7

A Wass Albert íó hamvainak elhelyezése alkalmából kiválasztott bibliai igeszakasz a húsvéti történet egy fontos részét foglalja magába. A feltámadásról szóló történetben először azokról van szó, akik Jézusnak földi munkássága idején szeretettel és készséggel szolgálták, őt a Golgotára vezető útján siratták, vele és érette a kereszt alatt könnyeztek. Egyszóval, azokról szól az Ige, akik őt szerették. Húsvét napjának kora reggelén is ebből az érzésből fakadó indulat, a tisztelet és a kegyelettel vitte őket a sírhoz. A felolvasott húsvéti történetet két részre oszthatjuk: ebben a két részben mint két külön tükörben láthatjuk a húsvéti asszonyok lelki világát. Az első tükörben az asszonyok bánata, aggodalma tükröződik, a második tükörből az asszonyok örömeinek nagysága sugárzik felénk.

A Jézus tisztességes temetéséről gondoskodni akaró asszonyoknak a legfőbb aggodalma a sír száján levő kő volt, „mert felette nagy vala”. Ó, hányszor nehezedik ilyen kő a mi lelkünkre is, és hányszor válik a szívünk is oly kővé, amellyel magunk sem tudunk megbirkózni, akárcsak a történetbeli törekeny asszonyok. Egymásnak szegzett nagy kérdésük azon a reggelen ez volt: „kicsoda hengeríti el nekünk a követ?” Tehetetlenek, ta-

nácstalanok és kesergők, mert a hatalom úgy látta jónak, hogy a kő felette nagy legyen. Bár az ember szíve számára a kő szomorúságot, nemegyszer bánatot, néha aggodalmat is jelent, mert „repül a nehéz kő: ki tudja hol áll meg, s kit hogyan talál meg” (Arany János: *Toldi*. III. ének). De Isten szemében a Jézus sírján levő felette igen nagy kő is csupán porszem. Ő, a mindenható Isten, a kövekből is támaszthat fiakat magának. Ő megcselekedheti ezt is: „elveszem a kő szívet testetekből és adok néktek hús szívet és adok néktek új szívet és új lelket adok belétek” (Ez 36,26–27). A Jézus sírján levő kő elmozdítása felülről való történés, mennyei cselekedet volt. Az élet Urának a tette. Isten üdösséget adó szeretete az aggodalmak kövét félretolja a sírok szájáról.

A sírba néző asszonyok szívét e mennyei tett után már a kora reggeli órákban hihetlen öröm járja át, ez az örömhír is mennyből való. Az angyal hozta: „a názáreti Jézus feltámadott, nincsen itt”. Azért az asszonyok öröme a mi örömünk is, mert a Jézus feltámadása a mi dicsőséges feltámadásunknak, s így Wass Albert feltámadásának is biztos záloga. Az angyal üzenete, hogy „feltámadott”, nem csak az akkori reggelnek, hanem minden reggelünknek a nagy öröme és örök életünknek reménysége. A húsvéti angyal szavaiban Istennek életet biztosító örök fényei jelennek meg, amelyek e földi életünk útjaira is világosságot árasztanak. Az Igénekből hallott szó: „Föltámadott” lehetőséget kínál fel mindnyájunknak az Isten élő fiával való találkozásra. „Föltámadott”, olyan életet jelent ez, amely előtt a bezárt ajtó sem akadály, amely előtt a kövek megmozdulnak, a föld törvényei és erői legyőzetnek és megsemmisülnek.

A názáreti Jézust az ő ellenségei gyűlölhették, üldözhatték, arcul csaphatták, leköpdöshették, töviskoronát tehettek a fejére, a Golgotán megfeszíthették, köntösére sorsot vehettek, de a feltámadott Jézus felett nincs hatalma az ellenségnek. Félreérthetetlenül és diadalmasan cseng az Ige: a Megfeszített feltámadott, nincsen itt, íme a hely, ahová őt helyezték. Ő nem köthető többé helyhez, a halál sem teheti többé ezt, mert legyőzött: „halál, hol a te fullánkod?” Jézus a halottak birodalmából örök zálog és jegyként az élők közé lépett, mint az, aki idegen földről a saját hazájába visszatér. Wass Albert az ő írásai által tért vissza, itt él közöttünk, szívünkben gyönyörködtet, emlékeztet és előremutat. „Krisztus feltámadott!” Akármennyire is felfoghatatlan és érthetetlen. De ami embereknél lehetetlen, Istennél lehetséges, csak ebben az értelemben és hitben érthetjük meg és élhetjük meg naponként a Jézus Krisztus által szerzett élet értelmét, szépségét, diadalmas erejét és célját. Föltámadott, hogy mostantól fogva az örökkön örökké élő Úr és az övéi számára más törvények és szabályok legyenek érvényesek, „hogy lehessen újra fát dönteni, házat építeni, földet szántani és örvendeni az életnek, ne adjanak alamizsnát az igazság helyett”. A föltámadásban való hitünk segít abban reménykedni, hogy „küld az Isten apostolokat, akik az igazságért, a szabadságért, az emberi jogokért küzdjenek, hogy a Butka barlangjában a kovács meg a pap, meg a doktorkisasszony, meg a többiek: a parasztok, a szénégetők, a fadöntők ne üljenek és ne várjanak hiába” (*Adjátok vissza a hegyeimet.*)

Kedves testvéreim, a feltámadott Jézusban való hit által valósulhatott meg a feltámadást követő rövid időn belül az első keresztyének közösségében az az élet, mely szerint „a hívők sokaságának szíve-lelke egy vala... szűkölködő sem volt ő közöttük” (ApCsel 4,32–34).

A húsvéti asszonyok a feltámadás első tanúiként a világtörténelem legfényesebb alakjaivá váltak. Ennek egyik velejárója az, amit a Máté evangéliuma mond el róluk, hogy örömmel futnak hírül vinni a tanítványoknak Jézus feltámadását, az élet diadalát. Adja meg Isten nekünk is, itt állóknak a feltámadás nagy és boldog örömét. Aki a Feltámadott halál feletti győzelmének csodáját felfedezte, elfogadta és átélte, az a maga bizonyosságtétele által másokat is igyekszik bevonni egy új és szép élet sodrásába. Az ide-

genbe szakadt Wass Albert író lelkét mélyen foglalkoztatta egy gondolat, amikor így írt: „Nem tudok egyébre gondolni, csak arra, hogy ott messze keleten, az én hegyeim között, kunyhók mélyén lapuló parasztok, erdők mélyén bujkáló szénégetők, papok, rablók és eszelősök bíznak abban, hogy vannak apostolok, akik érvényt szereznek az írott szónak és valóra váltják az ígéreteket.”

Testvéreim, aki az életének ezt az értelmét és célját megtalálta, az Pál apostollal együtt vallhatja: „meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem magasság, sem mélység nem szakaszthat el Istennek szerelmétől, mely vagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban” (Róm 8. rész).

Higyjünk és reméljünk abban, hogy Wass Albertnek és minden Jézusban hívőnek, az ő királyi széke mellett oly tökéletes boldogsága lesz, amilyent szem nem látott, fül nem hallott, emberi szív meg sem gondolt, ahol mindörökké Istent magasztalja.

Ebben a hitben helyezzük el hamvait a Maros medréből ide hozott kőbe, és az énekköltőnkkel együtt mondjuk: „diadalod, hol van halál? Fullánkod már ránk nem talál. Csont kezed a sírba taszíthat, de a sír is élettel biztat. Légy áldva fenn, élők Ura, légy áldva fenn. Isten fia, diadalod diadalunk: Feltámadunk, Feltámadunk!” (Pósa Lajos)

(Igehirdetés Wass Albert író hamvainak a marosvécsi várkastély parkjában való eltemetése napján, 1999. augusztus 7-én.)

Beismerő vallomás

Mt 10,34

– Vádlott, beismeri-e, hogy egyes vallásos törvények és hagyományok megszegésére buzdított?

– Beismerem...

– Vádlott, beismeri-e, hogy bűnözőkkel, a nép elnyomóival, aszociális elemekkel, a társadalom söpredékével tartott szoros kapcsolatot?

– Beismerem...

– Vádlott, beismeri-e, hogy kritizálta az egyházat, sőt néha ellene is dolgozott?

– Beismerem...

– Vádlott, beismeri-e, hogy megfelelő képzés nélkül gyógyító tevékenységet folytatott?

– Beismerem...

– Vádlott, mondja meg a nevét és születési helyét!

– Jézus, a júdeai Betlehemben születtem...

A. de Mello nyomán

Versek konfirmációra

Válogatás Túrmezei Erzsébet verseiből és műfordításaiból

A soha el nem némuló hívás

„Kövess engem!” – hangzott először
csaknem kétezer éve már.
A Genezáret kék hullámaint
beragyogta fénylőn a napsugár,
és odahagyva hálót, otthont, múltat,
az első tanítványok elindultak.

Azóta századok tűntek tova,
de ez a hívó szent, jézusi szó
nem némult el soha!
S várhattak rájuk próbák, szenvedések,
mindig voltak, akik nyomába léptek,
hogy elveszetteket keressenek,
halálból új életre mentsenek,
békét hirdessenek, szeressenek!

Áldott az a felejthetetlen óra,
amikor ez a hívás felém hangzott,
s elindulhattam a Mester nyomában
a boldog szolgálatba hívó szóra!

Élőn, győzelmesen, feltámadottan
Jézus ma is itt áll előttetek.
Hív, hogy tanítványai legyetek,
s szívetek boldog új életéről zengjen!
Ma felétek hangzik a „Kövess engem!”
Hogy szemetek csodát csodára lásson!

Legyen áldás minden elindulásnál!

A.V. Viebahn:

A kegyelem dicsérete

Hárfánnak húrjai, küldjétek égnek
hálám szavát, hadd szálljon szerteszt!
Hallja a menny és minden messzeségek
minden idők Királya nagy nevének,
a Megváltó nevének énekét!

Ó, áldott légy, a Te mérhetetlen,
keresztfán szerzett váltságművedért!
Ó, áldott légy! Soha el nem felejttem,
hogy mikor éjben ültem elveszetteken,
megmentettél, rabságom véget ért!

Ó, áldott légy! Nem némulhat el számon
az énekszó, hogy áldjam jobbodat.
Segíts e földön úgy szolgálnom, járnom
mindig, hogy nagy nevedre áldás szálljon,
hálaadás, dicséret, hódolat!

Ó, áldott légy! Szívednek szent szerelmét
hogyan zenghetné méltóképp dalom,
vallást Terólad, Jézus, hogyan tennék,
hogyha e hitben bizonyos nem lennék:
csak kegyelem mindez, csak irgalom.

E. D.:

Te légy az utam és világosságom!

Ha nagyon sötét utakon kell mennem,
ha az utolsó próbák várnak engem,
Uram, ne engedj Tetőled elválnom,
Te légy az utam és világosságom!

Te tudod, hogy a próbák idejében
hányszor hagyott el erőm, bölcsességem.
Te segíts, Uram, győztesen megállnom!
Te légy az utam és világosságom!

Te Atyád jobbán élsz mennyei fényben
és ott is esdekelsz, könyörögsz értem.
Ha a félelem engem mégis átfon,
Te légy az utam és világosságom!

Hajnalcsillag, mikor ragyog fel fényed?
Tieidet haza mikor vezérled?
Amíg szent arcod színről színre látom,
Te légy az utam és világosságom!

Gerhard Pál éneke:

Elmúlik minden

Ne engedd nékem Irigyen nézmem
Áldásod máson. Inkább ha látom,
Örüljek én is a testvér javán.
Rút kapzsiságtól, Pogány rohanástól
A bűnnek útján Sok múltó kincs után
Őrizd meg szívemet, égi Atyám!

Elmúlik minden, De él az Isten
Változás nélkül. Ő meg nem rendtül.
Ígéje, terve, mint kőszikla, áll.
Kegyelme örök Sok múltó kincs fölött.
Halálos sebet A szíven behegeszt.
Test-lélek gyógyulást benne talál.

Sok adósságom, Ő, ne tartsd számon!
Botlásom, vétkem Bocsásd meg nékem!
Fordítsd el bűnőmtől tekinteted!
Vezess, kormányozz, Amerre kívánod!
Te segélj engem A jó úton mennem!
Kezedre bízom az életemet.

Tudom, kinek hittem!

Ígéretét mind beváltja Ő.
Tudom, kinek hittem én!
Vallom, bár próbára próba jő:
Tudom, kinek hittem én!
Irgalma végtelen tengerét
bejárni nem elég földi lét.
Örökre ujjong majd énekem:
Tudom, kinek hittem én!

„Elég a kegyelmem.” Múlt az év
s elég volt minden napon.
Éreztem erejét, hú kezét.
Ő volt erős támaszom.
Hordozta híven a terhemet.

Az volt a békém, hogy Ő vezet.
Hordozott engem is, terhem is.
Tudom, kinek hittem én!

Munka és megbízás tőle van.
Tudom, kinek hittem én!
Szolgálom bízva és boldogan.
Tudom, kinek hittem én!
Győzelmes karjain Ő emel.
Visz, míg a céloom nem érem el.
Hirdeti, vallja év év után:
Tudom, kinek hittem én!

Tegnap... ma... holnap

Ha tegnap rólad zengett énekem,
ma is kegyelmedet hirdethetem
és szereteted magasztalhatom,
ha lesz még holnapom.

Te tegnap, ma, örökké Ugyanaz,
utadra hint virágot a tavasz,
neked érleli gyümölcsét a nyár
s az őszben-télben is kegyelmet vár.

Te vezetsz éjen, viharokon át,
oda, hol a szem színről színre lát,
tegnap, ma, holnap a vándorúton,
Uram Királyom, Jézus Krisztusom!